

294 c 30
'Ο ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΠΟΛΕΜΟΣ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

THUCYDIDIS

BELLUM

PELOPONNESIACUM.

Ex editione WASSII et DUKERI.

T O M. III.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

EXCEDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS

ACADEMIAE TYPOGRAPHI

MDCCLIX.

TO LET

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ

ΟΛΟΡΟΥ,

ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

THUCYDIDIS

OLORI FILII,

HISTORIAE

LIBER TERTIUS.

A 2

ΤΗΣ ΤΟΥ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,
ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ,
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΟΥ οἱ ἐπιηγνομένοις Δέρκς Πελοποννή-
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμά-
ζοντι, ἐσράτευσαν ἐς τὴν Αττικήν· ἡγήτο
δὲ αὐτῶν Αρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμς, Λακε-
δαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήκν
τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν,
ἐγίγνοντο τῶν Αθηναίων ἱππέων, ὅπη
παρεῖκοι· καὶ τὸν πλεῖστον ὄμιλον τῶν φι-
λῶν εἶργον, τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων,
τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμεί-
ναντες δὲ χρόνον ἕ ἔειχον τὰ σιτία, ἀνεχώ-
ρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

β'. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελο-
ποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης,
ἀπέσκη ἀπ' Αθηναίων· βεβληθέντες μὲν καὶ

THUCYDIDIS

OLORI FILII,

HISTORIAE

LIBER TERTIUS.

SEQUENTE autem aestate Peloponnesii, eorumque focii, frumento jam adulto, cum infesto exercitu in Atticam iverunt; Archidamusque Zeuxidami *filius*, Lacedaemoniorum rex, ipsis praecerat; castrisque positis, agrum vastabant. Atheniensium vero equites, (ut consueverant) impressionem faciebant *in hostium agmen*, qua cedebat; et plurimam militum leviter armatorum turbam prohibebant, ne a caeterarum copiarum corpore longius progressi loca suburbana vastarent. Et tamdiu commorati, quamdiu commeatus ipsis suppeditavit, *domum* redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

2. Post hanc autem Peloponnesiorum irruptionem statim Lesbos, praeter Methymnam, ab Atheniensibus defecit: voluerant autem *Lesbii* quidem vel ante hoc bellum

motum *facere defectionem*; sed Lacedaemonii recipere noluerant. Sed *tunc* vi necessitatis coacti, maturius, quam secum ipsi constituerant, hanc defectionem fecerunt, Expectabant enim donec portus aggeribus essent obstructi, et murorum aedificium, naviumque fabricatio ad suum finem esset perducta; item donec ex Ponto venissent, quaecunque venire oportebat, sagittarii, et frumentum, et quaecunque accersiverant. Tenedii enim, qui ipsis erant inimici, et Methymnii, quin etiam quidam ex ipsis Mitylenaeis homines privati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium, Atheniensibus indicarunt omnes Lesbios *a Mitylenaeis* per vim commigrare cogi; omnemque apparatus cum Lacedaemoniis, et Bocotis, qui gentis ejusdem erant, defectionis faciendae causa *ab illis* urgeri; et nisi quis *illos* jam antevertat, ipsos Lesbo privatum iri *dixerunt*,

3. Athenienses vero (nam morbo, belloque recens suscepto, et vigente debilitati erant) rem quidem arduam esse duxerunt, Lesbum, quae classem, et vires integras ha-

πρὸ τῆς πολέμου, ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ
 προσεδέξαντο, ἀναγκαζέμενοι δὲ καὶ ταύτην
 τὴν ἀπόσασιν πρότερον ἢ διανοῶντο, ποιή-
 σασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν
 καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέ-
 μενον τελεωθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τῆς Πόλεως ἔδει
 ἀφικέσθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, καὶ ἅ
 μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες
 αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν
 Μιτυληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ τάσιν πρό-
 ξενοι Ἀθηναίων μηνυταὶ γίγνοντο τοῖς Ἀ-
 θηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσι τε τὴν Λέσβον ἐς
 τὴν Μιτυλήνην βία, καὶ τὴν παρασκευὴν
 ἅπασαν, μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν
 συγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποσάσει ἐπείγον-
 ται· καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήφεται ἤδη,
 σφερήσεσθαι αὐτὰς Λέσβους.

γ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τετα-
 λαιπωρημένοι ὑπὸ τε τῆς νόσου, καὶ τῆς πο-
 λέμου ἄρτι καθισταμένους, καὶ ἀκμάζοντος) μέ-
 γα μὲν ἔργον ἡγήσαντο εἶναι Λέσβον προσπο-

λεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν, καὶ δύναμιν
 ἀκέραιον· καὶ ἔκ ἀπεδέχοντο τοπρῶτον τὰς
 κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ
 βέλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ
 πέμψαντες πρέσβεις ἔκ ἔπειθον τὰς Μιτυ-
 ληναίους τὴν τε ξυνοίκησιν καὶ τὴν παρα-
 σκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν
 ἐβόλοντο. καὶ πέμπουσιν ἑξαπιναίως τεσσα-
 ράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόν-
 νησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλείππί-
 δης δὲ ὁ Δεινίς, τρίτος αὐτὸς ἐσρατήγει.
 ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Απόλλωνος
 Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτὴ, ἐν ᾗ
 πανδημεὶ Μιτυληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλ-
 πίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω·
 καὶ ἦν μὲν ξυμβῇ ἡ πείρα· εἰ δὲ μὴ, Μιτυ-
 ληναίοις εἰπεῖν, ναῦς τε παραδῆναι, καὶ
 τεῖχην καθελεῖν· μὴ πειθομένων δὲ, πολε-
 μεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ὥχοντο. τὰς δὲ τῶν
 Μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αἱ ἔτυχον βοη-
 τοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν πα-

beret, a se alienare, et novas novorum hostium inimicitias sibi conciliare; et criminationes istas initio non admittebant, quod non vera esse mallent. Postquam tamen, ne per Legatos quidem *Mitylenen* missos, Mitylenaeis persuadere potuerunt, ut et copias dimitterent, quas in urbem commigrare cgebant, et reliquum *belli* apparatus dissolverent, *tunc rebus suis* metuentes, eos antevertere voluerunt. et confestim miserunt quadraginta naves, quae forte circa Peloponnesum erant, ad navigandum paratae. Cleippides vero *Dinia* *filius*, cum duobus aliis collegis, his navibus praeerat. Ipsis enim renuntiatum fuerat diem festum in Apollinis Maloëntis honorem extra urbem celebrari, ad quem celebrandum Mitylenaei frequentes erant conventuri, et spem esse, si properarent, ex improvviso ipsos impressionem in illos esse facturos. Et si conatus iste feliciter ipsis successisset, *bene*. sin minus: *ducibus imperaverant*, ut Mitylenaeos naves tradere, murosque demoliri juberent; et, nisi imperata facerent, bellum ipsis inferrent. Atque illae quidem naves abierunt. Athenienses vero retinuerunt decem Mity-

lenaeorum triremes, quae ex foederis pacto tunc apud ipsos auxilii ferendi causa forte aderant, virosque, qui in illis erant, in custodiam tradiderunt. Quidam vero, cum Athenis in Euboeam trajecisset, et pedibus Geraestum ivisset, *ibi* navim onerariam nactus, secunda navigatione usus, et triduo postquam Athenis discessit, Mitylenen delatus, Mitylenaeis infestum Atticae classis adventum nuntiavit. Illi vero nec ad Maloëntem exiverunt, et caeteras murorum, portuumque partes, quae semiperfectae erant, praefidiis firmantes, custodias egerunt.

4. Nec multo post Athenienses cum classe *eo* appulsi, postquam viderunt, ipsi quidem duces *Mitylenaeis* denuntiarunt, quae *ab Atheniensibus* imperata fuerant: sed cum Mitylenaei dicto audientes esse nollent, bellum illis facere coeperunt. At Mitylenaei imparati, et ex improvviso coacti bellum gerere, prodierunt illi quidem cum quodam navium numero aliquantum ante portum, ut proelium navale committerent: sed postea ab Atticis navibus insequentibus fugati, cum Atticae classis praetoribus in colloquium tunc venerunt, eo consilio, ut, si possent,

ρῆσαι, κατέχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸς ἄνδρα
 ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐπαΐσαντο. τοῖς δὲ
 Μιτυληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβὰς
 ἐς Εὐβοίαν, καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραῖσόν ἐλθὼν,
 ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν, πλῶ χρη-
 σάμενος, καὶ τριῖαιος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μι-
 τυλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει τὸν ἐπί-
 πλυν. οἱ δὲ ὅτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον,
 τὰ τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ
 τὰ ἡμιτέλεσα φραζάμενοι ἐφύλασσον.

δ. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὁ πολλῶ ὕφερον κα-
 ταπλεύσαντες, ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν
 οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσάλμένα, ἔκ ἑσακ-
 ὄντων δὲ τῶν Μιτυληναίων, ἐς πόλεμον
 καθίσαντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μιτυληναῖοι,
 καὶ ἐξαίφνης ἀναγκαζέντες πολεμεῖν, ἔκ-
 πλυν μὲν τινα ἐποίησαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ
 ναυμαχίᾳ, ὀλίγον πρὸ τῆς λιμένος· ἐπεὶ
 καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν,
 λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βε-
 λόμενοι τὰς ναῦς τοπαραυλικά, εἰ δύναντο,

ὁμολογία τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι.
 καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο,
 καὶ αὐτοὶ φοβέμενοι μὴ ἔχ' ἱκανοὶ ὥσι Λέσ-
 βῳ πάση πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησά-
 μενοι, πέμπουσιν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ Μιτυλη-
 ναῖοι, τῶν τε διαβαλλόντων ἓνα, ᾧ μετέ-
 μελεν ἤδη, καὶ ἄλλας, εἴπως πείσειαν τὰς
 ναῦς ἀπελθεῖν, ὥς σφῶν ἔδεν νεωτερίσιν.
 ἐν τούτῳ δὲ ἀποσέλλουσι καὶ εἰς τὴν Λακε-
 δαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν
 Ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμην ἐν τῇ Μα-
 λέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. ὃ γὰρ ἐπί-
 στευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρή-
 σειν. καὶ οἱ μὲν, εἰς τὴν Λακεδαίμονα τα-
 λαιπῶρως διὰ τῆς πελάγους κομισθέντες, αὐ-
 τοῖς ἐπραῶσον ὅπως τις βοήθεια ἦξει.

Ε΄. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις, ὥς
 ἔδεν ἦλθον πράξαντες, εἰς πόλεμον καθίσαν-
 το οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος,
 πλὴν Μηθύμνης. ἔτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις
 ἐβέβοηθήκεσαν, καὶ Ἰμβριοι, καὶ Δήμνιοι, καὶ

naves illorum aliqua aequa conditione e vestigio dimitterent. Atheniensium vero duces *conditiones ab illis oblatas* acceperunt, ipsi quoque veriti, ne non satis virium haberent ad bellum universae Lesbo faciendum. Induciisque factis, Mitylenaei mittunt Athenas cum alios, tum etiam unum ex illis, qui detulerant indicium, quem facti jam poenitebat, si forte *Atheniensibus* persuadere possent, ut naves *a se*, ut nihil rerum novarum molituris, recederent. Interea vero et Lacedaemonem legatos triremi vectos mittunt, clam Atheniensium classe, qui ad septentrionalem urbis partem, in Malea stationem habebant; nec enim, quod ab Atheniensibus impetrare cupiebant, id ex voto sibi cessurum confidebant. Atque hi quidem aspera usi navigatione per pelagus Lacedaemonem delati, cum ipsis agere coeperunt, ut aliquod auxilium veniret.

5. Sed postquam legati re infecta Athenis redierunt, Mitylenaei ad bellum se accingere coeperunt, et caetera Lesbos, praeter Methymnam. Hi enim Atheniensibus opem tulerant, et Imbrii, et Lemnii, et quae-

dam exigua reliquorum fociorum manus. Mitylenaei vero, copiis ex omni totius populi aetate ac ordine collectis, quandam eruptionem in Atheniensium castra fecerunt. proelium etiam commissum fuit, in quo Mitylenaei, licet hostibus inferiores non exstissent, tamen nec prope pernoctare, nec suis viribus confidere sunt ausi: sed *in urbem* se receperunt. Deinde vero quieverunt, quia, si quid *auxilii* ex Peloponneso praeterea venisset, et cum reliquo apparatu periclitari volebant. Etenim Meleas Lacon, et Hermaeondas Thebanus ad ipsos venerant, qui missi quidem fuerant ante defectionem, sed cum Atticae classis infestum adventum antevertere non potuissent, post proelium commissum *in urbem* triremi clam ingressi sunt: hortatique sunt, ut alteram triremem, et legatos secum *Spartam* mitterent; illique miserunt.

6. Athenienses vero propter Mitylenaeorum quietem, multo magis confirmati, focios accersunt, qui longe citius, *quam quis existimare potuisset*, affuerunt, quod nihil virium apud Lesbios esse animadverterent, et cum australem urbis partem classe cir-

τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ζυμμάχων. καὶ
 ἔξοδον μὲν τινα πανδημεὶ ἐποίησαν· οἱ Μι-
 τυληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπε-
 δον· καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ ἔκ' ἔλασσαν ἑ-
 χονῆς οἱ Μιτυληναῖοι, ὅτε ἐπηυλίσαντο,
 ὅτε ἐπίστρεψαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνε-
 χώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πε-
 λοποννήσου, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς, βε-
 λόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. καὶ
 γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται, καὶ
 Ἑρμαιώνας Θηβαῖος, οἱ προαπεσάλησαν
 μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ ἔδυνάμενοι
 τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλυν, κρύφα μετὰ
 τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέεσι τριήρει. καὶ
 παρήνυν πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσ-
 βεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

5'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπὶ ῥωαδένῃ δια-
 τὴν τῶν Μιτυληναίων ἡσυχίαν, ζυμμάχους
 τε προσεκάλουν, οἱ πολὺ θάσσον παρή-
 σαν, ὁρῶντες ὅδ' ἐν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβί-
 ων· καὶ περιορμίσάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς

πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τὰς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποίουντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τὰς Μιτυληναῖας, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτην οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι, προσβεβηθηκότες ἤδη. τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα ὁ πολὺ κατεῖχον οἱ Αθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μιτυλήνην ὅτως ἐπολεμεῖτο.

Ζ' Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τῷ Θέρει τούτῳ, Αθηναῖοι καὶ εἰς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα, καὶ Ασώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγόν· κελευσάντων Ακαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. καὶ παραπλέεσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἷον ὁ Ασώπιος, αὐτὸς δὲ ἔχων δώδεκα ἀφι-

cumdedissent, bina castra ad urbem hinc et illinc fecerunt, quae muris cinxerunt, et ad utrumque portum stationes urbi proximas, ac infestas habebant; et maris quidem usu Mitylenaeos prohibebant: Mitylenaei vero, aliique Lesbii, qui *suis subsidio* jam venerant, caetera quidem terra potiebantur: at illam terrae partem non magnam, quae circum castra erat, Athenienses in sua potestate habebant. Sed Malea *promontorium*, ipsis erat potius navium statio, et locus mercatus. Atque bellum ad Mitylenen ita gerebatur.

7. Per idem hujus aestatis tempus, Athenienses in Peloponnesum etiam triginta naves, et Asopium Phormionis *filium*, earum ducem miserunt. Acarnanes enim eos oraverant, ut aliquem Phormionis vel filium, vel cognatum, ducem ad se mitterent. Hae autem naves, oram maritimam legentes, agri Laconici oppida diripuerunt. Deinde vero Asopius majorem harum navium partem domum remisit, et ipse cum duodecim Naupactum ivit. Postea vero, cum fre-

quentes Acarnanum copias evocasset, Oeniadis bellum intulit. Et cum navibus per Acheloum navigavit, et pedestres copiae agrum vastabant. Sed cum *Oeniadae* se ipsi non dederent, peditatum quidem dimisit, ipse vero in Leucadem navigavit, suisque copiis in terram ex navibus ad Nericum expositis, dum se recipit, cum ipse, tum etiam pars quaedam ejus copiarum ab illius regionis incolis, qui ad opem suis ferendam undique convenerant, et a paucis quibusdam militibus praesidiariis caeditur. Postea vero Athenienses, cum suorum cadavera a Leucadiis fide publica interposita recepissent, discesserunt.

8. Legati vero Mitylenaeorum, qui in prima navi *Spartam* missi fuerant, quemadmodum ipsis Lacedaemonii dixerant, ut Olympiam venirent, ut caeteri quoque focii illis auditis consultarent, Olympiam iverunt. Erat autem Olympias, qua Dorieus, Rhodius, iterum vicerat. cumque post solennem illius festi celebrationem in colloquium venissent, in hunc modum verba fecerunt.

κνέϊται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον Ακαρνανας ἀναστήσας πανδημεῖ, στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας. καὶ ταῖς τε ναυσὶ καλὰ τὸν Ἀχελῶον ἐπλευσε, καὶ ὁ καλὰ γῆν στρατὸς ἐδήκ' τὴν χώραν. ὥς δ' ἔ' προσεχώρουν, τὴν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτὸς τε καὶ τῆς στρατίας τι μέρος, ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε συμβοηθησάντων, καὶ φρερῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τὰς νεκρὰς ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

η'. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπεμφθέντες Μιτυληναίων πρέσβεις, ὥς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ολυμπιάζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ζύμμαχοι ἀκέσαντες βελεύσωνται, ἀφικνεῖσθαι ἐς τὴν Ολυμπίαν. ἦν δὲ Ολυμπιάς ἡ Δωριεὺς Ῥόδιος τοδεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον ταιάδε.

Σ'. ' ΤΟ μὲν καθεστὼς τοῖς Ἑλλησι
 ' νόμιμον, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, καὶ ζύμ-
 ' μαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισαμένους ἐν
 ' τοῖς πολέμοις, καὶ ζυμμαχίαν τὴν πρὶν
 ' ἀπολείποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον
 ' μὲν ὠφελῆσαι, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζον-
 ' τες δὲ εἶναι προδότας τῶν προτῆ φίλων,
 ' χεῖρους ἡγῆσαι. καὶ ἐκ ἀδίκου αὐτῇ ἢ ἀξί-
 ' ωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἱ
 ' τε ἀφισάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο, ἴσοι
 ' μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοία, ἀντίπα-
 ' λοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφα-
 ' σίς τε ἐπιεικῆς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀ-
 ' ποσάσεως· ὃ ἡμῖν τε καὶ Αθηναίοις ἐκ ἦν.
 ' μηδὲ τῷ χεῖρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ
 ' εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δει-
 ' νοῖς ἀφισάμεθα.

Ι'. ' Περὶ γὰρ τῆ δικαίας καὶ ἀρετῆς πρῶ-
 ' τον, ἄλλως τε καὶ ζυμμαχίας δεόμενοι,
 ' τὰς λόγους ποιησόμεθα· εἰδότες ὅτε Φι-
 ' λίαν ἰδκώταις βέβαιον γιγνομένην, ὅτε καί-

9. ' INSTITUTUM, quod apud Graecos
 ' moribus est receptum, Viri Lacedaemonii,
 ' focique, nos *probe* quidem novimus. Qui
 ' enim recipiunt illos, qui in bellis defici-
 ' unt, et priorem societatem relinquunt, qua-
 ' tenus quidem aliquam utilitatem ex illis
 ' percipiunt, *eatenus illos* caros habent, Sed
 ' cum superiorum amicorum proditores ef-
 ' se existiment, *eosdem* improbos *esse* ducunt.
 ' Atque haec opinio non est iniqua, si et il-
 ' li, qui deficiunt, et illi, a quibus defectio-
 ' nem faciunt, inter se sint voluntate, bene-
 ' volentiaque pares, et *bellico* apparatu ac
 ' viribus aequales, nec ulla justa defectionis
 ' causa subsit. quod in nobis, et Athenien-
 ' sibus non fuit. Quamobrem ne cuiquam
 ' improbi esse videamur, si, cum pacis tem-
 ' pore ab ipsis honorifice tractaremur, in pe-
 ' riculis deficimus.

10. ' Primum enim de jure, et virtute,
 ' praesertim cum petamus, ut in vestram so-
 ' cietatem nos recipiatis, verba faciemus.
 ' quia scimus, nullam amicitiam constan-
 ' tem inter privatos conciliari, nullamque
 ' societatem *firmam* inter civitates ulla in

re fieri, nisi sint inter se cum manifesta
virtute; et in caeteris *rebus* morum simili-
tudine consentiant. Nam in animorum dis-
cordia factorum etiam diversitas existit.
Etenim societas inter nos et Athenienses
primum est inita, quum vos quidem a belli
Medici administratione discessistis, illi ve-
ro ad illius belli reliquias persequendas
permanserunt. societatem tamen fecimus,
non ut Graecos in Atheniensium potesta-
tem redigeremus, at ut Graecos a Medo-
rum dominatu liberaremus. Et quamdiu
quidem ex aequo rebus praefuerunt, ala-
criter sequuti sumus: sed postquam ani-
madvertimus, ipsos illam quidem cum Me-
do simultatem remissius exercere, sociis
vero jugum servitutis imponere, tunc non
amplius sine timore fuimus. Sed cum prop-
ter multitudinem eorum, qui hac de re con-
sultaturi, et sententiam lataturi erant, in u-
num coeuntes *ipsis* resistere non possemus;
omnes focii, praeter nos et Chios, in servi-
tutem sunt redacti. Nos vero, qui nostri
juris eramus, et liberi, nomine *duntaxat*,
ad bellum una cum ipsis profecti sumus.

νωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ' ἀρε-
 τῆς δοκῆσης ἐς ἀλλήλους γίγνομαιτο, καὶ
 τ' ἄλλα ὁμοιότροποι εἶεν. ἐν γὰρ τῷ δι-
 αλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφο-
 ραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ
 Αἰθηναίοις συμμαχία ἐγένετο πρῶτον,
 ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδι-
 κοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκεί-
 νων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ζύμ-
 μαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ κατα-
 δαλάσει τῶν Ἑλλήνων Αἰθηναίοις, ἀλλ'
 ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς
 Ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου
 ἡγῶντο, προθύμως εἰπόμεθα. ἐπειδὴ δὲ
 ἐωρῶμεν αὐτὰς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχ-
 θραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν συμμαχῶν
 δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἐτι
 ἡμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καὶ ἐν γενόμε-
 νοι διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι, οἱ ζύμ-
 μαχοι ἐδωλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χί-
 ων. ἡμεῖς δὲ, αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐ-

' λεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν.
 ' καὶ πισοὺς ἔκετι εἶχομεν ἡγεμόνας Α-
 ' θηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνο-
 ' μένοις χρώμενοι. ὃ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς,
 ' οὓς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαν-
 ' το, κατασφύλασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοί-
 ' πους, εἴποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι
 ' τῷτο.

ια'. ' Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν
 ' ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μη-
 ' δὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες
 ' τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τῷ ἴσθ' ὀμι-
 ' λῶντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἐμελλον
 ' οἶσιν, καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον, τῷ
 ' ἡμετέρῳ ἔτι μόνῳ ἀντιστῆμεν· ἄλλως
 ' τε καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὐτῶν ἐ-
 ' γίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀν-
 ' τίπαλον δέος, μόνον πισὸν ἐς ξυμμαχί-
 ' αν. ὃ γὰρ παραβαίνειν τί βεβλόμενος, τὸ
 ' μὴ προσέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται.
 ' αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν καὶ δι' ἄλλο τι

Nec amplius pro ducibus fidelibus Athenienses habebamus, quia rerum *ab ipsis* ante gestarum exemplis utebamur. Nec enim verisimile videbatur, ipsos illis quidem servitutis jugum imposuisse, quos in eandem foederis societatem nobiscum receperant; caeteris vero, si forte rei peragendae facultas ipsis aliquando offerretur, idem non esse facturos.

II. Quod si omnes adhuc liberi, nostri-
que juris essemus, de ipsorum fide nobis minus esset dubitandum, ipsosque nihil novi molituros facilius crederemus. quum vero plerosque *sociorum* subegerint, se nobiscum aequo adhuc jure vivere eos verisimile est indignius esse laturos; et cum major pars jam illis cedat, nos solos iis etiam nunc exaequari: praefertim quia, quo magis ipsorum potentia quotidie crescit, nos etiam eo magis ab aliis deferimur. Sed mutui metus aequalitas societatem sola facit fidelem. Qui enim aliquid praeter jus facere vult, *is tamen*, quia viribus non praestat, ab altero invadendo deterretur. Nos vero nulla alia de causa *ab Atheniensibus* liberi relictī sumus, nisi quatenus ad imperium *quaerendum*, et specioso ver-

‘ borum praetextu, et consilii aggressione,
‘ *doloque* potius, quam virium *conatu*, res
‘ obtineri posse *ipsis* videbantur. Simul enim
‘ hoc etiam testimonii argumento uteban-
‘ tur, socios, qui idem juris ac auctoritatis
‘ habebant, ad eandem militiam cum ipsis
‘ nunquam ultro profecturos fuisse, nisi illi,
‘ quibus bellum inferebant, aliquod gravius
‘ peccatum commisissent. Simul etiam po-
‘ tentissimos quosque contra infirmiores pri-
‘ mum secum adducebant, ut eos ipsos cum
‘ ad extremum reservassent, amputatis cir-
‘ cumcisisque reliquis, imbecilliores ad ex-
‘ pugnandum haberent. Quod si a nobis ini-
‘ tium duxissent, quoniam omnes focii suas
‘ domesticas vires adhuc habebant, quoniam
‘ etiam apud quos consistere poterant, haud
‘ pariter *eos* subegissent. Quinetiam nostra
‘ classis metum aliquem ipsis incutiebat, ne
‘ forte in unum coacta, et aut vobis, aut ali-
‘ cui alii adjuncta, periculum ipsis crearet.
‘ Partim etiam *ex imminente servitutis peri-*
‘ *culo* evasimus, quia ipsorum populum, et
‘ reipublicae principes, qui perpetuis vicibus
‘ in honoribus constituuntur, *semper colimus*
‘ *et* observamus; nec tamen diu videbamur
‘ posse in eodem libertatis statu permanere,

ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπεία
 τε λόγῳ, καὶ γνώμῃς μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰ-
 χύος, τὰ πράγματα ἐφαίνετο κατα-
 ληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶν-
 το, μὴ ἂν τοὺς γε ἰσοψήφους ἄκοντας,
 εἰ μὴ τι ἠδίκην οἷς ἐπήεσαν, ζυσρατεύ-
 ein. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτις ἐπὶ
 τε τοὺς ὑποδεσέρους πρῶτους ζυνεπῆ-
 γον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ
 ἄλλου περιηρημένου, ἀδενέσερα ἔμελ-
 λον ἔξειν. εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐ-
 χόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἰ-
 χύν, καὶ πρὸς ὃ, τι χρῆ ᾤσθαι, ἐκ ἂν ὁ-
 μοίως ἐχειρώσαντο. τό, τε ναυλικὸν ἡμῶν
 παρῆιχέ τινα φόβον μή ποτε κατ' ἐν
 γενόμενον, ἢ ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τῷ προαδέ-
 μενον κίνδυνον σφίσι παράχῃ. τὰ δὲ, καὶ
 ἀπὸ θεραπείας τῆς τε κοινῆς αὐτῶν καὶ
 τῶν αἰὲ προεσώτων περιεγιγνόμεθα. οὐ
 μέντοι ἐπιπολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆ-
 ναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε καθέσῃ, πα-

• ραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλ-
• λους.

Β'. • Τίς ἔν αὕτῃ ἡ φιλία ἐγίγνετο,
• ἢ ἐλευθερία πισή, ἐν ἣ παρὰ γνώμην ἀλ-
• λήλως ὑπεδεχόμεθα; καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν
• τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ
• ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιοῦ-
• μεν. ὅ, τε τοῖς ἄλλοις μάλισα εὖνοια
• πίσιιν βεβαιῶι, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυ-
• ρὸν παρείχε· δέει τε τοπλέον ἢ φιλία
• κατεχόμενοι, ζύμμαχοι ἦμεν. καὶ ὅπο-
• τέροις θάσσον παράχοι ἀσφάλεια θρά-
• σος, ἔτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι
• ἔμελλον. ὥς τε εἴτω δοκοῦμεν ἀδικεῖν,
• προαποσάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλη-
• σιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀντα-
• ναμείναντες σαφῶς εἰδέναι εἴτι αὐτῶν
• ἔσαι, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ
• ἦμεν ἐκ τῶ ἴσθ καὶ ἀντεπιβλεῦσαι καὶ
• ἀντεπιμελῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ δ-
• μοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ

nisi hoc bellum conflatum esset; *quod conjiciebamus*, utentes exemplis rerum, quas aliis fecerunt.

12. 'Quaenam igitur erat haec fidelis amicitia, aut *firma* libertas, in qua alteri alteros alienis animis recipiebamus? Et illi quidem in bello prae metu nobis blandiebantur, nos verò rebus pacatis idem vicissim ipsis faciebamus? Et quod aliis fidem confirmat, benevolentia, inquam, hoc ipsum timor firmum nobis praestabat: metuque magis, quam amicitia retenti, in societate perstitimus. Et utris immunitas periculi audaciam citius erat praebitura, hi etiam priores aliquid praeter jus facturi erant. Quare si cui injuste facere videmur, quod ante defecerimus, propter dilationem malorum, quibus illi nos erant affecturi, nec vicissim tantisper exspectare voluerimus, dum nos ipsi plane cognosceremus, an aliquid eorum fieret, *quae formidabamus*, is non recte sentit. Nam si pari potentia praediti, et insidias ipsis mutuo struere, et vicissim in aliud tempus *eas* differre possemus, quid opus esset, nos, qui potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse? Cum

‘ vero invadendi facultas penes illos semper
 ‘ fit, decet etiam penes nos esse periculi ma-
 ‘ ture vitandi facultatem.

13. ‘ Cum igitur, Lacedaemonii, ac fo-
 ‘ cii, has rationes et causas haberemus, de-
 ‘ fecimus; quae manifestae quidem sunt au-
 ‘ ditoribus, ita ut cognoscere possint, nos me-
 ‘ rito fecisse; validae vero ad terrorem no-
 ‘ bis incutiendum, et ad efficiendum, ut ad
 ‘ aliquod salutis nostrae praesidium nos con-
 ‘ vertamus: qui vel jampridem *hoc ipsum*
 ‘ *facere* volebamus, quo tempore rebus ad-
 ‘ huc pacatis legatos ad vos misimus, qui de
 ‘ defectione vobiscum agerent; sed *eam fa-*
 ‘ *cere* prohibiti fuimus, quia vos recipere
 ‘ noluistis. Jam vero, quia Boeoti *nos ad*
 ‘ *hoc faciendum* provocarunt, confestim *ipsis*
 ‘ obtemperavimus. Duplicemque defectionem
 ‘ nos facturos existimabamus, unam qui-
 ‘ dem a Graecis, ne una cum Atheniensibus
 ‘ ipsos maleficiis afficeremus; sed una in li-
 ‘ bertatem vindicaremus: alteram vero ab
 ‘ Atheniensibus, ne nos ipsi postea ab illis
 ‘ profligaremur; sed *defectionem* prius face-
 ‘ remus, *quam ab illis perderemur*. Nostra
 ‘ tamen defeccio citius, *quam voluissimus*, fac-

ὄντος αἰεὶ τῷ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶ-
 ναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

γ'. 'Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ
 αἰτίας, ὧς Λακεδαιμόνιοι, καὶ ζύμμαχοι,
 ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκέσσι γινώ-
 ναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡ-
 μᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα
 τρέφαι· βυλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε
 ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς
 περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξα-
 μένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοι-
 ωτοὶ προὔκαλῆσαντο, εὐθύς ὑπηκούσα-
 μεν· καὶ ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι δι-
 πλὴν ἀπόσασιν, ἀπὸ τε τῶν Ἑλλήνων,
 μὴ ζῦν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθη-
 ναίων, ἀλλὰ ζυνελευθερῆν· ἀπὸ τε Α-
 θηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκεί-
 νων ἐν ὕσέρῳ, ἀλλὰ προποιοῦναι. ἡ μὲν-
 τοι ἀπόσασις ἡμῶν θάσσον γεγένηται,
 καὶ ἀπαράσκευος· ἢ καὶ μᾶλλον χρὴ ζυμ-
 μάχης δεξαμένους ἡμᾶς, διὰ ταχέων βο-

ἤθειαν ἀποσέλλειν, ἵνα φαίνοιτο ἀμύ-
 νοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς
 πολεμίους βλάπτοντες. καιρὸς δὲ ὡς
 ἔπω πρότερον. νόσω τε γὰρ ἐφθάρηται
 Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνη· νῆές
 τε αὐτοῖς, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰ-
 σὶν, αἱ δὲ ἐφ' ἡμῖν τετάχεται. ὥς
 οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν,
 ἣν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσὶ τε καὶ
 πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τοδεύτερον. ἀλλ'
 ἢ ἡμᾶς οὐκ ἀμυνῶνται ἐπιπλέοντας, ἢ
 ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. νομί-
 ση τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκεί-
 ον κίνδυνον ἔξειν. ὧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν
 ἀπεῖναι ἢ Λέσβος, τὴν ὠφέλειαν αὐτῷ
 ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ
 ἔσαι ὁ πόλεμος, ὥς τις οἶεται, ἀλλὰ δι'
 ἣν ἢ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. ἔσι δὲ τῶν
 χρημάτων ἀπὸ τῶν συμμαχῶν ἢ πρόσ-
 οδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσαι εἰ ἡμᾶς κα-
 τασρέφονται. ἔτε γὰρ ἀποσῆσεται ἄλ-

ta est, eaque imparata. Quo etiam magis
oportet vos nobis in societatem receptis
auxilium quam celerrime mittere, ut con-
stet, vos et illis succurrere, quibus est suc-
currendum, et simul hostibus nocere. Op-
portunitas autem qualis nunquam ante. A-
thenienses enim et morbo, et pecuniarum
impensis sunt attriti. Ipsorum vero naves
partim quidem sunt circa vestram *regionem*,
partim vero contra nos sunt constitutae.
quare verisimile est, eos navium copiam
non habituros, si vos hac aestate cum nava-
libus, pedestribusque copiis simul iterum
irruptionem faciatis. Sed aut vos contra se
cum infesta classe venientes propulsare non
poterunt, aut ab utrisque discedent. Ne-
que vero quispiam existimet, se domesti-
cum periculum pro alieni agri defensione
subiturum. Cui enim Lesbos procul abesse
videtur, *haec tamen* utilitatem ei ex pro-
pinquo praebebit. Nec enim (quemadmo-
dum quis existimat) bellum in Attica ge-
retur; sed *in Lesbo*, unde Attica utilitatem
percipit. Est autem *illi* pecuniarum pro-
ventus a fociis, et longe major erit, si in su-
am potestatem nos redegerint. nec enim ali-

‘ us deficiet; sed etiam praeterea res nostrae
 ‘ illorum fient: et acerbiora mala patiemur,
 ‘ quam illi, qui ante, quam ullam defectio-
 ‘ nem facerent, ipsis serviebant. Sed si vos
 ‘ alacriter succurratis, cum civitatem vobis
 ‘ adjungetis, quae magnam classem habet,
 ‘ (cujus in primis vos indigetis,) tum etiam
 ‘ Atheniensium imperium facilius evertetis,
 ‘ subtrahentes eorum focios. Quilibet e-
 ‘ nim se *vobis* confidentius adjunget. Et si
 ‘ nostram opinionem de vobis conceptam vi-
 ‘ tabitis, quam sustinetis, quod illis, qui *ad*
 ‘ *vos* deficiunt, opem non feratis. Sed si con-
 ‘ stet, illos a vobis in libertatem vindicari,
 ‘ robur belli firmitus habebitis.

14. ‘ Graecorum igitur spes, quas in
 ‘ vobis ponunt, ipsumque Jovem Olympi-
 ‘ um reverentes, in cujus templo supplici-
 ‘ bus similes sumus, Mitylenaeis in vestram
 ‘ societatem receptis opem feratis, neque
 ‘ nos deferatis, qui privato quidem pericu-
 ‘ lo corpora *nunc* objicimus: sed commu-
 ‘ nem utilitatem, si rem feliciter geramus,
 ‘ omnibus allaturi sumus; et damnum lon-
 ‘ ge communius, si, vobis non exoratis, la-

ἄλως, τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται· πά-
 θοιμὲν τ' ἂν δεινότερα ἢ οἱ πρὶν δελεύον-
 τες. βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως,
 πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν
 μέγα, (ἔπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ) καὶ
 Ἀθηναίους ῥᾶσον καθαιρήσετε, ὑφαιρῶντες
 αὐτῶν τὰς ζυμμάχους. θρασύτερον γάρ
 πᾶς τις προσχωρήσεται. τήν τε αἰτίαν
 ἀποφεύξεσθε, ἣν εἶχε μὴ βοηθεῖν τοῖς
 ἀφισαμένοις. ἣν δ' ἔλευθεροῦντες φαίνη-
 σθε, τὸ κράτος τῷ πολέμου βεβαιώτερον
 ἔξετε.

18. Αἰχυνθέντες ἔν τας τε τῶν Ἑλ-
 λήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ διὰ τὸν Ο-
 λύμπιον, ἐν ᾧ τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἰκέται ἐσ-
 μέν, ἐπαμύνατε, Μιτυληναίοις ζύμμα-
 χοι γένόμενοι· καὶ μὴ πρόησθε ἡμᾶς ἰδίον
 μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλ-
 λομένους, κοινὴν δὲ τήν ἐκ τῷ καλορθῶσαι
 ὠφέλειαν ἅπασι διδόντας· ἔτι δὲ κοινοί εἰσαν
 τὴν βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, σφα-

36 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. ΙΕ'. ΙΖ'.

• λησόμεθα. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες, οἷσπερ
• ὑμᾶς οἱ τε Ἕλληνες ἀξιῶσι, καὶ τὸ ἡμέ-
• τερον δέος βέλειαι.

ΙΕ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μιτυληναῖοι εἶπον.
οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπει-
δὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τὰς λόγους, συμ-
μάχους τε τὰς Λεσβίους ἐποίησαντο, καὶ [τὴν]
ἐς τὴν Αττικὴν ἐσβολήν. τοῖς τε ξυμμά-
χοις παρῆσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἵεναι ἐς
τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν, ὥς ποιησόμε-
νοι. καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὅλκους
παρασκευάζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ, ὥς
ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς
Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα
ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἐπρασ-
σον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυ-
νελέγοντο, καὶ ἐν καρπῷ ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ
ἀρρώστια τῷ στρατεύειν.

ΙΖ'. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτὰς οἱ Ἀθηναῖοι
διὰ κατὰ γνῶσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευ-
αζομένων, δηλῶσαι βεβλόμενοι ὅτι ἐκ ὀρθῶς

‘batur. Estote igitur viri, quales et ipsi
‘Graeci vos esse judicant, et noster metus
‘desiderat.’

15. Atque Mitylenaei quidem haec dixerunt. Lacedaemonii vero, eorumque focii, cum haec audissent, eorumque postulata comprobassent, Lesbios in societatem receperunt, et irruptionem in agrum Atticum faciendam censuerunt. Et fociis, qui aderant, edixerunt, ut primo quoque tempore cum duabus suarum copiarum partibus in Isthmum irent, ut *irruptionem in agrum Atticum* facturi. Ipsique primi *eo* iverunt, et instrumenta, quibus naves trahuntur ac subducuntur, in Isthmo pararunt, ut eas Corintho subductas in mare, quod Athenas spectat, transportarent, et cum navalibus, pedestribusque copiis simul *Atticam* invaderent. Et hi quidem alacriter haec faciebant. Caeteri vero focii lente conveniebant, et in frugibus colligendis erant occupati, militiaeque taedio erant affecti.

16. Athenienses vero, cum eos propter *falsam* suae imbecillitatis opinionem se instruere intellexissent; cumque declarare vellent, eos non recte sentire, sed se, licet

classē, quae ad Lesbū erat, suo loco non moverent, tamen et classē, quae ex Peloponneso contra se veniebat, facile propulsare posse, centum naves instruxerunt: et cum ipsi, tum etiam inquilini, exceptis illis, qui erant equestris ordinis, illis etiam exceptis, qui erant ex ordine Pentacosiomedimnorum, eas conscenderunt. Et in altum proVecti circum Isthmum navigabant, suaeque potentiae vires ostentabant, et in quacunque Peloponnesi partem ipsis placebat, ex navibus descendebant. Lacedaemonii vero, cum viderent rei eventum longe alium, quam ipsi exspectabant, et falsa esse, quae a Lesbiis referebantur, arbitrati sunt, et rem esse factū difficilem existimantes, quum neque focii adessent, et triginta Atheniensium naves, quae circa Peloponnesum erant, agrum ipsorum urbi finitimum circumcirca vastare nuntiarentur, domum redierunt. Postea vero classē parare coeperunt, quam in Lesbū mitterent. Et civitatibus quadraginta naves imperarunt, ut singulae pro rata parte naves ad hunc numerum explendum suppeditarent: et classis praefectum destinarunt Alcідam, qui eo profecturus erat. Athenienses vero et ipsi cum suis centum navibus domum

ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἳοί τε εἰσὶ, μὴ κινῶντες
 τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικόν, καὶ τὸ ἀπὸ Πε-
 λοποννήσου ἐπιὸν ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλή-
 ρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβάντες αὐτοὶ τε,
 πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμων, καὶ
 οἱ μέτοικοι. καὶ περὶ τὸν ἰσθμὸν ἀναγα-
 γόντες, ἐπιδειξίν τε ἐποικίῳ, καὶ ἀποβάσεις
 τῆς Πελοποννήσου ἣ δοκοῖ αὐτοῖς· οἱ δὲ Λα-
 κεδαιμόνιοι, ὀρῶντες πολὺν τὸν παράλογον,
 τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἠγοῦντο
 ὡς ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὥς αὐτοῖς
 καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα ἔπαρῃσαν, καὶ ἠγ-
 γέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον
 τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοι-
 κίδα αὐτῶν πορθῆσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴ-
 κου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκευάζον
 ὃ, τι πέμψουσιν εἰς τὴν Λέσβον· καὶ κα-
 τὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νε-
 ῶν πλῆθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν
 Ἀλκίδα, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀ-
 νεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκα-

τὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

ιζ'. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, ἐν τοῖς πλείσταις δὴ νῆσιν ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσια δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένους τῷ πολέμῳ. τήν τε γὰρ Αττικήν καὶ Εὐβοίαν καὶ Σαλαμίνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεροι ἑκατὸν ἦσαν χωρὶς δὲ, αἱ περὶ Ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥς τε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίνοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσια καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τήν τε γὰρ Ποτίδαιαν δίδραχμοὶ ὀπλίται ἐφρούρουν· (αὐτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας) τριχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν· ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ προαπῆλθον. νῆες τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη τοπρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ

se receperunt, postquam illos quoque *domum rediisse* cognoverunt.

17. Atque eo tempore, quo naves istae navigabant, in his *rebus, quas tunc gerebant*, maxima, simul et ornatissima, rebusque omnibus ad navigationem necessariis instructissima classis ipsis fuit; sed et altera huic similis, atque etiam major, hujus belli initio. Nam centum naves Atticam, Euboeam, et Salaminem custodiebant, et aliae centum circa Peloponnesum erant, praeter illas, quae ad Potidaeam et aliis in locis erant: ut numerus omnium navium una aestate instructarum fuerit ducentarum et quinquaginta. atque hoc potissimum una cum Potidaea pecunias absumsit. Nam et Potidaeam obsidebant milites binas drachmas diurnas merentes; (etenim sibi quisque unam, alteram famuli nomine in diem accipiebant;) ter mille quidem, qui primi ad eam obsidendam missi fuerant, nec pauciores, qui in ejus obsidione permanferunt, donec eam expugnarunt; sexcenti vero et mille cum Phormione, qui ante urbis expugnationem discefferunt. et universae naves idem stipendium accipiebant. Pecuniae igitur ita primum consum-

tae sunt, et tantus navium, maximus, inquam, numerus, est instructus.

18. Mitylenaei vero eodem tempore, quo Lacedaemonii circum Isthmum erant, cum ipsi, tum etiam auxiliarii milites ad Methymnam, cujus per prodicionem capiendae spem conceperant, terra cum exercitu sunt profecti: et urbem adorti, cum res ipsis non succederet, quemadmodum exspectabant, Antissam, Pyram, et Eresum petierunt. Et stabilitis harum civitatum rebus, murisque firmatis, domum celeriter se receperunt. Methymnaei vero et ipsi post illorum discessum cum copiis adversus Antissam iverunt. Sed accepta clade ab Antissaeis, et auxiliariis quibusdam militibus, qui subsidio ipsis venerant, multos amiserunt, caeterique celeriter domum reverterunt. Athenienses vero, cum haec audissent, et Mitylenaeos terra potiri, et suos milites non satis virium ad illos prohibendum habere, jam circiter autumnii initium mittunt Pachetem Epicuri filium, ducem, cum mille gentis suae militibus. Hi vero *insuper* et remigum officium in

πλείψαι ἐπληρώθησαν.

κή. Μιτυληναῖοι δέ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδωμένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προὔχῳρει ἢ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Αντίσσης, καὶ Πύρας, καὶ Ερέσθ· καὶ κατασησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαϊότερα, καὶ τείχη κρατύναντες, διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκας. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Αντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Αντιοσαίων καὶ τῶν ἐπικέρων, ἀπέθανόν τε πολλοὶ, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Αθηναῖοι, πυνθανόμενοι ταῦτα, τῆς τε Μιτυληναίης τῆς γῆς κρατεῖν, καὶ τῆς σφετέρους στρατιώτας ἔχ' ἱκανὰς ὄντας εἶργειν, πέμπουσι, περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον, Πάχηλα τὸν Ἐπικέρου στρατηγόν, καὶ

χιλίας ὀπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ, αὐτερέται
 πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνεῖσθαι, καὶ περι-
 τειχίζουσι Μίυλην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τεί-
 χει. Φρέρια δὲ ἔστιν οἱ ἐπὶ τῶν καρτερῶν
 ἐγκαίωκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν Μίυλην καλὰ
 κράτος ἦδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θα-
 λάσσης εἵργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γί-
 γνεσθαι.

ΙΘ'. Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρη-
 μάτων ἔς τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγ-
 κόντες, τότε πρῶτον εἰσφοράν διακόσια τά-
 λαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τῆς ζυμμάχου
 ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα, καὶ Λυσικλέα,
 πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἡρ-
 γυρολόγει, καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ
 Μυῦντος ἀναβὰς διὰ τῆς Μαϊάνδρου πεδίοις μέ-
 χρι τῆς Σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Κα-
 ρίων καὶ Ἀναϊτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, καὶ
 τῆς ἄλλης στρατίας πολλοί.

κ'. Τῆς δὲ αὐτῆς χειμῶνος, οἱ Πλαται-
 ῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τῶν Πελο-

navibus facientes ad Mitylenen perveniunt, eamque simplici muro cingunt. Nonnullis etiam in locis natura munitis castella aedificaverunt. Et Mitylene quidem utrinque, et terra et mari, acriter obsidebatur, et hyems appetebat.

19. Caeterum Athenienses pecuniis ad obsidionem indigentes, cum ipsi pecunias tunc primum *in usus publicos* contulerunt, et cc. talenta emiserunt, tum etiam duodecim naves pecuniae colligendae gratia, et Lysiclem cum quatuor collegis ad socios *miserunt*. Ille vero, cum ex aliis locis pecunias classe circumvectus exigebat, tum etiam ex urbe Myunte per Maeandrum Cariae campum usque ad Sandium collem ascendit, et a Caribus, ac Anaeitis, qui ipsum invaserant, et ipse, et magnus aliarum ipsius copiarum numerus caesus est.

20. Eadem hyeme Plataeenses (adhuc enim a Peloponnesiis et Boeotis obsidebantur) cum et penuria rei frumentariae gra-

viter laborarent, nec ullam subsidii Athenis ad se venturi spem amplius haberent, nec ulla alia salutis parandae ratio appareret, cum ipsi, tum Athenienses, qui cum ipsis obsidebantur, primum quidem inito consilio statuunt omnes exire, hostiumque muros superare, si modo per vim hoc facere possent, hujus conatus autoribus Theaeneto Timidæ *filio*, qui vates erat, et Eupolpida Daimachi *filio*, qui et ipse dux erat. Deinde vero dimidia ipsorum pars, quod periculum ingens esse duceret, metu quodam territa destitit incoepito. Sed ducenti et viginti circiter in eadem irruptionis faciendae sententia ultro permanserunt, in hunc modum. Scalas hostilium murorum altitudini pares fecerunt. Hanc autem emensi sunt, contemplantes laterum coagmentatorum ordines, qua parte murus ipsorum ad eos spectans tectorio carebat. Multique simul laterum coagmentatorum strata numerabant. Et horum quidem nonnulli a vera ratiocinatione aberraturi erant, plerique vero eam assequuturi erant. praesertim quia saepius *eas* numera-

πονησίων καὶ τῶν Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ τε
 σίτῳ ἐπιλιπόνῃ ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν Α-
 θηνῶν ὕδαμία ἦν ἐλπίς τιμωρίας, ὃδὲ ἄλλη
 σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβλεύουσιν αὐτοὶ τε καὶ
 Αθηναίων οἱ συμπολιορχέμενοι, πρῶτον μὲν
 πάντες ἐξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τεῖχη
 τῶν πολεμίων, ἣν δύνωνται βιάσασθαι, ἐση-
 γησαμένων τὴν πείραν αὐτοῖς, Θεανέτου
 τε τῷ Τιμίδῃ, ἀνδρὸς μάνιεως, καὶ Εὐπολ-
 πίδῃ τῷ Δαϊμάχῃ, ὃς καὶ ἐσφαλίηται. ἔπει-
 τα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκησάν πως, τὸν
 κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι· ἐς δὲ ἀνδρας
 διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμεναν τῇ
 ἐξόδῳ ἐθελονταί, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας
 ἐποίησαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμί-
 ων. ζυμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν
 πλίνθων, ἥ ἔτυχεν πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαλη-
 λιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἡρπμοῦντο δὲ
 πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς· καὶ ἐμελλον οἱ
 μὲν τινες ἀμαρτῆσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύ-
 ζεσθαι τῷ ἀληθῆς λογισμῷ, ἄλλως τε καὶ

πολλάκις ἀριθμῶντες, καὶ ἅμα καὶ πολὺ ἀπέ-
 χοντες, ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένους ἐς τὸ ἐξέ-
 λοντο τῆς τείχους. τὴν μὲν ἔν ζυμμέτρῳ
 τῶν κλιμάκων ὅτως ἔλαβον, ἐκ τῆς πάχους
 τῆς πλίνθους εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

κα'. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοπον-
 νησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει· εἶχε μὲν δύο
 τὰς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν, καὶ εἴ-
 τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι· διεῖχον δὲ
 οἱ περιβόλοι ἐκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ'
 ἀλλήλων. τὸ ἔν μεταξὺ τούτου, οἱ ἐκκαί-
 δεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανε-
 μημενα ὡκοδόμητο· καὶ ἦν ξυνεχὴς, ὥς τε ἔν
 φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον
 ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύρ-
 γοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἰσοπλαεῖς τῷ τεῖ-
 χει, διήκοντες ἐς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐ-
 τῶ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω· ὥς τε πάροδον
 μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν
 μέσων διήεσαν. τὰς ἔν νύκτας, ὁπότε χει-
 μῶν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέ-

bant, simul etiam, quia non procul aberant: sed ea muri pars, ad quam *scalas admovere* volebant, facile conspiciebatur. Sclarum igitur mensuram, et proceritatem hoc modo sunt assequuti, ex laterum crassitudine eam conjectantes.

21. Peloponnesiorum autem murus hac erat structura. Duplicem ambitum habebat, alterum quidem, Plataeas versus, *contra Plataeensium eruptiones*, alterum vero exterio-rem, *contra Athenienses*, si quis forte Athe- nis ad opem Plataeensibus ferendam contra ipsos venisset. Hi autem ambitus, alter ab altero, sexdecim ferme pedum intervallo distabant. In hoc vero sexdecim pedum spatio tabernacula distincta, custodibus erant aedi- ficata, eaque perpetua, *et contigua*, ita ut unicus, solidusque murus esse videretur, utrinque pinnas habens. et ad decimam quam- que pinnam turres ingentes, et ejusdem, qua murus, crassitudinis, exstabant, et eadem ad interiorum et exteriorum ejus frontem pertingebant; ita ut transitus prope turrim non esset, sed per eas medias transirent. Noc- tu vero, quoties tempestas humida *tempus- que pluvium* erat, pinnas quidem relinque-

bant; e turribus vero, quae parum remotae, ac superne testae erant, excubias agebant. Murus igitur, quo Plataeenses ab hostium praesidiis cingebantur, hujusmodi erat.

22. Plataeenses autem, rebus *ad eruptionem faciendam* paratis, observata nocte, quae et pluvia et vento turbida, et praeterea illunis esset, exierunt. Illis autem praeerant, qui et conatus hujus auctores *ipsis* fuerant. Ac primum quidem transiverunt fossiam, quae ipsos ambibat: deinde vero hostium muro successerunt, clam illorum custodibus, quia propter tenebras quidem custodes prospicere non potuerunt *eos, qui veniebant*, strepitum vero, quem ipsi *Plataeenses* edebant, dum *ad hostium murum* accederent, propter ventum obstrepentem, exaudire non potuerant. simul etiam *Plataeenses ad hostes* accedebant, intervallo satis magno aliis ab aliis distantes, ne arma collisa sonum ederent, rei que significationem darent. Erant autem leviter armati, *et expediti*, et sinistram tantum pede calceati, ut in luto firmiter conisterent. Per illud igitur intervallum, quod erat inter turrem, ad murorum pinnas accesserunt, quod eas desertas esse scirent: prae-

λείπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὄντων δι' ὀλίγῃ
 καὶ ἄνωθεν σεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποίκντο.
 τὸ μὲν ὅν τεῖχος ὧ περιεφραγθῆναι οἱ Πλα-
 ταῖς, τοῖς τὸν ἦν.

κβ'. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς,
 τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδαλι καὶ ἀνέμῳ,
 καὶ ἅμα ἀσέλῃνον, ἐξήεσαν. ἠγῶντο δὲ οἱ-
 περ καὶ τῆς πείρας αὐτίτοι ἦσαν, καὶ πρῶτον
 μὲν τὴν τάφρον διέβησαν ἢ περιεῖχεν αὐ-
 τὰς, ἔπειτα προσέμιζαν τῷ τείχει τῶν
 πολεμίων, λαθόντες τὰς φύλακας, ἀνὰ τὸ
 σκοτεινὸν μὲν, καὶ προῖδόντων αὐτῶν, ψόφῳ
 δὲ, τῷ ἐκ τῆς προσιέναι αὐτὰς, ἀντιπαλα-
 γνῆναι τῷ ἀνέμῳ, καὶ κατακυσθάνων. ἅμα δὲ
 καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὅπλα
 μὴ κρούμενα πρὸς ἀλλήλα ἀΐθῃσιν παρέ-
 χοντο. ἦσαν δὲ εὐσταθεῖς τε τῇ ὀπλίσει
 καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμέ-
 νον, ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν.
 κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς
 τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρημοὶ εἰσι, πρῶ-

τον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέ-
 θεσαν· ἔπειτα φίλοι δώδεκα ζὺν Ξιφιδίῳ καὶ
 Θώρακι ἀνέβαινον· ὧν ἡγεῖτο Ἀρμίας ὁ
 Κοροΐβς, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτῶν
 οἱ ἐπόμενοι ἕξ ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων
 ἀνέβαινον· ἔπειτα φίλοι ἄλλοι μὲν τὰς
 ζὺν δορατίοις ἐχώρουν. οἷς ἕτεροι κατόπι
 τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκείνοι ῥᾶσι
 προσβαίνοικεν, καὶ ἔμελλον δώσειν ὁπότε πρὸς
 τοῖς πολεμίοις εἴησαν. ὡς δὲ ἄνω πλείους
 ἐγένοντο, ἡοδοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλα-
 κες. κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιέων, ἀν-
 τιλαμβανόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κερα-
 μίδα· ἣ πεσῶσα φόφον ἐποίησε, καὶ αὐτί-
 κα βοή ἦν. τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖ-
 χος ὥρμησεν· ὃ γὰρ ἦδει ὅ,τι ἦν τὸ δεινόν,
 σκοτεινῆς νυκτὸς, καὶ χειμῶνος ὄντος. καί
 ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπο-
 λειμμένοι, ἐξελθόντες προσέβαλλον τὰ
 τεῖχεα τῶν Πελοποννησίων, ἐκ τῶν παλαιῶν
 ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἡκιστα

mum quidem illi, qui scalas ferebant, qui
 etiam eas admoverunt: deinde vero duode-
 cim levis armaturae milites cum pugione ac
 thorace ascendebant; quibus praeerat Am-
 meas Coroebi *filius*, qui etiam primus ascen-
 dit. Post ipsum vero sex, qui sequebantur,
 utramque turrim superant: deinde post hos
 alii leviter armati, cum jaculis succedunt;
 quibus alii a tergo scuta ferebant, ut illi fa-
 cilius ascenderent, quae ipsis erant traditu-
 ri, quum prope hostes ventum esset. Post-
 quam autem *eorum* plerique muros supera-
 runt, custodes, qui excubias in turribus a-
 gebant, *hoc* senserunt. Quidam enim Pla-
 taensis dum ascenderet, tegulam manu ap-
 prehenfam de pinnis dejecit, quae lapsa stre-
 pitum edidit, statimque clamor *a custodibus*
 est sublati. Exercitus vero ad muros con-
 currit: nec enim sciebat, quidnam esset pe-
 riculi, quia nox erat obscura et procellosa.
 simul etiam Plataeensēs, qui in urbe relictī
 fuerant, egressi, Peloponnesiorum murum
 invaserunt, a parte, quae opposita erat illi,
 qua sui *murum* superabant, ut *hostes* animum

ad illos minime adverterent. In suo autem quique loco manentes tumultuabantur, nec ullus *custodum* ex sua custodia *discedens* opem aliis ferre audebat: sed animo dubio erant, neque conjicere poterant, quidnam accidisset. Et illi trecenti milites, quibus mandatum erat, ut si quid opus esset, ad opem ferendam praesto essent, e muro ad clamorem processerunt; facesque, hostilis adventus indices, Thebas versus sublatae sunt. Plataeenses vero, qui in urbe erant, et ipsi ex suo muro multas faces fustulerunt, quae ad hoc ipsum praeparatae fuerant, ut ignium signa hostibus essent incerta; utque suspicati aliquid aliud esse, quam quod res erat, opem non ferrent, prius quam sui, qui exierant, evasisent, et in loca tuta se recepissent.

23. Plataeenses vero, qui muros interea conscendebant, postquam illi, qui suorum primi erant, murum conscenderunt, et utramque turrin, custodibus occisis, in suam potestatem redegerunt, ipsi et turrium transitus hostibus resistentes custodiebant, ne quis per eas penetrans ad

πρὸς αὐτὰς τὸν νῦν ἔχοιεν. ἐθορυβῶντο μὲν
 ἐν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς
 ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς· ἀλλ' ἐν
 ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ
 τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβο-
 θεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τῆς τείχεος πρὸς
 τὴν βοήν. φρυκτοὶ τε ἤρουντο ἐς τὰς Θήβας
 πολέμιοι. παρανίχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πό-
 λεως Πλαταιῆς ἀπὸ τῆς τείχεος φρυκτὸς
 πολλὰς, πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐ-
 τὸ τῷτο ὅπως ἀσαφῇ τὰ σημεῖα τῆς φρυκ-
 τωρίας τοῖς πολεμίοις ἦ, καὶ μὴ βοηθοῖεν.
 ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ
 τὸ ὄν· πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες δια-
 φύγοιεν, καὶ τῆς ἀσφαλῆς ἀντιλάβοιντο.

κγ'. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλα-
 ταιέων ἐν τῷτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνα-
 βεβήκεσαν, καὶ τῆς πύργου ἑκατέρω τῶν φύ-
 λακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τὰς
 τε διόδους τῶν πύργων αὐτοὶ ἐνσάντες ἐφύ-
 λασσον, μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν· καὶ

κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τῆς τείχους τοῖς
 πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλεί-
 ους, οἱ μὲν, ἀπὸ τῶν πύργων τῆς ἐπιβο-
 ῆς καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βά-
 λουρας· οἱ δ' ἐν τῷ, οἱ πλείους, πολλὰς
 προσθέντες κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις
 ἀπώσαντες, διὰ τῆς μεταπυργίης ὑπερέβαι-
 νον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἶψά, ἴσαλο ἐπὶ τῇ
 χεΐρῃ τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν
 τε καὶ ἠκόντιζον εἴτις παραβοηθῶν παρὰ τὸ
 τεῖχος κωλυμένης γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐ-
 πεί δὲ πάντες διεπεπεραίωντο οἱ ἀπὸ τῶν
 πύργων, χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαί-
 νοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον· καὶ ἐν τῷ
 οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπά-
 δας ἔχοντες. οἱ μὲν ἔν Πλαταιῇς ἐκείνους
 ἐώρων μᾶλλον ἐκ τῆς σκότης, ἐσῶτες ἐπὶ
 τῇ χεΐρῃ τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ
 ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ
 ἀφανεῖ ὄντες, ἥσων διὰ τὰς λαμπάδας
 καθεαυρῶντο. ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιέων

opem suis ferendam contra se veniret; et
 scalas e muro turribus admoventes, suorum
 plerosque per scalas in loca superiora reci-
 piebant, et eorum alii quidem ex turribus,
 et ex inferioribus, et ex superioribus *earum*
 partibus *hostes*, qui suis subsidio veniebant,
 missilibus arcebant. Alii vero interea, quo-
 rum major erat numerus, cum multas scalas
 simul admovissent, pinnasque dejecissent, per
 spatium, quod erat inter turre, ascendebant;
 et subinde qui recipiebantur, in fossae crepi-
 dine stabant, et sagittis, atque jaculis pete-
 bant *hostes*, si quis subsidio veniens, trans-
 itum ad murum impedire vellet. Ubi autem
 omnes, qui in turribus erant, transierunt,
 illi, qui postremi descenderunt, ad fossam
 aegre venerunt. Interea vero illi trecenti
 cum facibus, quas gestabant, in eos ferri
 coeperunt. Plataeenses igitur eos ex tenebris
 facilius conspiciebant, stantes in fossae cre-
 pidine, et sagittis, jaculisque nudas *corporis*
 partes petebant. Ipsi vero, quod in tenebris
 essent, propter faces minus conspiciebantur.
 Itaque et Plataeenses, qui postremi erant,

fossam quidem transiverunt prius, *quam opererentur*: sed aegre, et per vim. Nam et glacies in ea concreverat, quae non erat solida, ita ut eos transeuntes sustinere posset, sed potius erat aquosa, qualis esse solet, subsolano *potius* quam Borea spirante. Et nox illa, propter huiusmodi ventum nivibus conspersa, aquam in ea vehementer auxerat, quam vix *capitibus* supra *eam* exstantes transiverunt. Et propter huius tempestatis magnitudinem potissimum evadendi facultas ipsis oblata.

24. Plataeenses vero a fossa digressi, viam, quae Thebas ferebat, iverunt conferti, ad dextram habentes Androcratis fanum. existimabant enim illos minime suspicatu-
ros esse, se conversum iri ad illam viam, quae ad hostes duceret, simul etiam videbant Peloponnesios cum facibus insequentes, ea via, quae per Cithaeronem, et Capitaquercus, Athenas ducebat. Sex autem, septemve stadia Thebas versus ire perrexerunt; deinde divertentes, viam, quae ad montem fert, iverunt, et Erythras ac Hysias petierunt: oc-

οἱ ὕδατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλε-
πῶς δὲ καὶ βιαίως. κρύσταλλός τε γὰρ ἐπε-
πύγγει ὁ βέβαιος ἐν αὐτῇ, ὥς' ἐπελθεῖν,
ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου, ἢ βορέου, ὑδατώδης
μᾶλλον· καὶ ἡ νύξ τοιάτῳ ἀνέμῳ ὑπονιφο-
μένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ
μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο
δὲ καὶ ἡ διάφρευσις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τῆς χι-
μῶνος τὸ μέγεθος.

κδ'. Ὀρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ
Πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας
φέρουσαν ὁδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τῆς Αν-
δροκράτους ἡρώων· νομίζοντες ἡκιστα σφᾶς
ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι,
τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἐώρων
τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα
καὶ Δρυὸς κεφαλᾶς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν
φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ
ἐπὶ μὲν ἕξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς
τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑ-
ποσρέψαντες ἤεσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρου-

σαν ὁδὸν, ἐς Ερύθρας, καὶ Ὑσίας καὶ λαβόμενοι τῶν ὁρῶν, διαφεύγουσιν ἐς τὰς Αθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαίνειν· εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν ὅν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες ὕδεν, τῶν δὲ ἀποπραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὥς ὕδεις περίεσι, κήρυκα ἐκπέμφαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ ἀληθές, ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὲ τῶν Πλαταιέων ἄνδρες, ὅπως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

κέ'. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαιμόνος, τῷ αὐτῷ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μιτυλήνην τρήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινα, ἣ ὑπερβαλὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς

cupatisque montibus, Athenas perfugerunt, ducenti et duodecim ex majore numero. fuerunt enim eorum nonnulli, qui in urbem reverterunt, antequam *murum reliqui* superarent: unus vero sagittarius in exteriori fossa captus est. Peloponnesii igitur, postquam hostem insequi destiterunt, in suam quique stationem redierunt. At Plataeenses, qui erant in urbe, rerum omnium, quae tunc acciderant, ignari, caeteris, qui rediissent, neminem superesse renuntiantibus, simul ac dies illuxit, emissio caduceatore de induciis egerunt, ut suorum cadavera reciperent. Sed, cognita rei veritate, incepto destiterunt. Plataeenses igitur, qui *munitio- nes* superarunt, hoc modo salutem sibi perperere.

25. Eadem hyeme jam abeunte, Salæthus Lacedaemonius Lacedaemone cum triremi Mitylenen est missus. Hic Pyrrham vectus, et illinc itinere pedestri per quendam torrentis alveum profectus, qua muni-

tiones transiri poterant, occulte Mityleneni est ingressus. Et Mitylenaeorum Magistratibus dixit irruptionem in Atticam factum iri, et illas quadraginta naves, quas ipsis subsidio venire oportebat, simul affuturas, seque, ut haec significaret, et caetera curaret, praemissum fuisse. Tunc vero Mitylenaei confirmati sunt, et animis ad Athenienses minus propendebant, et de compositione cum illis agere destiterunt. Atque haec hyems exiit, et hujus belli, quod Thucydides conscripsit, quartus annus excessit.

26. Insequentis aestatis initio, Peloponnesii, postquam Alcidam, qui classis ipsorum praefectus erat, cum quadraginta et duabus navibus, quas *sociis civitatibus* imperaverant, Mitylenen miserunt, ipsi, eorumque focii irruptionem in Atticam fecerunt: quominus Athenienses, utrimque turbati adversus naves Mitylenen proficiscentes, subsidio venirent. Huic autem expeditioni praeerat pro Rege Pausania, Plistoanactis filio, ad-

τὴν Μιτυλήνην· καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις
ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Αττικήν ἔσαι,
καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονταί αὐς ἔδει
βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποπεμφθῆναί τε αὐ-
τὸς τῶν ἑνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπι-
μελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μιτυληναῖοι ἐθάρ-
συν τε, καὶ πρὸς τὰς Αθηναίους ἦασον εἶχον
τὴν γνώμην, ὥστε ζυμβαίνειν. ὅ, τε χειμῶν
ἐτελεύτα ἔτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πο-
λέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θεκυδίδης ζυνέ-
γραφε.

κς'. Τῷ δὲ ἐπιγυγνομένῳ θέρει, οἱ Πε-
λοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς Μιτυλήνην δύο
καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα
Αλκίδα, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προσιά-
ξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Αττικήν καὶ οἱ ζύμμα-
χοι ἐσέβαλον· ὅπως οἱ Αθηναῖοι ἀμφοτέ-
ρωθεν θορυβούμενοι, ἦασον ταῖς ναυσὶν ἐς
τὴν Μιτυλήνην κατὰ πλέσας ἐπιορθώσω-
σιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεο-
μένης, ὑπὲρ Πausanίης τῷ Πλειστοάνακτος

ἡέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς ἀδελφὸς ὢν. ἐδήσαν δὲ τῆς Αττικῆς τὰ τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴτι ἐβεβλασθήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Αθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ αἰὲ ἀπὸ τῆς Λέσβου τὶ πεύσσειν τῶν νεῶν ἔργον, ὥς ἤδη πεπεραιωμένων, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὥς δ' ὕδεν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὢν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

κζ'. Οἱ δὲ Μιτυληναῖοι ἐν τῷ, ὡς αἱ τε νῆες αὐτοῖς ἔχον ἦσαν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται συμβαίνειν πρὸς τὰς Αθηναίους, διὰ τὰδε· ὁ Σάλαυθος, καὶ αὐτὸς ἔτι προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, ὥς ἐπέξιόν τοις Αθηναίοις· οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, ὅτε ἡκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κα-

huc pupillo, Cleomenes patruus. Vastarunt autem in Attica et alia, quae prius caesa fuerant, et si quid repullulasset, et quaecumque in superioribus expeditionibus praetermissa fuerant: Atque haec irruptio in agrum Atticum facta Atheniensibus post secundam fuit omnium acerbissima. Nam Peloponnesii, cum semper exspectarent, donec in Lesbo aliquid novi de sua classe audirent, quasi eo jam appulisset, passim discurrerentes pleraque vastarunt. Sed cum nihil eorum, quae speraverant, ipsis succederet, cumque res frumentaria eos defecisset, domum redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

27. Mitylenaei vero interea, cum neque naves ex Peloponneso ad ipsos venirent, sed moras necerent, simul etiam cum res frumentaria eos defecisset, compositionem cum Atheniensibus hac de causa facere sunt coacti. Salaethus, ne ipse quidem naves amplius exspectans, populum armat, qui ante inermis erat, tanquam eruptionem in Athenienses factururus. At oppidani, postquam arma sum-

ferunt, neque Magistratus amplius audire voluerunt; et, habitis inter se consiliis, imperabant, ut potentes frumenta suppressa in lucem proferrent, eaque viritim populo dividerent, alioqui se compositionem cum Atheniensibus facturos, urbemque ipsis dedituros affirmarunt.

28. Cum autem illi, qui reipublicae praeerant, hoc intellexissent, nec impedire possent, et si compositione excluderentur, se in periculum venturos animadverterent, communiter paciscuntur cum Pachete, ejusque copiis, ut Atheniensibus arbitrato suo de Mitylenaeis statuere liceret, utque ipsi Mitylenaei exercitum in urbem reciperent, et legationem pro seipsis Athenas mitterent. interea vero, dum redirent, Paches neminem Mitylenaeorum in vincula conjiceret, aut in servitutem redigeret, aut occideret. Atque compositio quidem haec fuit. At illi Mitylenaei, qui potissimum cum Lacedaemoniis egissent, sibi vehementer metuentes, postquam exercitus est ingressus, *has conditiones* non tulerunt: sed *omnes* pariter ad a-

τὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον
ἐκέλευον τὰς δυνάμεις φέρειν εἰς τὸ φανερόν,
καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ συγχωρήσαν-
τες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδῶσκειν τὴν
πόλιν.

κη'. Γινόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν,
ὅτ' ἀποκωλύσειν δυνατόι ὄντες, εἴτ' ἀπο-
μονωθήσονται τῆς συμβάσεως, κινδυνεύον-
τες, ποιῆναι κοινῇ ὁμολογίαν πρὸς τε Πά-
ρχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν
ἔξεῖναι βεβληῦσαι περὶ Μιτυληναίων ὅποῖον
ἂν τι βέλωνται, καὶ τὴν στρατίαν εἰς τὴν πό-
λιν δέχεσθαι αὐτὰς, πρεσβείαν δὲ ἀποσέλ-
λειν εἰς τὰς Ἀθήνας Μιτυληναίους περὶ ἐ-
σίων. ἐν ὅσῳ δι' αὐτὴν πάλιν ἔλθωσι, Πά-
ρχητα μήτε δῆσαι Μιτυληναίων μηδένα,
μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν
σύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πράξαντες
πρὸς τὰς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μι-
τυληναίων, περιδεεῖς ὄντες, ὥς ἡ στρα-
τιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς

βωμὸς ὁμῶς καθίζουσι. Πάχης δ' ἀναστή-
σας αὐτὸς, ὥς μὴ ἀδικῆσαι, καταλίθειαι
ἐς Τένεδον, μέχρις ἔτι τοῖς Ἀθηναίοις τὶ δό-
ξη. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀνλίσαν τριήρεις,
προσεκλήσατο, καὶ τὰλλα τὰ περὶ τὸ στρα-
τόπεδον καθίζατο ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

κθ'. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ
Πελοποννήσιοι, ὅς ἔδει ἐν τάχει παραγε-
νέσθαι, πλέοντες, περὶ τε αὐτὴν τὴν Πε-
λοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον
πλῆν χολαῖοι κομιοθέντες, τὸς μὲν ἐκ τῆς
πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ
Δήλῳ προσέχον· προσμίζαντες δ' ἀπ' αὐ-
τῆς τῇ Ικάρῳ καὶ Μυκόνῳ, πυθάνονται
πρῶτον ὅτι ἡ Μιτυλήνη ἐάλωκε. βυλόμε-
νοι δὲ τὸ σαφὲς εἶδέναι, κατέπλευσαν ἐς
Εμβάλιον τῆς Ερυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα
ἦσαν τῇ Μιτυλήνῃ ἐαλωκῆα ἑπτὰ, ὅτ'
ἐς τὸ Εμβάλιον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ
τὸ σαφές, ἐβυλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔ-
λεξεν αὐτοῖς Τεύλίας πλοῦς ἀνὴρ Ἠλεῖος τάδε.

ras confederunt. Paches vero eos illinc excitatos, nequid injuriae ipsis fieret, in Tenedum custodiendos transmittit, donec Athenienses aliquid statuissent. Triremibus etiam Antissam missis, *eam* sibi adjunxit, et caetera, quae ad exercitum pertinebant, arbitratu suo constituit.

29. Peloponnesii vero, qui quadraginta navibus vehebantur, quos celeriter venisse oportuerat, cum circa Peloponnesum ipsam navigantes tempus triverunt, tum etiam in reliquo navigationis cursu lente vecti, Athenienses quidem, qui in urbe erant, latuerunt, usque dum ad Delum appulissent: illinc vero ad Icarum, et Myconum profecti, tunc primum Mitylenen captam intellexerunt. Sed cum rem exploratam habere velent, ad Embatum Erythraeae navigarunt. Die autem a Mitylene capta circiter septimo, ad Embatum sunt delati. Itaque re explorata cognita, pro praesenti rerum illarum statu, quid esset agendum, consultare coeperunt. Et Teutiaplus Eleus eos sic est allocutus.

30. 'ALCIDA, caeterique Peloponnesii,
' mei collegae, qui copiarum duces adfu-
' mus, mihi videtur, Mitylenen nobis esse
' navigandum, ita ut jam sumus, antequam
' adventus noster divulgetur. Nam (ut ve-
' risimile est) cum homines urbe recens sint
' potiti, magnam ipforum in custodiis ne-
' gligentiam offendemus, praecipue vero a
' mari, qua ex parte, cum ipsi nullum ho-
' stem contra se venturum sperant, tum e-
' tiam nostrae vires sunt firmissimae. Veri-
' simile etiam est, ipforum peditatum, quip-
' pe quod sint victores, per hospitia disper-
' sum negligentius agere. Si igitur ex im-
' proviso et noctu impetum in ipsos facia-
' mus, spero fore, ut cum illis, qui sunt in
' urbe (siquis modo nobis benevolus adhuc
' superest) res illas in potestatem nostram
' redigamus. proinde ne vos pigeat pericu-
' lum istud subire, reputantes, novas belli
' rationes nullas alias esse, quam istas; a
' quibus si quis dux sibi ipsi caveat, et hostes
' hujusmodi arrepta occasione adoriatur, ex
' animi sententia res plurimas gerere po-
' terit.'

λ'. ἈΛΚΙΔΑ, καὶ Πελοποννησί-
 'ων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατίας,
 'ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μιτυλήνην,
 'πρὶν ἐκπύσους γενέσθαι ὥσπερ ἔχομεν.
 'καλὰ γὰρ τὸ εἶκος, ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν
 'ἐχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν.
 'κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἣ ἐκεῖ-
 'νοὶ τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα
 'σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκή τυγ-
 'χάνει μάλιστα ὅσα. εἶκος δὲ καὶ τὸ πε-
 'ζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέσμερον, ὥς
 'κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ ὅν προσ-
 'πέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκλὸς, ἐλπίζω με-
 'τὰ τῶν ἐνδον (εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστὶν ὑπό-
 'λοιπος εὐνους) καταληφθῆναι ἂν τὰ
 'πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίν-
 'δυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ
 'καινὸν τῷ πολέμῳ ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις
 'στρατηγὸς ἐν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο, καὶ
 'τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖς
 'ἂν ὀρθοῖτο.

λα'. Ὁ μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἐπειθε τὸν Αλκίδα. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων, καὶ οἱ Λέσβιοι συμπλέοντες παρήνυσαν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα· ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποσήσωσιν. ἐλπίδα δὲ εἶναι· ἔδεν γὰρ ἀκασίως ἀφίχθαι. καὶ τὴν πρόσδοτον ταύτην μεγίστην ἔσαν Ἀθηναίων ἣν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα ἣν ἐφορμῶσιν αὐτὰς σφίσι δαπάνη γίγνηται, πείσειν τε οἰεσθαι καὶ Πισσέθην ὥστε συμπολεμεῖν. ὁ δὲ ἔδὲ ταῦτα ἐνεδέχεται, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μιτυλήνης ὑσερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμύζαι.

λβ'. Ἀρας δὲ ἐκ τῆς Εὐβάτης παρέπλει καὶ προχὼν Μυονήσῳ τῇ Τηϊῶν, τοὺς αἰχμαλώτους, ὅς κατὰ πλῆθος εἰλήφει, ἀπέσφαξε τὰς πολλὰς. καὶ ἐς τὴν Εφεσον καθορμισαμένους αὐτῶ, Σαμίων τῶν ἐξ Ἀ-

31. Hic quidem ita loquutus, rem Alcidae non persuasit. Alii vero nonnulli ex Ionia exsules, et Lesbii, qui cum ipso navigabant, ei suadebant, ut, quandoquidem hoc periculum formidabat, aliquam urbem in Ionia, aut Cumam Aeolicam occuparet; ut ex urbe, *quam cepisset*, prodeuntes, Ioniam ad defectionem impellerent. Spem autem *rei peragendae* esse. Se enim praeter nullius voluntatem *eo* venturos *affirmabant*. Et si proventum istum, qui maximus erat, Atheniensibus eriperent, simul etiam si stationes ipsis oppositas haberent, sumtus *ab hostibus* factum iri. etiam se sperare, Pissuthnen a se adductum iri, ut ad hujus belli societatem se adjungeret. Sed Alcidas ne ista quidem admisit: sed ad eam sententiam animo potissimum inclinavit, ut, quoniam non satis mature Mitylenen pervenire potuisset, in Peloponnesum quam celerrime se reciperet.

32. Quamobrem cum Embato solvisset, discessit. cumque ad Tejorum Myonesum appulisset, plerosque captivos, quos in suae navigationis cursu interceperat, trucidavit. Et cum Ephesum appulisset, Samiorum, qui

ex Anaeis erant, legati, ad eum venientes, non rite eum Graeciam in libertatem afferere dixerunt, si illos necaret, qui nec arma contra *Peloponnesios* tulissent, nec *ipsis* hostes essent; sed necessitate coacti societatem cum Atheniensibus fecissent. Et, nisi finem faceret, ipsum paucorum quidem hostium amicitiam sibi conciliaturum, longe vero plures ex amicis hostes habiturum. His ille persuasus, quoquot de Chiis adhuc penes se habebat, et ex aliis nonnullos dimisit. Nam homines, licet *Peloponnesiorum* naves conspicerent, haud tamen fugiebant, sed potius, ut ad Atticas accedebant; et ne vel minimam quidem suspicionem habebant, cum Athenienses maris imperium obtinerent, *Peloponnesiorum* naves in Ioniam unquam trajecturas esse.

33. Alcidas vero Epheso raptim discessit, et in fugam se dedit. Nam a Salaminia et Paralo navibus, dum adhuc in portu ad Claron esset, conspectus fuerat. Hae autem ab Athenis cursum casu tenebant. ac hostis insequentis adventum metuens, per altum ferebatur, ad nullam aliam regionem ultro,

αίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς
τὴν Ἑλλάδα ἐλευθερῶν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας
ἐφθειρεν ὅτε χεῖρας ἀνταρξάμενους, ὅτε
πολεμίς, Αθηναίων δὲ ὑπ' ἀνάγκης ζυμ-
μάχους· εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν
αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεισθαι,
πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίς ἐ-
κείν. καὶ ὁ μὲν ἐπεΐσθη τε, καὶ Χίων ἄνδρας
πολλοὺς εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τι-
μὰς. ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι ἐκ-
φευγον, ἀλλὰ προσεχώρην μᾶλλον ὡς Ατ-
τικάῃς· καὶ ἐλπίδα ἔδδ' τὴν ἐλαχίστην εἶ-
χον μὴ ποιεῖν Αθηναίων τῆς θαλάσσης κρα-
τύντων, ναῦς Πελοποννησίων εἰς Ἰωνίαν
παραβαλεῖν.

λγ'. Ἀπὸ δὲ τῆς Εφέσου ὁ Ἀλκίδα-
ς ἐπλεῖ κατὰ τάχος, καὶ Φυγὴν ἐποιεῖτο.
ἔφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παρά-
λῃ, ἔτι περὶ Κλάρων ὁρμῶν. αἱ δ' ἀπ' Α-
θηναίων ἔτυχον πλέεσαι· καὶ δεδιὼς τὴν δι-
σσορίαν, ἐπλεῖ διὰ τῆς πελάγους, ὡς γῆ ἐκεί-
νη.

σιος ἔχῃσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσω· τὸ
 δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Αθηναίοις ἦλθε μὲν
 ἀπὸ τῆς Ερυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖται
 δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίσθαι γὰρ ἔσσης τῆς
 Ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέ-
 οντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὥς μὴ διεν-
 οῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτον-
 τες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰ-
 δεῖσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἢ τε Πάραλος καὶ
 Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπευδῆς ἔπα-
 εῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Λάτμης τῆς
 νήσου ἐπεδίωξεν, ὥς δ' οὐκέτι ἐν καταλή-
 ψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνό-
 μισεν, ἐπειδὴ ἔμετεώροις περιέτυχεν, ὅ-
 τι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθη-
 σαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι, καὶ φυλα-
 κὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παραχεῖν.

λδ'. Παραπλέων δὲ πάλιν ἔχε καὶ ἐν
 Νότιον τὸ Κολοφωνίων, ἔκατόκηλο Κο-
 λοφώνιοι, τῆς ἀνω πόλεως ἐαλωκίας ὑπὸ
 Ἰταμάνες, καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ τῶν

si ad Peloponnesum appulsurus. Pacheti-
 ero et Atheniensibus cum undique, tum e-
 am ex Erythraea hujus rei nuntius affere-
 tur. Cum enim Ionia nullis munitionibus
 esset munita, metus ingens erat, ne Pello-
 ponnesei maritimam oram navibus legentes,
 quamvis et sic in animo non haberent *diuti-*
us *ibi* manere, tamen obiter, prout in sin-
 gulas urbes incidissent, eas diriperent. Pa-
 chesius vero et Salaminia naves, cum ipsaemet
 osum *Alcidam* ad Claron vidissent, *rem Pa-*
cheti nuntiarunt. Ille vero eum magna fe-
 linationis contentione persequabatur. Et
 usque ad insulam Latmon eum est persequu-
 tus, sed cum *Alcidas* nusquam amplius ap-
 pareret, ita ut eum assequi posset, *Paches*
 retro rediit. Cum autem *hostium naves* in
 alto assequutus non fuisset, hoc in lucro
 posuit, quod nusquam subsistere, neque ca-
 tra munire, neque sibi eas praesidiis obfi-
 cendi, et stationes ipsis oppositas habendi
 materiam praebere coactae fuissent.

34. Dum autem *ab hoste persequendo* re-
 terteretur, maritimam *Asiae* oram legens,
 ad Notium Colophoniorum urbem appulit,
 ubi Colophonii habitabant, quod *Colophon*
iorum antiqua patria, urbs a mari remo-

tior, ab Itamane, et barbaris per domesticam seditionem *ab altera factione* accitis, capta fuisset. Haec autem capta fuit eo ferme tempore, quo Peloponnesii secundam irruptionem in Atticam fecerunt. In urbe igitur Notio, cum seditio rursus orta fuisset inter illos, qui eo confugerant, et veteres urbis colonos, alii quidem auxiliares copias, quas a Pissuthne, et ab Arcadibus, ac barbaris accersiverant, in munitionibus urbem intersepientibus habebant, et illi de Colophonis, qui profugerant ex *antiqua patria* urbe, quae a mari erat remotior, qui quoque Medis faverant, cum ejusdem factionis hominibus eo ingressi, Rempublicam administrabant. alii vero, qui clam istis aufugerant, et qui exsules erant, Pachetem accersiverunt. Is autem, cum Hippiam, Arcadum ducem, qui in munitionibus illis urbem intersepientibus erat, ad colloquium evocasset, ea conditione, ut, si nihil dixisset, quod sibi placeret, eum in suas munitiones rursus saluum et sanum restitueret: ille quidem ad ipsum processit. Ipse vero eum in custodia sine vinculis servari jussit; *hostium* munitiones repente adortus, illisque nihil tale exspectantibus, capit, et Arcadas ac barbaros

ἰδίαν ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ μάλιστα αὐ-
 τη ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ
 ἐς τὴν Αττικὴν ἐγίγνετο. ἐν ᾧ τῷ Νοτίῳ,
 οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι,
 αὐθις ῥασιάσαντες, οἱ μὲν, παρὰ Πισσέθ-
 ος ἐπικέρους Ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπα-
 γόμενοι, ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν
 ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ Μη-
 δίσαντες, ζυνεσελθόντες ἐπολίτευον. οἱ δὲ,
 ὑπέξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες,
 τὸν Πάχηλα ἐπάγονται. ὁ δὲ, προσκαλε-
 σάμενος ἐς λόγους Ἰππίαν τὸν ἐν τῷ δια-
 τευχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥς, ἣν μη-
 δὲν ἀρέσκον λέγει, πάλιν αὐτὸν κατασή-
 σαι ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιά. ὁ μὲν ἐξῆλ-
 θε παρ' αὐτόν. ὁ δ' ἐκείνῳ μὲν ἐν φυλακῇ
 ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ
 τευχίσματι ἐξαπιναίως, καὶ ἐπ' προσδεχο-
 μένων, αἶρεϊ, τοὺς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν
 βαρβάρων ὅσοι ἐνήσαν διαφθείρει. καὶ τὸν
 Ἰππίαν ὑσερον ἐσαγαγὼν ὥσπερ ἐσπείσα-

80 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. ΛΕ'. ΛΣ'.

το, ἐπὴ δὴ ἔνδον ἦν, ξυλαμβάνει, καὶ καταλοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν Μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατώκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴπερ τις ἦν κολοφωνίων.

ΛΕ'. Ὁ δὲ Πάχης, ἀφικόμενος εἰς τὴν Μιτυλήνην, τὴν τε Πύρραν καὶ Ἐρεσον παρέσχαστο· καὶ Σάλαυθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει εἰς τὰς Αἰθήνας, καὶ τὰς ἐκ τῆς Τενέδος Μιτυληναῖς ἀνδρας ἅμα, ὅς κατέθελο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς Σφαλίας τὸ πλεον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μιτυλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

ΛΣ'. Αφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῷ Σαλαίθῃ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαυθον εὐθὺς ἀπέκλειναν, ἔστιν ἃ παρεχόμενοι,

THUCYD. III. 35. 36. 81

quotquot intus erant, occidit. Et Hippiam
postea introductum, sicuti factis induciis pro-
miserat, postquam intus fuit, comprehendit,
agittisque confodit. Et Colophoniiis Notium
constituit, illis exceptis, qui Medorum partibus
averant. Postea vero Athenienses, coloniis
eo missis, eam civitatem ex legibus, institu-
isque suis constituerunt, omnibus Colopho-
niis, si quis usquam erat, ex civitatibus in
num coactis.

35. Paches autem Mitylenen reversus,
Pyrrham et Ereffum in deditionem rede-
git. captumque Salaethum Lacedaemonium,
in urbe latitantem, Athenas mittit, simul e-
tam illos Mitylenaeos, quos in Tenedum
conservandos miserat, et si quis alius ipsi de-
fectionis autor fuisse videbatur. Majorem
exercitus partem dimittit, cum reli-
quis ipse permanens, cum Mitylenes, tum
etiam caeterae Lesbi res arbitrata suo con-
stituit.

36. Cum autem Salaethus, et qui a Pa-
rethe missi fuerant, Athenas pervenissent;
Athenienses Salaethum quidem confestim

interfecerunt, licet spondentem, cum alia
quaedam, tum etiam Peloponnesios a Pla-
taeis (adhuc enim obsidebantur) se abductu-
rum. De reliquis vero consultare coeperunt.
Et prae ira censuerunt, interficiendos non
solum eos, qui aderant; sed etiam omnes
Mitylenaeos, quotquot puberes essent; im-
puberes vero, ac foeminas in servitutem re-
digendas: dantes crimini cum alteram de-
fectionem, quam *ab Atheniensibus* fecerant,
licet eorum imperio non premerentur, ut
alii; tum etiam *alteram, ad quam Iones soli-*
citaverant, quod Peloponnesiorum classis,
quae auxilium ipsis *Mitylenaeis* ferens, in
Ioniam non sine periculo penetrare ausa fu-
erat, motum illum non minimum adjuvisset.
nec enim parvo, levique consilio defeccio-
nem fecisse videbantur. Triremem igitur ad
Pachetem mittunt, quae populi decretum
nuntiet, imperantes, ut primo quoque tem-
pore Mitylenaeos necet. Postero autem die
confestim eos vehementer poenituit, et sae-
vum ac immane decretum, quod fecerant,
secum ipsi reputabant, quo totam civitatem
potius, quam ipsos defectionis autores necari
jubebant. Cum autem Mitylenaeorum lega-

τά τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἐτι γὰρ
 ἐπολιορκῶντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους.
 περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιῶντο· καὶ
 ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας
 μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἅπαντας
 Μιτυληναῖς ὅσοι ἤβῳσι, παῖδας δὲ καὶ γυ-
 ναῖκας ἀνδραποδίσαι· ἐπικαλῶντες τὴν τε
 ἄλλην ἀπόφασιν, ὅτι ἐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ
 οἱ ἄλλοι ἐποίησαντο, καὶ προσξυνελάβοντο
 ἐκ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς αἱ Πελοποννησίων
 ἦες, ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσα-
 νται παρακινδυνεύσαι. ὃ γὰρ ἀπὸ βραχεί-
 ας διανοίας ἔδόκην τὴν ἀπόφασιν ποιήσα-
 ναι. πέμπουσιν ἔν τριήρῃ ὡς Πάχητα
 ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κε-
 λεύοντες διαχρήσασθαι Μιτυληναῖς. καὶ
 τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς,
 καὶ ἀναλογισμὸς, ὥμὸν τὸ βούλευμα καὶ
 μέγα ἐγνώσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι
 ἄλλον, ἢ ὃ τοὺς αἰτίους, ὡς οἱ ἦσαντο
 οὗτο τῶν Μιτυληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις,

καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων συμπράσσοντες
 παρεσκεύασαν τὰς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γινώ-
 μας προθεῖναι. καὶ ἔπεισαν ῥᾶον, διότι καὶ
 ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν βεβλόμενον τὸ πλεόν τῶν
 πολιτῶν αὐθις τινὰς σφίσιν ἀποδῆναι βου-
 λεύσασθαι. κατασάσης δ' εὐθύς ἐκκλη-
 σίας, ἅλλαι τε γινώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέ-
 γοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτης, ὅσπερ καὶ
 τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι
 ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαίότατος τῶν πολλῶν
 τῶν τε δήμῳ παραπολὺ ἐν τῷ τότε πρῶ-
 τώτατος, παρελθὼν αὐθις, ἔλεγε τοιαύδε.

λζ'. ' ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη
 ' γωγε καὶ ἄλλο τε ἔγνω δημοκρατίαν, ὅτι
 ' ἀδύνατός ἐστιν ἐτέρων ἄρχειν, μάλιστα
 ' δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μιτυληναίων
 ' ὡν μεταμελεία. διὰ γὰρ τὸ κατ' ἡμέ-
 ' ραν ἀδεές καὶ ἀνεπιβέβλευτον πρὸς ἀλλή-
 ' λους, καὶ ἐς τὰς συμμάχους τὸ αὐτὸ ἐ-
 ' χετε. καὶ ὅ, τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες
 ' ὑπ' αὐτῶν ἀμάρτητε, ἢ οἰκῶ ἐνδῶτε,

ti, qui aderant, et quotquot Athenienses ipsi studebant, hoc animadvertissent, suaserunt illis, qui reipublicae praeerant, ut hac de re ad populum iterum referrent, et sententias rogarent. Quod facile persuaferunt, quia et illis hoc erat perspectum, maiorem civium partem cupere hac de re iterum consultandi potestatem sibi per aliquos dari. Quamobrem concione statim coacta, cum aliae sententiae a singulis sunt dictae, tum etiam Cleon Cleaeneti filius, cujus etiam de *Mitylenaeis* occidendis sententia pridie evicerat, qui et caeteris in rebus civis erat omnium violentissimus, et tunc temporis apud plebem longe gratiosissimus, ita ut ei, quicquid vellet, dicendo facile persuaderet, in medium progressus, hanc orationem habuit.

37. 'CUM saepe alias ego statum populi minime aptum judicavi ad imperium in alios obtinendum, tum vero praecipue nunc in hac vestra de *Mitylenaeis* poenitentia. Nam quia vos in quotidiana, et mutua consuetudine hic securi estis, nec ulla insidias timetis, idem etiam de sociis sentitis. Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel misericordia moti

‘ remiseritis, non reputatis, vos, magno ve-
‘ stro cum periculo, nec ulla cum gratia so-
‘ ciorum molles facilesque *erga eos* esse. Non
‘ considerantes, imperium, quod obtinetis,
‘ tyrannidem esse, ipsosque ad infidias vobis
‘ faciendas attentos esse, vestroque imperio
‘ invitos parere: qui vobis dicto sunt audi-
‘ entes, non propter beneficia, quae vos ipsi
‘ vestro cum detrimento in eos contuleritis;
‘ sed propter potentiam, qua superiores e-
‘ stis, potius quam propter illorum erga vos
‘ benevolentiam. Omnium vero perniciosis-
‘ simum erit, si nihil eorum, quae a nobis
‘ decreta fuerint, certum, firmumque ma-
‘ neat: nec intelligamus illam rempublicam,
‘ quae malis quidem, sed tamen immotis ac
‘ *perpetuo firmis* legibus utitur, praestanti-
‘ orem esse illa, quae bonis quidem legibus
‘ utitur, sed tamen mobilibus: et imperiti-
‘ am cum modestia conjunctam utiliorem ef-
‘ se peritia cum immodestia conjuncta; ac
‘ imperitiores homines, si cum peritioribus
‘ conferantur, respublicas plerumque me-
‘ lius administrare. Nam isti quidem, et le-
‘ gibus sapientiores videri, et in publicis
‘ consultationibus sententiam semper obti-

ἐπικινδύνως ἠγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς
 τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζε-
 σθαι· οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχε-
 τε τὴν ἀρχὴν, καὶ προσεπιβουλεύοντας
 αὐτὰς, καὶ ἄκοντας ἀρχομένους. οἳ ἔκ ἐξ
 ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ, ἀ-
 κροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι
 μᾶλλον, ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένη-
 σθε. πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡ-
 μῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξη πέρι. μη-
 δὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινή-
 τοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστίν, ἢ
 καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις· ἀμαθία τε με-
 τὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον, ἢ δεξιό-
 της μετὰ ἀκολασίας. οἳ τε φαυλότεροι
 τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὰς ξυνετωτέρους,
 ὥς ἐπιτοπλεῖσον ἄμεινον οἰκῶσι τὰς πό-
 λεις. οἳ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτε-
 ροὶ βέλονται φαίνεσθαι, τῶν τε αἰεὶ λε-
 γομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὥς
 ἐν ἄλλοις μείζουσιν ἔκ ἂν δηλώσαντες

ἡ τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τῆς τοιούτης τὰ πολ-
 λὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. οἱ δ' ἄπι-
 σοῦντες τῇ ἐξ αὐτῶν ξυνέσει, ἀμαθέ-
 ροι μὲν τῶν νόμων ἀξιῶσιν εἶναι, ἀδυνατώ-
 τεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμφασθαι
 λόγον. κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τῆς ἴσης μάλ-
 λον, ἢ ἀγωνισαί, ὀρθοῦνται τὰ πλείω.
 ὥς ἔν χρεὶ καὶ ἡμᾶς ποιῆσας, μὴ δεινότητι
 καὶ ξυνέσεως ἀγωνί ἐπαιρομένους, παρὰ
 δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

λή. Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός εἰμι τῇ
 γνώμῃ, καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέν-
 των αὐθις περὶ Μιτυληναίων λέγειν, καὶ
 χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὃ ἐστὶ
 πρὸς τῶν ἡδίκηκότων μᾶλλον. ὁ γὰρ
 παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρα τῇ ὀρ-
 γῇ ἐπεξέρχεται. ἀμύνεσθαι δὲ, τῷ πα-
 ρεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον
 ὄν, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει.
 θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσαι ὁ ἀντερῶν,
 καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν, τὰς μὲν Μι-

nere volunt, quasi in aliis majoribus rebus ingenii sui vim ostentare non possint; atque propterea plerumque respublicas evertunt. Illi vero, quia suae peritiae diffidunt, se legibus imperitiores esse, et illius sententiam, qui recte dixit, a se vituperari non posse, ultro fatentur. Itaque respublicas plerumque recte administrant, quia sunt rerum aequi aestimatores potius, quam concertatores. Sic igitur nos quoque facere, nec dicendi facultate et solertiae contentione elatos, vestrae multitudini aliter, quam sentimus, suadere decet.

38. 'Ego igitur in eadem sententia permaneo, atque illos miror, qui de Mitylenaeis ad vos iterum retulerunt, et moram interponunt, quod illis, qui injuriam fecerunt, commodius est: qui enim injuriam accepit, *si morae interponantur*, ira languidiore persequitur. Ultio vero, quae est injuriae illatae adversaria, si statim eam sequatur, maximas poenas repetit. Illum etiam miror, (quisquis ille erit,) qui contra me dicet, et aperte pronuntiare non dubi-

tabit: Mitylenaeorum quidem injurias esse nobis utiles, nostros vero casus sociis detrimenta non afferre. Sed profecto constat hunc aut dicendi facultate fretum, concertationis studio daturum operam, ut demonstraret id non esse decretum, quod tamen maxime decretum est; aut quaestu indutum, speciosa oratione elaborata, vobis imponere conaturum. At respublica propter hujusmodi concertationes aliis quidem praemia dat, ipsa vero pericula sustinet. Hujus vero rei culpa penes vos est, qui hujusmodi certamina perperam instituitis, et verborum quidem spectatores, rerum vero auditores esse consuevistis: res quidem futuras, si quis optime dixerit, fieri posse conjectantes: res vero jam gestas, ex illorum oratione *spectantes*, qui egregie vos objurgarint; id, quod vos ipsi vidistis, non certius existimantes esse, quam quod audistis, et orationis quidem novitate facillime vobis imponi finitis; spectatam vero, ac probatam orationem nullo modo sequi vultis: rerum quidem inusitatarum semper servi, usitatarum vero contemtores. Et unusquis-

τυληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμυς ἔσας,
 τὰς δὲ ἡμετέρας συμφορὰς τοῖς συμ-
 μάχοις βλάβας καθισταμένας, καὶ δῆ-
 λον ὅτι ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας, τὸ πάνυ
 δοκῶν, ἀνταποφῆναι ὡς ἐκ ἔγνωσαι ἀγω-
 νίσαι· ἂν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρε-
 πὲς τῷ λόγῳ ἐκπονήσας, παράγειν πείρα-
 σεται. ἢ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώ-
 νων τὰ μὲν ἅθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ
 δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δὲ ὑ-
 μεῖς, κακῶς ἀγωνοθετῶντες, οἵτινες εἰώ-
 θατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι,
 ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων· τὰ μὲν μέλ-
 λοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκο-
 πῶντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ
 πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ θεαθὲν πιστότε-
 ρον ὄφει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν, ἀπὸ
 τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ
 μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατάσθαι
 ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένῳ δὲ μὴ ξυνέ-
 πεσθαι ἐθέλειν· δῆλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀ-

'τόπων, ὑπερόπλαι δὲ τῶν εἰωθότων. καὶ
 'μάλισα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βυλά-
 'μενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζο-
 'μενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕψι-
 'ροι ἀκολυθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὅξεως
 'δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι· καὶ προαι-
 'σθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα,
 'καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀπο-
 'βησόμενα· ζητῶντές τε ἄλλο τι, ὥς εἰ-
 'πεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ
 'περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς. ἀπλῶς τε,
 'ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσώμενοι, καὶ σοφιστῶν δεα-
 'ταῖς εἰκότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ
 'πόλεως βουλευομένοις.

λθ'. 'Ὡν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέ-
 'πειν ὑμᾶς, ἀποφαίνω Μιτυληναῖς μάλ-
 'λισα δὴ μίαν πόλιν ἡδίκηκότας ὑμᾶς.
 'ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν
 'τὴν ὑμετέραν ἀρχήν, ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν
 'πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγ-
 'γνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες

que vestrum potissimum quidem dicendi facultate praestare cupit, sin minus, illis, qui hac eloquentiae laude excellunt, resistitis, ne, si illorum sententiam sequamini, illis inferiores esse videamini; et si quis aliquid acute dixerit, ad illum laudandum prompti estis, vel ante quam hoc ipsum dixerit, prompti etiam estis ad significandum, ea, quae dicuntur, a vobis jam esse percepta, vel ante quam sint dicta; sed ad horum eventa prospicienda tardi estis. Et aliquem alium rerum statum (ut ita loquar) quaeritis, quam sit is, in quo vivimus, quamquam ne praesentem quidem rerum statum satis bene cognoscitis. Denique, ut rem paucis expediam, aurium voluptati servitis, et potius similes estis spectatoribus, qui sedent, et audiunt sophistas, quam viris, qui de republica consultant.

39. A quibus vitiis ego vos avocare conans, pronuntio unam *omnium* Mitylenaeorum civitatem vobis maximam injuriam jam fecisse. Ego enim illis, qui vestrum imperium ferre nequeunt, aut qui ab hostibus coacti, defecerunt, veniam do. Sed

‘ cum illi, qui insulam tenebant, et urbem
‘ muris cinctam incolebant, et qui a mari
‘ tantum nostros hostes metuebant, ubi et
‘ ipsi firmo classis apparatu adversus eos e-
‘ rant muniti, suisque legibus utentes, libe-
‘ ri vivebant, et ante omnes a nobis hono-
‘ rabantur, talia facinora patrarint; quid a-
‘ liud, quam insidias fecerunt, bellum poti-
‘ us inferentes, quam defectionem facien-
‘ tes, (defectio enim est illorum, qui vim a-
‘ liquam patiuntur) operamque dederunt,
‘ ut junctis opibus, cum illis, qui nobis sunt
‘ hostes infensissimi, nos perderent? Atqui
‘ hoc est atrocius, quam si per se, *solique*
‘ partis opibus bellum nobis intulissent. ne-
‘ que calamitates aliorum, qui, post defec-
‘ tionem a nobis factam, in servitutem jam
‘ sunt redacti, documentum ipsis fuerunt;
‘ neque praefens *ipsorum* felicitas ipsos a
‘ periculis adeundis deterruit, facti autem
‘ audaces ad futura, et speratis rebus majo-
‘ ribus, quam quas praestare poterant, et mi-
‘ noribus, quam quas cupiebant, bellum sus-
‘ ceperunt, armis potius quam jure discep-
‘ tandum censentes. quo enim tempore se
‘ victores fore putarunt, nullis injuriis a no-

' μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μό-
 ' νον φοβόμενοι τὰς ἡμετέρας πολεμίς, ἐν
 ' ᾧ καὶ αὐτοὶ τριηρῶν παρασκευῇ οὐκ ἄ-
 ' φρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτὰς, αὐτόνομοί τε
 ' οἰκῶντες, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ
 ' ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο· τί ἄλλο ἔ-
 ' τοι ἢ ἐπεβέβλευσάν τε, καὶ ἐπανεῖησαν
 ' μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν, (ἀπόσασσι μὲν γε,
 ' τῶν βίαιόν τι παχόντων ἔσιν) ἐζήτη-
 ' σάν τε μετὰ τῶν πολεμικωτάτων ἡμᾶς
 ' ῥάντες διαφθεῖραι; καί τοι δεινότερόν ἐστιν
 ' ἢ εἰ καὶ αὐτὰς δύνανται κτώμενοι ἄντε-
 ' πολέμησαν· παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε
 ' αἱ τῶν πέλας συμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἄ-
 ' ποράντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἢ
 ' παρῆσα εὐδαιμονία παρέχεν ὅκνον μὴ
 ' ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινὰ· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ
 ' μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες μακρότε-
 ' ρα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βε-
 ' λήσεως, πόλεμον ἤραντο, ἰχὺν ἀξιώσαν-
 ' τες τῷ δικαίῳ προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ ὥ-

ἦσαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν ἐκ ἀ-
 δικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἀν-
 μάλις καὶ δι' ἐλαχίστη ἀπροσδόκητος
 εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν. τὰ δὲ
 πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐ-
 τυχεῖν, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαν καὶ
 κακοπραγίαν, ὥς εἰπεῖν, ῥᾶον ἀπωθοῦν-
 ται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονταί. χρεὴν δὲ
 Μιτυληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφέ-
 ροντας τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι
 καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν. (πέφυκε
 γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν φερα-
 πνεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον
 θαυμάζειν) κολαοθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀ-
 ξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις
 ἡ αἰτία προσεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσῃ-
 τε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεν-
 το, οἷς γ' ἐξῆν ὥς ἡμᾶς τρεπομένοις, νῦν
 πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι. ἀλλὰ τὸν με-
 τὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βε-
 βαίότερον, ξυναπέσκησαν. τῶν τε ξυμ-

bis affecti nos invaserunt. Ufu autem venire solet, ut civitates, illae praecipue, quibus nuper ac praeter expectationem felicitas contigit, ad insolentiam se convertant. Illa vero felicitas, quae secundum rationem hominibus contingit, est plerunque stabilior, quam quae praeter expectationem accidit: et (ut ita loquar) adversam fortunam facilius propulsant, quam secundam tuentur. Decuerat autem jam pridem Mitylenaeos nullo peculiari honore praeter caeteros a nobis affici. et eo petulantiae progressi non essent. (Hoc enim alioqui natura comparatum est, ut homo eum quidem contemnat, a quo colitur; eum vero admiretur, qui ipsi non cedit.) Plestantur igitur vel nunc pro magnitudine injuriae, neque paucis quidem culpa tribuatur, plebs vero a vobis absolvatur. Nam universi pariter nos invaserunt, quibus, si ad nos confugissent, nunc iterum in urbe *sua* degere liceret. Sed tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum paucis, simul omnes a nobis defecerunt. Considerate autem, si easdem poenas infligatis et so-

‘ ciis illis, qui ab hostibus coacti, et illis, qui
‘ ultro defecerunt, quem tandem fore puta-
‘ tis, quin levissima de causa deficiat, si aut
‘ re feliciter gesta libertatem sit adepturus,
‘ aut re infeliciter gesta nihil gravius sit per-
‘ pessus? Nos vero in singulis civitatibus
‘ et fortunarum et salutis periculum subi-
‘ bimus. Et si, re prospere gesta, urbem jam
‘ profligatam receperimus, proventibus, in
‘ quibus sita est nostra potentia, in poste-
‘ rum privabimini: si vero labamur, prae-
‘ ter eos, quos jam habemus, novos etiam
‘ hostes habebimus. Et quo tempore illis,
‘ qui nunc sunt hostes minime dubii, resi-
‘ stendum erit, eo bellum nostris fociis erit
‘ faciendum.

40. ‘ Non oportet igitur ullam spem ipsis
‘ relinquere, qua sperent fore, ut vel oratio-
‘ ne probabili nobis persuadeant, quod cu-
‘ piunt, vel pecuniis peccata redimant, et,
‘ quasi humanitus peccarint, veniam a nobis
‘ impetrent. Nec enim inviti deliquerunt:
‘ sed *ultro et* scientes insidias *nobis* fecerunt.
‘ Quod autem praeter voluntatem sit, id
‘ venia dignum est. Ego igitur et tunc pri-

μάχων σκέψαθε εἰ τοῖς τε ἀναγκα-
 δεῖσιν ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τοῖς
 ἐκῶσιν ἀποσᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσ-
 θήσετε, τίνα οἶεσθε ὄντινα οὐ βραχεῖα
 προφάσει ἀποσήσεται, ὅταν ἢ κατορ-
 θώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ, ἢ σφαλέντι μηδὲν
 παθεῖν ἀνήκεσον. ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην
 πόλιν ἀποκεκινδυνεύσειαί τε χρήμα-
 τα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πό-
 λιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἐπει-
 τα προσόδου, δι' ἣν ἰχθύομεν, τοιοῦτον σε-
 ρήσεσθε, σφαλέντες δὲ, πολεμίους πρὸς
 τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν. καὶ ὃν χρό-
 νον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀν-
 θίσσασθαι, τοῖς οἰκείοις συμμαχοῖς πολε-
 μήσομεν.

μ'. 'Οὐκὲν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα ἕτε-
 λόγῳ πισῇ, ἕτε χρήμασιν ὠνητῇ, ὥς
 συγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπείως λήφον-
 ται. ἄκοντες μὲν γὰρ ἐκ ἔβλαψαν, εἰ-
 δότες δὲ ἐπεβόλευσαν. συγγνωμον δ' ἐστὶ

τὸ ἀκέρσιον. ἐγὼ μὲν ἔν καὶ τότε πρῶ-
 τον, καὶ νῦν διαμάχομαι, μὴ μεταγνώ-
 ναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ
 τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ,
 καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιεικείᾳ, ἀμαρτά-
 νειν. ἑλεός τε γὰρ πρὸς τὰς ὁμοίους δι-
 καιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τὰς ἔτ'
 ἀνλοικτιῖνίᾳς, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας
 αἰεὶ πολεμίς. οἳ τε τέρποντες λόγῳ ῥή-
 τορες ἔξοσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσουσιν ἀγῶνα,
 καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα,
 μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ
 εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήφονται. καὶ
 ἡ ἐπιεικεία πρὸς τὰς μέλλοντας ἐπιτη-
 δεῖς καὶ τολοιπὸν ἔσεσθαι, μᾶλλον δι-
 δοται ἢ πρὸς τὰς ὁμοίους τε καὶ ἑδὲν ἡσ-
 σον πολεμίς ὑπολειπομένους. ἐν δὲ ξυνε-
 λῶν λέγω, πειθόμενοι μὲν ἑμοί, τὰ τε
 δίκαια ἐς Μιτυληναίους καὶ τὰ ζύμφορα
 ἅμα ποιήσετε. ἄλλως δὲ γνόντες, τοῖς
 μὲν ἔ' χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλ-

'mum, et nunc quoque contendo, ne pristi-
 'nam sententiam mutantem decretum jam
 'ante factum rescindatis, neve misericordia,
 'et verborum illecebris, et lenitate, tribus
 'rebus imperio perniciosissimis, adducti pec-
 'catis. Nam misericordiam illis, qui sunt
 'similes, vicissim tribui est aequum: non au-
 'tem illis, qui mutua miseratione non com-
 'moventur, et qui propter necessitatem, *qua*
 '*inviti parere coguntur*, se nobis hostes per-
 'petuo praebent. Et oratores, qui sua ora-
 'tione oblectant, in aliis minoribus rebus
 'certamen habebunt: non autem in qua, ipsa
 'quidem civitas pro minima voluptate, quam
 'perceperit, maximam jacturam faciet; ipsi
 'vero pro causa bene acta beneficium acci-
 'pient. Et lenitas illis potius tribuitur, qui
 'in posterum amici sunt futuri, quam illis,
 'qui semper sui similes, et nihilo minus ho-
 'stes sunt futuri, si *superstites* relinquantur.
 'Atque (ut semel rem totam paucis expedi-
 'am) si meam sententiam sequamini, ea fa-
 'cietis, quae cum erga Mitylenaeos aequa,
 'tum etiam *vobis ipsis* utilia sunt futura. Sed
 'si aliter statuatis, illis quidem nihil gratifi-
 'cabimini, vos vero ipsos vestro praejudicio

‘ magis damnabitis. si enim isti merito defe-
‘ cerunt, vos certe contra fas et jus ipsis im-
‘ perare dicemini. Quod si vel contra fas et
‘ jus, hoc tamen vobis faciendum censetis, o-
‘ portet igitur hos etiam praeter fas et jus a
‘ vobis puniri, quia hoc vobis conducit, aut
‘ imperium a vobis deponi, operamque dari,
‘ ut sine periculo viros bonos agatis. eadem
‘ etiam poena in illos animadvertite; neque
‘ vos, qui evasistis, clementiores vosmet o-
‘ stendite, quam illi, qui insidias fecerunt,
‘ *erga vos fuissent, si rem ex animi sententia*
‘ *gessissent*: cogitantes, quae verisimile est ip-
‘ sos facturos fuisse, si vos vicissent, praefer-
‘ tim cum vos injuria laceffiverint. Illi vero
‘ praecipue, qui nulla de causa aliquem ma-
‘ leficio afficiunt, hunc etiam ad internecio-
‘ nem usque persequuntur, et funditus per-
‘ dunt, quia periculum sibi impendens ab
‘ hoste, qui *superstes* relinquitur, suspectum
‘ habent. Qui enim injuriam aliquam acce-
‘ pit, a quo non oportuit, hic periculo vita-
‘ to in eum acerbior esse solet, quam in ius-
‘ tum hostem. Nolite igitur vestri ipsorum
‘ proditores esse. Sed animo quam proxime
‘ accedentes ad mala, quae passuri eratis, et
‘ vos caeteris omnibus rebus antepositu-
‘

' λον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ ἔτοι ὀρθῶς ἀπέ-
 ' σησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῶν ἄρχοιτε. εἰ
 ' δὲ δὴ καὶ ἔ' προσῆκον ὅμως ἀξιούτε τοῦ-
 ' το δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοίνυν καὶ τῆς-
 ' δε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι
 ' τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῆς ἀκινδύνου ἀνδραγα-
 ' θίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσα-
 ' τε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ
 ' διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φα-
 ' νῆναι· ἐνθυμηθέντες ἂ' εἰκὸς ἦν αὐτοὺς
 ' ποιῆσαι κρατήσαντας ἡμῶν, ἄλλως τε
 ' καὶ προὔπαρξαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ
 ' οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιούν-
 ' τες ἐπεξέρχονται, καὶ διόλλυνται, τὸν
 ' κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου
 ' ἐχθρῶ. ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τί παθὼν,
 ' χαλεπώτερος διαφυγὼν τοῦ ἀπὸ τῆς ἴ-
 ' σης ἐχθρῶ. μὴ ἔ'ν προδόται γένησθε ἡμῶν
 ' αὐτῶν. γενόμενοι δι' ὅτι ἐγγύτατα τῇ
 ' γνώμῃ τῆς πάχειν, καὶ ὥς πρὸ παντὸς
 ' ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι,

' νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς
 ' τὸ παρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμα-
 ' σθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κο-
 ' λάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς
 ' ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφές
 ' καταστήσατε, ὅς ἂν ἀφιστῇται, θανάτῳ
 ' ζημιωσόμενον. τότε γὰρ ἦν γνῶσιν, ἥσ-
 ' σον, τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, τοῖς
 ' ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.

μα'. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ
 δι' αὐτὸν Διδότος Εὐκράτης (ὅσπερ καὶ ἐν
 τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα
 μὴ ἀποκλεῖναι Μιτυληναίους) παρελθὼν καὶ
 τότε, ἔλεγε τοιαῦτα.

μβ'. ' ΟΥΤΕ τὸς προθέντας τὴν δι-
 ' αγνώμην αὐθις περὶ Μιτυληναίων αὐτι-
 ' ῶμαι, ὅτε τὸς μεμφομένους μὴ πολλάκις
 ' περὶ τῶν μεγίστων βουλευέσθαι, ἐπαι-
 ' νῶ. νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐ-
 ' βουλία εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν. ὧν
 ' τὸ μὲν, μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι,

fuisse, eos in vestram potestatem redigere:
nunc parem gratiam ipsis referatis; non
emolliti ob praesentem ipsorum fortunam,
ac statum, in quo jam sunt; nec periculi,
quod vobis non ita pridem impendebat, ob-
lii. Hos igitur pro meritis plectite, et in-
signe exemplum fociis praebete; ut intelli-
gant eum, qui defectionem a vobis fecerit,
morte mulctatum iri. Hoc enim si cogno-
verint, vos, neglectis hostibus, cum vestris
fociis posthac minus pugnabitis.'

41. Atque Cleon quidem haec dixit. Post
eum vero Diodotus Eucratis filius, (qui et
in superiore concione ipsi maxime fuerat ad-
versatus, ne Mitylenaei necarentur) tunc e-
tiam in medium progressus, haec verba fecit.

42. 'NEQUE illos, qui de Mitylenaeis
iterum ad consilium retulerunt, reprehen-
dendos puto; neque illos, qui maximis de
rebus saepius consultandum esse vetant,
laudandos censeo. Nam haec duo, celeri-
tatem et iram, bonae consultationi maxi-
me contraria esse judico. Quorum alte-
rum quidem cum amentia conjunctum es-
se solet; alterum vero, cum imperitia et
consilii tenuitate. Et qui orationem rerum

agendarum magistrum esse contentiose ne-
gat, aut amens est, aut privatim aliquid ip-
sius interest. amens quidem, si ulla alia ra-
tione, *quam verbis*, res futuras, easque ob-
scuras declarari posse putat. ipsius vero
interest, si cupiens aliquid turpe persuade-
re, de hoc quidem, quod est turpe, se non
belle differere posse putet: sed, si probe
vituperaverit *alios*, cum illos qui sententi-
am contra ipsum sunt dicturi, tum etiam
auditores a se territum iri *speret*. Illi eti-
am sunt molestissimi, qui, ut suae pruden-
tiae ac eloquentiae specimen edant, mag-
nifica oratione corruptelam *adversariis* ob-
iiciunt, eosque hoc nomine accusant. Si
enim imperitiam *illis* objicerent; is qui
rem persuadere non posset, imperitus po-
tius quam injustus habitus, victus discede-
ret. Sed si injustitia *alicui* objiciatur, et
idem causam obtineat, est suspectus; et nisi
obtineat, non solum imperitus, sed etiam
injustus existimatur. Et respublica ex hu-
jusmodi re detrimentum capit. Consulto-
ribus enim propter metum destituitur:
quanquam praeclare cum ea ageretur, si
tales cives nulla dicendi facultate praedi-

τὸ δὲ, μετὰ ἀπαιδευσίας, καὶ βραχύτη-
 τος γνώμης. τοὺς τε λόγους ὅστις δια-
 μάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμά-
 των γίνεσθαι, ἢ ἄζυνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ
 τί αὐτῷ διαφέρει. ἄζυνετος μὲν, εἰ ἄλ-
 λω τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυ-
 νατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι δια-
 φέρει δ' αὐτῷ εἰ βουλόμενός τι αἶχρὸν
 πείσαι, εὖ μὲν εἰπεῖν ἔκ ἂν ἡγεῖται περὶ
 τῆς μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν,
 ἐκπλήξαι ἂν τοὺς τε ἀντερῆνας καὶ τοὺς
 ἀκουσομένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ
 ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπιδει-
 ζίν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατηγι-
 ῶντο, ὁ μὴ πείσας, ἄζυνετώτερος ἂν δό-
 ξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος, ἀπεχώρει. ἀδι-
 κίας δ' ἐπιφερομένης, πείσας τε, ὑπο-
 πτος γίνεταί, καὶ μὴ τυχὼν, μετὰ
 ἄζυνεσίας καὶ ἀδικος. ἢ τε πόλις ἔκ ὧ-
 φελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε. φόβῳ γὰρ ἀπο-
 σφερεῖται τῶν συμβούλων καὶ πλεῖς ἂν

ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τὰς το
 οὕτως τῶν πολιτῶν. ἐλάχισα γὰρ αὐ
 πεισθείησαν ἀμαρτάνειν. χρὴ δὲ το
 μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦν ἵνα τε
 ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φα
 νεσθαι ἀμεινον λέγοντα. τὴν δὲ σάφρα
 να πόλιν, τῷ τε πλείῃσα εὖ βεβλῆοντα
 μὴ προσιδέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ' ἐλασ
 σοῦν τῆς ὑπαρχέσης· καὶ τὸν μὴ τυχεῖν
 τα γνώμης, ἔχ' ὅπως ζημιῶν, ἀλλὰ μὴ
 ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ, ὅ, τε κατορθῶν
 ἤκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιῶσθαι
 παρὰ γνώμην τὶ καὶ πρὸς χάριν λέγοι
 ὅ, τε μὴ ἐπιτυχῶν, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ
 χαριζομένός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τ
 πλῆθος.

μγ'. Ὡν ἡμεῖς τὰναντία δρωμεν, κα
 προσέτι, ἢν τις καὶ ὑποπτεῦναι κέρδου
 μὲν ἔνεκα, τὰ βέλτισα δ' ὅμως λέγειν
 φθονήσαντες τῆς ἐβεβαίου δοκήσεως τῶ
 κερδῶν, τὴν φανεράν ὠφέλειαν τῆς πᾶ

ros haberet. minime enim ad peccandum
impellerentur. Atqui oportet bonum ci-
vem non terrentem adversarios, qui sen-
tentiam contra ipsum sunt dicturi; sed, pa-
ri dicendi potestate facta, disputantem de-
monstrare, se meliora dicere. Civitatem ve-
ro sapientem *oportet* optimo consultori non
addere *novum* honorem; sed nec eum, quem
jam habet, imminuere: illum etiam, qui
non est bonus consultor, non solum nulla
poena, sed ne ulla quidem ignominia affi-
cere. Ita enim et is, qui in dicendis sen-
tentiis praestat, nihil aliter ac sentit, ne-
que quidquam ad gratiam dicet, adductus
spe longe majorum honorum, quos adi-
pisci cupit. Et qui rectum consilium dare
non novit, et ipse multitudinem sibi conci-
liare non studebit, eadem ratione ei in re
aliqua gratificans.

43. 'Quorum nos contraria facimus: et
praeterea, si quis in sordium *et corruptelae*
suspicionem venerit, et tamen eum optime
dicere constet, invidentes ei propter incer-
tam sordium suspensionem, manifestam u-
tilitatem reipublicae eripimus. Solet autem
usu venire, ut bonae ac *salutares* senten-
tiae, quae ex improvviso dicuntur, non mi-

' nus sint suspectae, quam malae *et pernicio*
 ' *sae*: adeo ut oporteat pariter, tam illum
 ' qui reipublicae pessimum consilium est da
 ' turus, quam illum, qui optimam sententi
 ' am dicturus, multitudinem dolo sibi conci
 ' liare, et mendacio suam causam probare
 ' Et solam *hanc* rempublicam, propter hu
 ' jusmodi suspiciones, nemo aperte, nisi frau
 ' de decipiat, beneficiis afficere potest. Qu
 ' enim aperte beneficium ipsi dat, in quae
 ' stus obscuri suspicionem incidit, *quasi pro*
 ' *beneficio reipublicae dato, ipse beneficium a*
 ' *liquod longe majus ab ea clam sit acceptu*
 ' *rus*. Oportet autem in rebus maximis, e
 ' in tanta *imperii* dignitate, nos, qui verba
 ' facimus, longius prospicere, quam vos, qui
 ' non longe prospicitis; praesertim cum nos
 ' qui consilium damus, rationem reddere co
 ' gamur vobis, qui nos auditis, et qui nullis
 ' rationibus reddendis, nullique judicio ob
 ' noxii estis. Si enim et ille, qui aliquid per
 ' suasit, et ille, cui hoc persuasum fuit, ae
 ' que mulctaretur, profecto prudentius ju
 ' dicaretis. Nunc vero ad quemlibet animi
 ' motum, quo repente fueritis abrepti,
 ' quando forte in rebus judicandis labamini
 ' illius, qui persuaserit, unam sententiam

ΘΟΥΚΥΔ. Γ. μγ'. 111

λεως ἀφαιρούμεθα. καθέσθηκε δὲ τὰγα-
 θὰ, ἀπὸ τῆς εὐθείας λεγόμενα, μηδὲν ἀ-
 νυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν. ὥστε
 δεῖν ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότατα βεβλό-
 μενον πείσαι, ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ
 πλήθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα,
 ψεύσασθαι, πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε
 πόλιν διὰ τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ
 τοῦ προφανοῦς, μὴ ἔξαπατήσαντα, ἀ-
 δύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερώς τι ἀγα-
 θόν, ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πῃ πλέ-
 ον ἔξειν. χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν
 τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς περαιτέρω
 προνοῶντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου
 σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν
 παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν
 ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ, τε πεί-
 σας καὶ ὁ ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλάπτον-
 το, σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε. νῦν δὲ
 πρὸς ὀργὴν ἢ τινα τύχητε ἔστιν ὅτε
 σφαλέντες, τὴν τῆς πείσαντος μίαν γνώ-

‘ μην ζημιῶτε, καὶ ἔ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν
 ‘ εἰ πολλαὶ ἔσαι ξυνεξήμαρτον.

μδ. ‘ Εγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶ
 ‘ περὶ Μιτυληναίων, οὔτε κατηγορήσω
 ‘ οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν
 ‘ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆ
 ‘ ἡμετέρας εὐβουλίας. ἦν τε γὰρ ἀποφῆμα
 ‘ πάνυ ἀδικῶντας αὐτοὺς, ἔ διὰ τῶ
 ‘ καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ συμφέ
 ‘ ρον. ἦντε καὶ ἔχοντές τι συγγνώμης εἰ
 ‘ εν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νο
 ‘ μίζω δὲ περὶ τῶ μέλλοντος ἡμᾶς μάλ
 ‘ λον βεβλεῦεσθαι ἢ τῶ παρόντος. καὶ τῶ
 ‘ το ὃ μάλιστα Κλέων ἰχυρίζεται ἐς τ
 ‘ λοιπὸν συμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἦσ
 ‘ σον ἀφίεσθαι, θάνατον ζημίαν προ
 ‘ θεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τῶ ἐς τὸ μέλλο
 ‘ καλῶς ἔχοντος ἀντισχυρίζομενος, τὰ
 ‘ ναντία γιγνώσκω· καὶ ἐκ ἀξιώ ὑμᾶς τ
 ‘ εὐπρεπεῖ τῶ ἐκείνου λόγου τὸ χρεῖ
 ‘ μον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερα

nec vestras ipſorum plectitis, quāvis multae ſint, quae ſimul peccarint.

44. ‘ Ego vero in medium proceſſi; neque pro Mitylenaeis cuiquam ſententiam contrariam dicturus, neque quempiam accuſaturus. Non enim de illorum facinore nobis eſt certamen, ſi ſapimus; ſed de utilitate noſtra, ut nobis recte conſulamus. Quamvis enim ipſos injuſtiſſimum facinus feciſſe pronuntiē, non tamen propterea eos etiam occidendos cenſuerim, niſi *hoc reipublicae* conducat. neque etiam, ſi quae venia ſunt digni, *hanc ipſis dandam cenſeo*, niſi *hoc ipſum* e republica fore conſtiterit. Nam de rebus futuris, potius quam de praeſentibus nos conſultare puto. Atque in eo, quod Cleon praecipue contendit, ad ſocios in officio continendos, ne defectionem in poſterum faciant, *vobis* utile fore, ſi capitale ſupplicium ipſis proponatis, *in eo, inquam, a Cleone vehementer diſſentio*, et ego quoque de eo, quod in poſterum vobis utile eſt futurum, contra contendens, longe aliter ſentio. Et a vobis peto, ne ſpecioſa ipſius oratione, meae orationis utilitatem repellatis. Nam ejus oratio, quae

' majorem aequitatis speciem habet, prop
 ' ter vestram iram, quae nunc in Mitylenae
 ' os est accensa, fortasse *vos ad ipsius senten*
 ' *tiam* attrahet. Nos vero cum ipsis *Mity*
 ' *lenaeis* jam non disceptamus, ita ut de ju
 ' re nobis sit quaerendum: at de ipsis com
 ' sultamus, quonam modo nobis in poste
 ' rum utiles esse poterunt.

45. ' In singulis enim civitatibus capit
 ' poena proposita est in multa peccata, non
 ' solum huic, *quod ab istis est commissum*
 ' paria; sed etiam minora. Homines tamen
 ' spe sollicitati periculum subeunt, nec ullu
 ' adhuc in periculum venit, qui se ex e
 ' non evasurum, neque suum conatum sibi
 ' successurum existimans, de se ipso despe
 ' rarit. Nec ulla civitas, quae defectionem
 ' fecerit, ad hanc usque diem existitit, quae
 ' *justo* minorem *se* existimans *habere* appa
 ' ratum, vel suum vel socialem, hoc aggredi
 ' ausa est. Omnibus enim natura insitum est
 ' ut et privatim et publice peccent. nec ul
 ' la lex est, quae ab hoc prohibere valeat
 ' Siquidem homines per omnia poenarum
 ' genera iverunt, *eas paulatim* augentes, et
 ' quo modo a facinorosis minus laederentur

γὰρ ὦν αὐτῷ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμε-
τέραν ὀργὴν ἐς Μιτυληναίους, τάχα ἂν
ἐπισπασαίτο. ἡμεῖς δὲ ἔδικαζόμεθα πρὸς
αὐτοὺς ὥς τε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ
βλεπούμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως
ἔχουσιν.

μέ. ‘Εν ἔν ταῖς πόλεσι πολλῶν θά-
νάτου ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ ἴσων
τῷδε ἀλλ’ ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων· ὅ-
μως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαυρόμενοι κινδυνεύου-
σι, καὶ οὐδεὶς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ
περίεσεσθαι τῷ ἐπιβλεύματι, ἦλθεν ἐς
τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισαμένη τίς πω,
ἥσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευ-
ήν, ἢ οἰκείαν, ἢ ἄλλων συμμαχίαν, τέ-
τῳ ἐπεχείρησε. πεφύκασί τε ἅπαντες
καὶ ἰδία καὶ δημοσία ἀμαρτάνειν. καὶ
ἐκ ἑσὶ νόμος ὅστις ἀπείρξει τέττι. ἐπεὶ
διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν
οἱ ἄνθρωποι, προσιθύντες εἰπὼς ἥσον
ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰ-

‘ κὸς τοπάλαί τῶν μεγίστων ἀδικημάτων
 ‘ μαλακωτέρας κείσθαι αὐτάς· παρα-
 ‘ βαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον
 ‘ αἱ πολλὰ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως
 ‘ παραβαίνειαι. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τῆ-
 ‘ του δέος εὐρετέον ἐστίν, ἢ τόδε γε οὐδὲν
 ‘ ἐπίσχει. ἀλλ’ ἢ μὲν πενία, ἀνάγκη τὴν
 ‘ τόλμαν παρέχουσα, ἢ δὲ ἐξουσία, ὅ-
 ‘ ρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι. αἱ
 ‘ δὲ ἄλλαι ξυντυχίαι, ὀργῇ τῶν ἀνδρώ-
 ‘ πων, ὡς ἐκάσθι τις κατέχεται ὑπ’ ἀνι-
 ‘ κέσου τινὸς κρείττονος, ἐξάγουσιν ἐς τὰς
 ‘ κινδύνους. ἢ τε ἐλπίς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ
 ‘ παντί. ὁ μὲν, ἡγούμενος, ἢ δὲ, ἐφεπο-
 ‘ μένη· καὶ ὁ μὲν, τὴν ἐπιβολὴν ἐκφρον-
 ‘ τίζων, ἢ δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης
 ‘ ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι· καὶ ὅν-
 ‘ τα ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὀρωμένων δει-
 ‘ νῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ’ αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασ-
 ‘ σον συμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. ἀδο-
 ‘ κήτως γὰρ ἐστὶν ὅτε παρῖσα μένη, καὶ ἐπ’

Etenim verisimile est, mitiores poenas olim
in maxima scelera constitutas fuisse. Sed
cum temporis progressu violarentur, ad
mortem pleraeque processerunt. Et tamen
hoc quoque violatur. aut igitur aliquis ter-
ror hoc vehementior est excogitandus, aut
ne iste quidem coërcebit. Sed paupertas
quidem, audaciam necessitati praebet; o-
pum vero potentia, petulantiae et super-
biae violentiam, ac pluris habendi cupidi-
tatem. Alii quoque *vitae* status, pro di-
verso hominum affectu, prout singuli con-
stricti tenentur aliqua cupiditate vehemen-
tiori, quam quae refraenari possit, homi-
nes ad pericula impellunt. Et spes, et a-
mor qualibet in re *hoc ipsum faciunt*. hic
quidem, dux, illa vero, comes. atque hic
quidem, rei aggrediendae rationem exco-
gitans, illa vero fortunae prosperitatem
suggerens, plurimum nocet. Atque *haec*
naturae vitia, quamvis sub aspectum mi-
nime cadant, tamen majorem vim habent,
quam mala, quae cernuntur. Et praeter
ista, ipsa quoque fortuna nihilo minus ad-
juvat ad *homines ad periculum* impellen-
dos. Nam ex inopinato nonnunquam ad-

‘ stans, *ac sese offerens*, aliquem vel infirmio-
 ‘ ribus opibus instructum adducit ad peri-
 ‘ clitandum; et civitates *integras* eo ma-
 ‘ gis, quo de majoribus rebus *agitur*, de
 ‘ libertate, aut de imperio in alios obti-
 ‘ nendo, et quia cum universa civitate fin-
 ‘ guli cives timere de se. plus aequo senti-
 ‘ unt. Denique (ut rem paucis complectar)
 ‘ hoc fieri non potest, et magnae est stulti-
 ‘ tiae, si quis existimet, se aliquam rationem
 ‘ habere, qua homines a peccatis deterreat,
 ‘ aut legum vi, aut aliquo alio mali gravio-
 ‘ ris metu, cum humana natura ad aliquid
 ‘ agendum, magno impetu feratur.

46. Quare non oportet nos aut mortis
 ‘ poena, tanquam locuplete fidejussore fre-
 ‘ tos, aliquid gravius de Mitylenaeis statu-
 ‘ ere, aut omnem spem tollere illis, qui de-
 ‘ fecerint, fore ut nullus ipsorum poeniten-
 ‘ tiae locus detur, neque suum peccatum
 ‘ quam levissima poena ipsis eluere liceat.
 ‘ Considerate enim, quod nunc quidem, si
 ‘ qua civitas praeterea, quae defectionem fe-
 ‘ cerit, et quae adhuc habuerit, unde impen-
 ‘ sas restituere, et tributum in posterum per-
 ‘ solvere possit, se superstitem fore cogno-
 ‘ verit, ad compositionem veniet: at illo mo-

τῶν ὑποδεεσέρων κινδυνεύειν τινὰ προά-
 γει, καὶ οὐχ ἦσον τὰς πόλεις, ὅσῳ
 περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας, ἢ ἄλλων
 ἀρχῆς· καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλο-
 γίως ἐπιπλέον τὶ αὐτὸν ἐδόξασεν. ἀ-
 πλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐη-
 θείας, ὅσῃς οἶεται, τῆς ἀνθρωπείας φύ-
 σεως ὀρμωμένης προθύμως τὶ πράττειν, ἀ-
 ποτροπὴν τινὰ ἔχειν, ἢ νόμων ἰσχύϊ, ἢ
 ἄλλῳ τῷ δεινῷ.

μς'. Οὐκ οὖν χρὴ ἔτε τοῦ θανάτου
 τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ πισεύσαντας, χεῖ-
 ρον βυλεύσασθαι, ἔτε ἀνέλπισον κατα-
 σῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσαι μετα-
 γνῶναι, καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἀ-
 μαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γάρ,
 ὅτι νῦν μὲν ἦν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις
 γνῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν εἰς ξύμ-
 βασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀ-
 ποδῆναι, καὶ τολοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκεί-
 νως δὲ, τίνα οἶεσθε ἦν τινὰ οὐκ ἄμεινον

' μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ
 ' τε παρατενεῖσθαι ἐς τοῦχάτον, εἰ τὸ
 ' αὐτὸ δύναται χολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆ-
 ' ναι; ἡμῖν τε πῶς ἔβλάβη δαπανᾶν κα-
 ' θημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἢν ἐ-
 ' λωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν,
 ' καὶ τῆς προσόδου τοιοπὸν ἀπ' αὐτῆς
 ' σέρεσθαι; ἰχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολε-
 ' μίους τῶδε. ὥστε ἔδικασας ὄντας δεῖ ἡ-
 ' μᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκρι-
 ' βεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὁρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἐ-
 ' πειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς
 ' πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰ-
 ' χυύσαις χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ
 ' ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιῶν ποι-
 ' εῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμέ-
 ' λειας. οὗ νῦν τὸνανήλιον ὁρῶντες, ἢν τι-
 ' να ἐλεύθερον καὶ βία ἀρχόμενον, εἰκότως
 ' πρὸς αὐτονομίαν ἀποσάντα, χειρῶ-
 ' μεθα, χαλεπῶς οἴομεθα χρῆναι τιμω-
 ' ρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους ἐκ ἀφί-

do, *quem Cleon praescribit*, quam tandem fore putatis, quae non melius, quam nunc *ista fecit*, ad bellum se instruet, et diuturnam obsidionem ad extremum usque perferet: si idem valet, fero et cito compositionem facere. Nobis vero quomodo detrimento non erit, si propter sublatam compositionis faciendae spem, in longam obsidionem sumtus facere cogamur, et si urbem capiamus, profligatam recipiamus, et vestigalibus, quae ex ea percipimus, in posterum privemur? Atqui hac re adversus hostes *valemus*. Quapropter nobis non est committendum, ut, dum illorum, qui deliquerunt, iudices sumus severi, exinde detrimentum potius capiamus, quam videamus, quonam modo *eos* moderate mulctantes, civitatibus, quae pecuniarum vi pollent, in posterum uti possimus. Et *oportet nos* exstimare, non legum atrocitate, sed officii nostri sedulitate *eas* custodiendas, et in officio, *fideque continendas*. Nos tamen longe aliter nunc facimus. Nam si quem liberum hominem subegerimus, sed alterius imperio coactum parere, ac merito deficientem, ut se in pristinam libertatem vindicaret,

‘ eum atrocibus suppliciis afficiendum cen-
‘ semus. Atqui liberos homines acriter pu-
‘ nire non oportet, si defectionem fecerint
‘ sed *eos* diligenter custodire, et antevertere
‘ ut ne in cogitationem quidem hujus rei ve-
‘ niant; et, si eos in nostram potestatem re-
‘ degerimus, *delicti* culpam quam minime
‘ ipsis tribuere.

47. ‘ Vos igitur considerate, quantopere
‘ hac etiam re peccaturi sitis, si Cleoni assen-
‘ tiamini. Nunc enim plebs in omnibus ci-
‘ vitatibus est vobis benevola; et aut non de-
‘ ficit cum nobilibus, aut, si deficere coga-
‘ tur, statim se illorum hostem declarat, a
‘ quibus ad defectionem impulsus fuit. Et cum
‘ adversariae civitatis multitudinem vestri
‘ studiosam habeatis, ad bellum pergitis,
‘ Quod si Mitylenaeorum plebem occidatis,
‘ quae neque defectionis particeps fuit, et
‘ quae, postquam arma penes se habuit, ur-
‘ bem ultro *vobis* tradidit: primum quidem
‘ injuste facietis, quia bene de vobis meri-
‘ tos occidetis; deinde vero constitueris, quod
‘ homines potentes maxime cupiunt. Nam
‘ cum civitates ad defectionem impulerint,
‘ plebem statim sociam habebunt: quia vos

σαμένους, σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποσῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως μὴ εἰς ἐπίνοϊαν τέττε' ἴωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάτχιον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.

μζ'. Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τῷτο ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι, νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὖνους ἐστὶ, καὶ ἢ ἔξυναφίζεται τοῖς ὀλίγοις, ἢ, εἰ βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποσῆσασι πολέμιος εὐθύς· καὶ τῆς ἀνικαθισαμένης πόλεως τὸ πλεονος ζύμμαχον ἔχοντες, εἰς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν Μιτυληναίων, ὅς οὔτε μετέχε τῆς ἀποσάσεως, ἐπειδὴ τε ὀπλων ἐκράτησεν, ἐκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν· πρῶτον μὲν ἀδικήσετε, τὰς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα κατασῆσέτε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βέλονται μάλιστα. ἀφισάντες γὰρ τὰς πόλεις, τὸν δῆμον εὐθύς ζύμμα-

' χον ἔξῃσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν
 ' ζημίαν τοῖς τε ἀδικῶσιν ὁμοίως κείσθαι
 ' καὶ τοῖς μή. δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ
 ' προσποιεῖσθαι, ὅπως ὁ μόνον ἡμῖν ἐπὶ
 ' ζύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ
 ' τῷτο πολλῶν ζυμφορώτερον ἡγῶμαι ἐς τὴν
 ' κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικη-
 ' θῆναι, ἢ δικαίως ἔς μὴ δεῖ διαφθεῖραι. καὶ
 ' τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ζύμφορον
 ' τῆς τιμωρίας ἔχον εὐρίσκειται ἐν αὐτῷ δυ-
 ' νατὸν ὃν ἅμα γίγνεσθαι.

μή. ' Ὑμεῖς δὲ, γνόντες ἀμείνων τὰδε
 ' εἶναι, καὶ μὴδε οἴκῳ πλέον νεύματα, μήτ'
 ' ἐπιεικεία, (οἷς ἔδδ' ἐγὼ ἔω προσάγεσθαι)
 ' ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πεί-
 ' θεσθέ μοι, Μιτυληναίων ἔς μὲν Πάχης
 ' ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικῶντας, κρίναι καθ' ἡ-
 ' συχίαν, τῆς δὲ ἄλλης ἔαν οἴκειν. τὰδε
 ' γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ, καὶ τοῖς
 ' πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅστις γὰρ εὖ βε-
 ' λεύεται, πρὸς τῆς ἐναντίας κρείσσων ἐ-

ipſi eandem poenam omnibus pariter, tam illis, qui deliquerint, quam illis, qui non deliquerint, propoſitam eſſe prius demonſtraveritis. Quamvis autem *Mitylenaei* deliquerint, hoc tamen erat diſſimulandum, ut ea *civitatis* pars, quae ſola adhuc rebus noſtris favet, a nobis non alienetur. Hoc enim ad imperium retinendum longe utilius exiſtimo, injuriam nobis volentibus fieri, quam a nobis, ſummo jure agentibus, eos occidi, quos non oportet. Atque id, quod eſt in Cleoniſ ſententia, ultionem juſtam, eandemque utilem eſſe, in eadem re ſimul fieri poſſe non reperitur.

48. ‘Vos igitur, cum intellexeritis, hanc meam ſententiam *Cleonis* meliorem eſſe, neque miſericordia, neque lenitate adducti (quibus ne ego quidem vos adduci ſino,) ſed ex ipſis rebus, quae vobis ſuadentur, mihi aſſentiamini; et de *Mitylenaeis*, quos *Paches* ut fontes *huc* miſit, quaestionem per otium habeatis, caeteros vero habitare permittatis. Haec enim et in poſterum bona ſunt futura, et hoſtibus timorem jam ſunt injectura. Quisquis enim recte deliberat, is contra hoſtes magis pollet, quam

‘ qui temeraria virium ferocitate fretus in
‘ eos fertur, et factis aggreditur.’

49. Atque Diodotus quidem haec dixit.
Prolatis vero horum sententiis inter se maxi-
me contrariis, Athenienses quidem pariter
inter se contenderunt pro adversa sententia;
et quum ad suffragia ventum est, par fere
utrinque numerus fuit, Diodoti tamen sen-
tentia superior fuit. Quare confestim alte-
ram triremem magna festinatione miserunt,
ne, si forte posterior *priorem non* antevertifi-
set, civitatem jam extinctam offenderent.
uno autem ferme die et nocte antecesserat.
Cum autem Mitylenaeorum legati vinum, et
panem hordeaceum in ipsa navi praeparaf-
sent, et magna praemia se daturos promissif-
sent, si antevertissent: tanto studio cursum
navigationis confecerunt, ut uno eodemque
tempore et remigarent, et panem vino ac o-
leo maceratum comederent; et per vices;
alii quidem somnum caperent, alii vero re-
migarent: cum autem, quodam fortunae be-
neficio, tunc nullus ventus contrarius spi-
rasset, et prior quidem navis haud magna fe-
stinatione navigaret, quod ad triste ministe-
rium proficisceretur, haec vero hunc in mo-
dum adeo properaret, illa quidem tantisper

εἰν, ἢ μετ' ἔργων ἰχύος ἀνοία ἐπίων.'

μθ'. Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδωρος εἶπε. ῥη-
 θεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τέτων μάλισα ἀν-
 τιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἤλ-
 θον μὲν ἐς ἀγῶνα ὁμῶς τῆς δόξης, καὶ ἐγέ-
 νοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι· ἐκρά-
 τησε δὲ ἡ τῷ Διοδότῃ. καὶ τρίτῃ εὐθὺς ἄλ-
 λην ἀπέξελλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ
 φθασάσης τῆς δευτέρας εὖρωσι διεφθαρμέ-
 νην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρα τε καὶ
 νυκτὶ μάλισα. παρασκευασάντων δὲ τῶν
 Μιτυληναίων πρέσβεων τῇ νηϊ οἶνον καὶ ἄλ-
 φιτα, καὶ μεγάλα ὑποχομένων εἰ φθάσαι-
 εν, ἐγένετο σπουδὴ τῷ πλοῦ τοιαύτη ὥστε
 ἡσθίον τε ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ
 ἄλφιτα πεφυρμένα· καὶ οἱ μὲν ὕπνον ἡ-
 ῥῆντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύ-
 χην δὲ πνεύματος ὕδενος ἐναντιωθέντος, καὶ
 τῆς μὲν προτέρας νεῶς ἐ σπουδῇ πλέσης
 ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιού-
 τῳ τρόπῳ ἐπετγομένης, ἡ μὲν ἐφθασε το-

σῶτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψή-
φισμα, καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα·
ἢ οἷ ὑτέρα αὐτῆς ἐπικαλιάγεται, καὶ διεκώ-
λυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσῶτον μὲν ἡ
Μιτυλήνη ἦλθε κινδύνῃς.

ν'. Τὴς οἷ ἄλλης ἀνδρας, ἔς ὃ Πάχης
ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτης ὄντας τῆς ἀπο-
σάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Αθη-
ναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγω πλείους χιλίων. καὶ
Μιτυληναίων τεῖχη καθεῖλον, καὶ ναῦς
παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν ἐκ ἑταζαν
Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς,
πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τριχιλίς, τριακο-
σίς μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξείλον, ἐπὶ δὲ
τὴς ἄλλης σφῶν αὐτῶν κληρῶν τὴς λα-
χόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λεσβιοὶ
ταξάμενοι τῷ κλήρῳ ἐκάς τῷ ἐνιαυτῷ δύο
μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν.
παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ πο-
λίσιμα οἱ Αθηναῖοι, ὅσων Μιτυληναῖοι
ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουον ὕστερον Αθηναῖοι.

præcessit, dum Paches decretum legeret, et ad imperata faciendum se praepareret. Haec vero posterior, eam proxime subsequens, ad portum appulit; et impedivit *Pachetem*, ne civitatem perderet. In tantum igitur discrimen Mitylene venit.

50. Caeteros vero, quos Paches ut praecipuos defectionis autores miserat, Athenienses ex Cleonis sententia morte mulctarunt. Erant autem numero paulo plures mille. Et Mitylenes muros demoliti sunt, et naves *ab illis traditas* acceperunt. Postea vero nullum quidem tributum Lesbiis imposuerunt: sed agro, (excepto Methymnaeorum) in tria millia partium diviso, trecentas quidem eximias Diis consecrarunt; in reliquas vero colonos de suis facta fortitione miserunt. Quibus Lesbii certam pecuniae summam, nempe duas minas in singulas portiones ex pacto et convento quotannis persolventes, agrum ipsi colebant. Oppida etiam, quot Mitylenaei in sua potestate habebant, Athenienses per deditionem ceperunt; quae postea Atheniensium imperio paruerunt. Et

apud Lesbum quidem ita res gestae sunt.

51. Eadem aestate, post receptam Lesbum, Athenienses, duce Nicia, Nicerati filio, cum classe adversus Minoam insulam Megaris adjacentem iverunt. Megarense enim in ea turrim exstruxerant, eaque propugnaculo utebantur. Nicias autem volebat Athenienses illic, breviori loci spatio non autem in Budoro, aut Salamine, suae praesidiariae classis stationem habere; et ob *servare* Peloponnesios, ne clam eruptione illinc facerent, triremibus (quemadmodum et ante fecerant,) praedonibus emissis, simul etiam ne quidquam Megarensibus importaretur. Cum igitur primum duas turres Nisaea prominentes, machinis e mari expugnasset, liberamque ibi inter insulam continentemque navigationem reddidisset, eam Minoae partem, quae a continente erat, quod ponte, per loca palustria, auxilium insulae a continente non ita multum distantis ferre poterat, munitionibus intersepsit. cum autem hoc opus intra paucos dies confecisset et munitionem in ipsa quoque insula e-

ον. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον ἔτῳς ἐγένετο.

να'. Εν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν
Λέσβον ἄλωσιν, Ἀθηναῖοι, Νικίᾱ τῇ Νικη-
τάτῃ στρατηγῶντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μίνω-
ν τὴν νῆσον ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἐ-
κ τῶν δὲ αὐτῇ πύργων ἐνοικοδομήσαντες οἱ
Μεγαρεῖς φρενίῳ. ἐβύλετο δὲ Νικίας τὴν
κυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθη-
ναίοις, ἢ μὴ ἀπὸ τῇ Βυδόρῃ ἢ τῆς Σαλα-
μῖνος εἶναι· τῆς τε Πελοποννησίσης, ὅπως
ἂν ποιεῖναι ἔκπλες αὐτόθεν λαμβάνοντες,
στρήρων τε (οἷον καὶ τοπρὶν γενόμενον) καὶ
κρητῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἄ-
ντα μηδὲν ἐσπλεῖν. ἐλὼν ἔν ἀπὸ τῆς Νι-
κίας πρῶτον δύο πύργῳ προέχοντι μηχαν-
αῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἐσπλεν ἐς τὸ
μεταξὺ τῆς νῆσος ἐλευθερώσας, ἀπετείχι-
σεν καὶ τὸ ἐκ τῆς ἡπείρου, ἣ κατὰ γέφυραν
καὶ τενάγῃς ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, ἢ πο-
τὶ διεχέσθῃ τῆς ἡπείρου. ὥς δὲ τῷτο ἐξείρ-
χάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὲ καὶ

ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρεράν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

ιβ'. Ὑπὸ δὲ τῆς αὐτῆς χρόνος τῷ Δέ-
 ρος τέττε καὶ οἱ Πλαταιῆς, ἔκετι ἔχοντες
 σῖτον, ἔδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέη-
 σαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῶνδε τρόπῳ·
 προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ ἐκ
 ἡδύναντο ἀμύνεσθαι· γνῆς δὲ ὁ Λακεδαιμό-
 νιος ἀρχὼν τὴν ἀσθενεῖαν αὐτῶν, βία μὲν
 ἐκ ἐβόλετο ἐλεῖν (εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ
 ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοι-
 τό ποτε πρὸς Αθηναίους, καὶ συγχωροῖεν ὅσα
 πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδο-
 σθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὡς αὐ-
 τῶν ἐκόντων προχωρησάντων) προσπέμπει
 δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται
 παραδῆναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαί-
 μονίοις, καὶ δικασαῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τῆς
 τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ, ἔδνα.
 τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν
 γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεσάτῳ) παρέδσαν τὴν

struxisset, ac praesidium in ea reliquisset, cum exercitu domum rediit.

52. Per eadem autem hujus aestatis tempora, Plataeenses quoque, quod nullum com-
meatum amplius haberent, nec obsidionem
diutius ferre possent, hunc in modum com-
positione facta Peloponnesiis se dediderunt.
Peloponnesii muros urbis oppugnare coepe-
runt, illi vero ipsos propulsare non pote-
rant. Quare dux Lacedaemonius, cum eo-
rum imbecillitatem cognovisset, per vim qui-
dem eos capere noluit, (hoc enim a Lace-
daemoniorum Magistratibus ei fuerat inter-
dictum, ut, si forte foedus aliquando cum
Atheniensibus fieret, et utrique oppida bel-
lo capta, quae in sua potestate haberent, red-
denda consentirent, Plataea non redderetur,
quod ipsi sua sponte se dedidissent) sed cadu-
ceatorem ad eos misit, qui diceret, nunquid
se, et urbem ultro Lacedaemoniis dedere, e-
orumque judicio stare vellent, ea conditio-
ne, ut de fontibus supplicium fumerent, nul-
lum vero indicta causa damnarent ac puni-
rent. Atque caduceator quidem haec tantum
dixit. Illi vero (jam enim in extrema imbe-
cillitate constituti erant) urbem ipsis dedide-

runt. Peloponnesii vero Plataeenses per aliquot dies aluerunt, donec Lacedaemonii quinque Iudices advenerunt. Cum autem illi adfuissent, nullam quidem accusationem ipsi proposuerunt: sed illos accersitos hometantum interrogabant, nunquid in hoc bello, ex quo susceptum esset, de Lacedaemoniis, eorumque fociis aliquo modo bene meriti essent. Illi vero, cum petiissent, ut suam causam oratione prolixiore sibi agere liceret, responderunt, suaeque causae patronos constituentes Astymachum Afopolai, et Laconem Aemnesti filium, cui publicum eracum Lacedaemoniis hospitium, atque in medium progressi, in hunc modum verba fecerunt.

53. ‘URBIS deditionem, ô Lacedaemonii, vestra aequitate freti fecimus; non existimantes, nos tale iudicium subituros; at aequius aliquod fore sperantes; et conditionem nobis oblatam accepimus, ut non apud alios, sed apud vos iudices causam diceremus, quemadmodum etiam dicimus: sic enim potissimum nos nostrum jus obtenturos arbitrabamur. Jam vero veremur, ne ab utroque simul aberraverimus.

τόλιν. καὶ τὰς Πλαταιάς ἔτρεφον οἱ Πε-
 οποννήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὧσιν οἱ ἐκ τῆς
 Λακεδαιμόνος δικασαὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκον-
 το. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν ὕ-
 μεῖα προετέθη· ἡρώτων δὲ αὐτὰς ἐπικα-
 λεσάμενοι, τοσῶτον μόνον, εἴτι Λακεδαιμο-
 νίς κ' ἡ τὰς συμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ
 καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ
 δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν,
 καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀσύμαχόν τε
 τὸν Ἀσωπολάαν, καὶ Λάκωνα τὸν Αἰμινῆαν,
 πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόν-
 τες ἔλεγον τοιάδε.

γ'. ἘΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πό-
 λεως, ὧ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑ-
 μῖν, ἐποιησάμεθα, ὅς τοιάνδε δίκην οἴομε-
 νοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι·
 καὶ ἐν δικασαῖς ὅκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι
 (ὥσπερ καὶ ἐσμέν) γενέσθαι, ἢ ὑμῖν· ἢ-
 γόμενοι τὸ ἴσον μαλὶς ἂν φέρεσθαι. νῦν
 δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμᾶς

ἔ- τήκαμεν. τόν τε γάρ ἀγῶνα περὶ τῶν
 ἔ- δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν,
 ἔ- καὶ ὑμᾶς, μὴ ἔ κοινοὶ ἀποδῆτε· τεκμαίρο-
 ἔ- μενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προ-
 ἔ- γεγεννημένης, ἢ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὖ-
 ἔ- τοὶ λόγον ἡτήσάμεθα· τό, τε ἐπερώτη-
 ἔ- μα βραχὺ ὄν, ὥ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀπο-
 ἔ- κρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευ-
 ἔ- δῆ, ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἀ-
 ἔ- ποροι καθεσῶτες, ἀναγκαζόμεθα, καὶ ἀ-
 ἔ- σφαλέσερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τί κιν-
 ἔ- δυνεύειν. καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς
 ἔ- ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράχοι ὥς, εἰ
 ἔ- ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ᾦν. χαλεπῶς δὲ
 ἔ- ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ περ-
 ἔ- ῖω. ἀγνώτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων,
 ἔ- ἐπεισενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἀπειροί
 ἔ- ᾖτε, ὠφελόμεθ' ἂν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας
 ἔ- πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ
 ἔ- προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσ-
 ἔ- σους εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἔγκλημα αὖ-

Nam et de capite nostro ultimoque sup-
 plicio certamen esse, et vos non aequos ju-
 dices fore, merito suspicamur. conjectu-
 ram inde facientes, tum quia nullus accu-
 sator ante constitutus est, cujus criminati-
 onem refellamus, sed et ipsi, ut dicendi po-
 testas nobis fieret, poposcimus: tum eti-
 am quia vestra interrogatio perbrevis, ad
 quam si vera respondeamus, hoc nostram
 causam evertit, sin falsa, mendacii facile
 argui possumus. Itaque cum maximis dif-
 ficultatibus undique premamur, et in an-
 cipiti fortuna constituti simus, cogimur, et
 tutius esse ducimus, aliquid dicendo peri-
 clitari. Quod enim dici potuit ab illis, qui
 in tali discrimine versantur, nisi dictum
 fuerit, hominibus praebet occasionem exi-
 stimandi, hoc ipsum, si dictum fuisset, fa-
 lutem illis dare potuisse. Sed praeter alia
 ipsa persuadendi ratio in difficili nobis est.
 nam si ignoti inter nos essemus, allatis te-
 stimoniis rerum illarum, quas ignoraretis,
 causam nostram fortasse juvaremus. jam
 vero apud eos, qui rerum sunt gnari, om-
 nia dicentur. Nec illud pertimescimus, ne
 crimini nobis detis, et propterea nos dam-
 netis, quod virtute vobis inferiores simus;

‘ sed *id veremur*, ne, in aliorum gratiam, ju-
 ‘ dicio jam peractum, vestroque praejudi-
 ‘ cio confirmatum subeamus.

54. ‘ Veruntamen jus nostrum adversus
 ‘ Thebanorum simultates tuebimur, et quic-
 ‘ quid ad justam nostrae causae defensionem
 ‘ facit, proferemus; nostraque beneficia cum
 ‘ in vos, tum etiam in caeteros Graecos col-
 ‘ lata commemorabimus, et flectere vos co-
 ‘ nabimur. Respondemus enim ad vestram
 ‘ illam perbreve interrogacionem, nun-
 ‘ quid in hoc bello de Lacedaemoniis, eo-
 ‘ rumque focis, aliquo modo bene meriti si-
 ‘ mus: si nos, ut hostes interrogatis, vos nul-
 ‘ lam injuriam a nobis accepisse, qui nullis
 ‘ beneficiis a nobis affecti fueritis: sin ut e-
 ‘ os, quos amicos esse ducitis, vos potius pec-
 ‘ care, qui bellum nobis intuleritis. Quod
 ‘ autem ad pacem attinet, et ad bellum con-
 ‘ tra Medos gestum, bonorum virorum of-
 ‘ ficiū fecimus: quippe qui illam quidem
 ‘ nunc non violavimus priores; illos vero
 ‘ tunc soli ex omnibus Boeotis una vobis-
 ‘ cum pro libertate Graecorum aggressi fu-
 ‘ mus. Nam, quamvis in locis mediterraneis
 ‘ habitaremus, tamen navale proelium ad
 ‘ Artemisium commisimus; et quum in agro

τὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέ-
ροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθισώ-
μεθα.

νδ'. ' Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν
δίκαια, πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα,
' καὶ ἐς ὑμᾶς, καὶ ἐς τὰς ἄλλας Ἑλλη-
' νας, τῶν εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιη-
' σόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. Φα-
' μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ,
' εἴτι Λακεδαιμονίους καὶ τὰς συμμαχούς
' ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκα-
' μεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ
' ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς, μὴ εὖ παθόντας· Φί-
' λους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἀμαρτάνειν
' μᾶλλον, τὰς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ
' δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον, ἀ-
' γαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν, οὐ λύσαν-
' τες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ, ξυνεπιθέμενοι
' τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι
' Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἡπειρῶταί τε ὄντες
' ἑναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρβημισίῳ, μάχῃ τε

‘ τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένη, παρεγγε-
 ‘ νόμεθα ὑμῖν τε καὶ Πausανία. εἴτε τι
 ‘ ἄλλο κατ’ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐ-
 ‘ πικίνδυνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ
 ‘ δύναμιν μετέχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λα-
 ‘ κedaμόνιοι, ἰδία, ὅτε περ δὴ μέγιστος φό-
 ‘ βος περιέσση τὴν Σπάρτην, μετὰ τὸν
 ‘ σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀπο-
 ‘ σάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν
 ‘ ἐξεπέμφαμεν ἐς ἐπικυρίαν. ὧν ἕκ εἰκὸς
 ‘ ἀμνημονεῖν.

νέ. ‘ Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγι-
 ‘ στα τοῖστοι ἤξιώσαμεν εἶναι· πολέμιοι δὲ
 ‘ ἐγενόμεθα ὕψερον. ὑμεῖς δὲ, αἵτιοι. δεο-
 ‘ μένων γὰρ ζυμμάχιας, ὅτε Θηβαῖοι ἡ-
 ‘ μᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ
 ‘ πρὸς Αθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς
 ‘ ἐβγύς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούν-
 ‘ των. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ ὅδεν ἐκπρε-
 ‘ πέσερον ὑπὸ ἡμῶν ἔτε ἐπάθετε, ἔτε ἐ-
 ‘ μελλήσατε, εἰ οἱ ἀποσῆναι Αθηναίων

nostro pugna commissa est, in ea vobis, et
 Pausaniae adfuimus. Et si quae aliae res
 cum periculo conjunctae per id tempus a
 Graecis gestae fuerunt, omnium partici-
 pices supra vires exstitimus. Vobis etiam,
 Lacedaemonii, privatim, quum maximus
 terror Spartam circumstet, post terrae-
 motum, quo tempore Helotes defectione
 a vobis facta in Ithomen se receperunt,
 tertiam nostrae civitatis partem auxilio
 misimus: quarum rerum memoriam vos de-
 ponere non decet.

55. Ac olim quidem in maximis, gra-
 vissimisque rebus tales esse non dubitavi-
 mus. postea vero fuimus hostes: sed vos
 in culpa fuistis. Cum enim a vobis petiis-
 semus, ut in vestram societatem nos reci-
 peretis, quum Thebani vim nobis intule-
 runt, nos rejecistis, et imperastis, ut ad A-
 thenienses confugeremus, quod illi qui-
 dem essent vicini, vos vero in loco valde
 remoto habitaretis. In bello tamen nullam
 insignem injuriam a nobis accepistis, nec
 accepturi eratis. Quod si ab Atheniensi-
 bus vestro jussu deficere noluimus, nullam

' injuriam propterea vobis fecimus. Illi e-
 ' nim contra Thebanos auxilium nobis tu-
 ' lerunt, quum vos *hoc ipsum facere* pigebat.
 ' Nec amplius honestum erat eos prodere,
 ' praesertim homines de nobis bene meritos,
 ' quos in societatem precibus adduximus, et
 ' a quibus civitate donati fuimus. Imo vero
 ' nos decebat ad illorum imperata alacriter
 ' facienda ire. Sed quae utrique peccastis,
 ' dum sociis imperaretis, si quid non hone-
 ' ste fecistis, horum culpa non penes illos
 ' est, qui sequuti sunt, sed penes illos, qui
 ' vos ad res pravas agendum duxerunt.

56. ' Thebani vero cum alias multas in-
 ' jurias nobis intulerunt, tum etiam hanc
 ' postremam, quae (ut vos ipsi nostis) horum,
 ' quae patimur, est causa. Cum enim foede-
 ' rum, *pacisque* tempore, et ipsis feriis men-
 ' struis urbem nostram occupassent, eos me-
 ' rito sumus ulsi, secundum legem ab om-
 ' nibus receptam, quae fas esse docet, ho-
 ' stem, qui nos invadit, propulsare: et ip-
 ' sorum gratia nunc immerito plectemur.
 ' Nam si ex praesenti utilitate, quam ex il-
 ' lorum societate percipitis, et ex hostili il-
 ' lorum odio, quo nos prosequuntur, judi-

ἔκ ἡθελήσαμεν, ὑμῶν κελευσάντων, ἔκ ἡδι-
 κῆμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβόηθον ἡμῖν ἐναντία
 Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε καὶ προδῶ-
 ναι αὐτοὺς ἐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ ἔς
 εὖ παθῶν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγά-
 γετο ζυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλα-
 βεν· ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰ-
 κὸς ἦν προθύμως. ἃ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖ-
 σθε τοῖς ζυμμάχοις, ἔχ οἱ ἐπόμενοι αἰ-
 τιοι εἴ τι μὴ καλῶς ἑδράτε, ἀλλ' οἱ ἄ-
 γοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

νς'. Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλ-
 λα ἡμᾶς ἡδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον,
 αὐτοὶ ζύνισε, δι' ἅπερ καὶ τὰδε πάχομεν.
 πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν κατα-
 λαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ἱε-
 ρομηνία, ὀρθῶς [τε] ἐτιμωρησάμεθα, κα-
 τὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπι-
 όντα πολέμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι.
 καὶ νῦν ἐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπ-
 τοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ

ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαι-
 ον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε σὺν
 ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρων
 μᾶλλον θεραπεύουσιν. καίτοι εἰ νῦν ὑ-
 μῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ
 ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τό-
 τε ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν
 γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί· ἐν
 ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ ὅτε πᾶσι δουλείαν
 ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἶδε μετ' αὐτῷ ἦ-
 σαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας
 (εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι) ἀντιθεῖναι τὴν
 τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐ-
 λᾶσσω εὐρήσειε, καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπᾶ-
 νιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ
 Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι. ἐπὶ νου-
 τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν
 ἐφοδὸν αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐ-
 θέλοντες δὲ τολμαῖν μετὰ κινδύνων τὰ
 βέλτιστα. ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμη-
 θέντες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς

cium faciatis, *nosque plectatis*; vos non religioſos juris Judices eſſe, ſed potius utilitati ſervire conſtabit. Quod ſi nunc iſti vobis utiles videntur eſſe, proſecto nos, caeterique Graeci tunc, quum in majori periculo eſſetis conſtituti, vobis multo magis utiles exſtitimus. Vos enim nunc quidem alios invaditis, *ipſis* formidoſi. Sed illo tempore, quo barbarus jugum ſervitutis omnibus Graecis imponebat, iſti cum ipſo fuerunt, *et ipſum adjuverunt*. Quare æquum eſt, ut huic noſtro peccato (ſi modo peccatum aliquod a nobis eſt commiſſum) jam opponatis illud noſtrum animi ſtudium, quo tunc erga vos fuimus. et, ſi utriusque collationem faciatis, ſtudium quidem majus, peccatum vero minus reperietis: idque eo tempore, quo inter Graecos rariffimi reperiabantur, qui ſuam fortitudinem illi *formidandae* Xerxis potentiae opponerent: *et eo tempore, quo* ii magis laudabantur, qui adverſus impetum et incurſum barbarorum nullam utilitatis aut ſalutis ſuae rationem habuerunt; ſed vel maximo cum periculo res optimas *et pulcerrimas* alacriter et fortiter agere volu-

erunt. ex quorum numero licet nos fuer-
 mus, licet etiam *propterea* honores praeci-
 pui nobis habiti fuerint; nunc tamen vere-
 mur, ne hac ipsa de causa *potissimum* per-
 damur, quod Athenienses iuste potius se-
 qui voluerimus, quam vos *injuste*, et no-
 strae utilitati consulentes. Atqui de rebu-
 sisdem idem pariter, et *semper* vos sentiri
 decet, et existimare, utilitatem nihil aliud
 esse, quam, quum sociis, qui strenue se ge-
 serunt, semper certam fortitudinis grati-
 am rependimus, et simul praesentia nego-
 tia ex usu nostro constituimus.

57. Illud etiam mature considerate, vo-
 nunc quidem probitatis et aequitatis exem-
 plar a plerisque Graecis existimari. Sed
 de nobis iniquam sententiam tuleritis (ne-
 enim hoc iudicium, quod de nostra cau-
 facietis, erit obscurum; sed vos, qui bene
 auditis, de nobis, qui non male audimus
 sententiam feretis) cavete, ne *omnes* factum
 vestrum improbent, quod de bonis viris
 quamvis vos ipsi meliores sitis, aliquid praeci-
 ter decorum et *dignitatem vestram* statuer-
 ritis; neve rem ab humanitatis officio al-
 enam iudicent, si spolia de nobis, qui de
 Graecis universis bene meriti sumus, in pu-

δέδιμεν μὴ διαφθαῤῥωμεν, Αθηναίους ἐλό-
μενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως.
καίτοι χρεῖ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁ-
μοίως φαίνεσθαι γινώσκοντας, καὶ τὸ
ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι ἢ τῶν ξυμ-
μάχων τοῖς ἀγαθοῖς, ὅταν αἰεὶ βέβαι-
ον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ
παραυτίκα πού ἡμῖν ὠφέλιμον καθι-
στῇται.

νζ'. Προσκέφασθέ τε ὅτι νῦν μὲν πα-
ράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων
ἀνδραγαθίας νομίζετε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν
γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ ἀφανῆ
κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ
περὶ ὅσῳ ἡμῶν μεμπλῶν) ὁρᾶτε ὅπως μὴ
οὐκ ἀποδέξωνται, ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι,
αὐτὸς ἀμείνους ὄντας, ἀπρεπὲς τι ἐπι-
γνῶναι, ὅδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινῶς σκῦ-
λα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλ-
λάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι
Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι· καὶ

' τοὺς μὲν παίερας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρί-
 ' ποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πό-
 ' λιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τῷ Ἑλλη-
 ' νικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους ἐξαλεί-
 ' ψαι. ἐς τῷτο γὰρ δὴ συμφορᾶς προκε-
 ' χωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάν-
 ' των ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς
 ' πρὶν Φιλτάτοις Θηβαίων ἡσώμεθα, καὶ
 ' δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τό-
 ' τε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λι-
 ' μῶ διαφθαρήναι, νῦν δὲ, θανάτου δίκην
 ' κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων
 ' Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι
 ' ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἔρημοι καὶ ἀτιμώρη-
 ' τοι· καὶ οὔτε τῶν τότε συμμάχων ὡς
 ' Φελεῖ ὄδεῖς, ὑμεῖς τε, ὧς Λακεδαιμόνιοι
 ' οἱ, ἢ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιον
 ' ᾗτε.

νή. ' Καίτοι ἀξιούμεν γε καὶ θεῶν ἐ-
 ' νεκα τῶν συμμαχικῶν ποτὲ γενομένων
 ' καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας

' blicis templis suspendantur. Facinus autem
 ' atrox esse videbitur, si Lacedaemonii Pla-
 ' taeas diripiant. Et *omnes iniquo ferent ani-*
 ' *mo*, quod patres quidem, *majoresque vestri*,
 ' nomen hujus civitatis in tripode Delphico
 ' virtutis ergo insculpserint, vos vero ex u-
 ' niverſa Graecia propter Thebanos hoc ip-
 ' ſum deleatis. Nam eo calamitatis jam pro-
 ' greſſi ſumus, quippe qui et ante periiffe-
 ' mus, ſi Medi viciffent, et nunc apud vos,
 ' qui nobis olim eratis amiciffimi, a Theba-
 ' nis ſuperamur, et duo graviffima certami-
 ' na ſubiimus: unum quidem, tunc, ne fame
 ' necaremur, niſi urbem dedidiſſemus; alte-
 ' rum vero, nunc, quod capitis cauſam dica-
 ' mus, *et in ſalutis discrimen vocemur*. Et
 ' nos illi Plataeenses, qui ſupra vires optime
 ' meriti ſumus de Graecis univerſis, deſerti,
 ' omnique auxilio deſtituti, ab omnibus re-
 ' jicimur. nec eorum quiſquam, qui tunc
 ' *ejusdem periculi focii fuerunt, nunc nobis*
 ' opem fert: quinetiam, Lacedaemonii, vere-
 ' mur ne vos, unica ſpes noſtra, parum con-
 ' ſtantes ſitis.

58. Sed vos oramus, et per Deos, qui no-
 ' ſtrae ſocietatis, foederisque praefides ac

testes quondam fuerunt; et per virtutem,
 quam erga Graecos demonstravimus, ut
 flectamini, et sententiam mutetis, si quid
 forte vobis a Thebanis persuasum fuerit:
 utque hanc gratiam vicissim ab illis repo-
 scatis, ne ipsi illos occidant, quos a vobis
 occidi non decet; et honestum beneficium
 pro turpi *ab illis* reportetis, neve, ut aliis
 gratificemini, infamiam ipsi pro beneficio
 in eos collato subeatis. Nam corpora no-
 stra morte mulctare vobis est in promptu:
 sed hujus facinoris infamiam delere est dif-
 ficillimum, non enim hostes justo afficietis
 supplicio, sed amicos, qui necessitate com-
 pulsi bellum vobis fecimus. Itaque si mor-
 tis metu nos liberetis, sententiam religiose,
sanctēque tuleritis, illud in primis cogitan-
 tes, nos volentes in vestram venisse potesta-
 tem, et more supplicum manus tendentes,
 (hujusmodi autem homines ipse Graeco-
 rum ritus occidi vetat,) praeterea nos per-
 petuo de vobis bene meritos esse. Aspicite e-
 nim sepulcra patrum vestrorum, quos a Me-
 dis caesos, et in agro nostro sepultos quot-
 annis publice cohonestabamus et indumen-
 tis et aliis inferiis; primitias etiam fructu-

γναμθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι
 ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε· τὴν τε δωρεὰν
 ἀνταπαιτῆσαι, αὐτὰς μὴ κτείνειν, οὓς
 μὴ ὑμῖν πρέπει· σῶφρονά τε ἀντὶ αἰ-
 χρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ, ἡδονὴν
 δόλως ἄλλοις, κακίαν αὐτὰς ἀνίλαβεῖν·
 βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα δια-
 φθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκληιαν αὐ-
 τὰ ἀφανίσει. ἐκ ἐχθρὰς γὰρ ἡμᾶς εἰκό-
 τως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὖνους, κατ' ἀ-
 νάγκην πολεμήσαντας. ὥς τε καὶ τῶν σω-
 μάτων ἄδειαν ποιεῖντες, ὅσα ἂν δικάζοι-
 τε, καὶ προνοῶντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβε-
 τε, καὶ χεῖρας προϊχομένους (ὁ δὲ νόμος
 τοῖς Ἑλλησι μὴ κτείνειν τέτους) εἴ τι δὲ
 καὶ εὐεργέτας γεγεννημένους διαπαντός. ἀ-
 ποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέ-
 ρων θήκας, ὅς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων,
 καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κα-
 τὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ
 τοῖς ἄλλοις νομίμοις· ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν

ἀνεδίδου ὥραϊα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέ-
 ροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ζύμ-
 μαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὦν
 ὑμεῖς τριαντὶον ἂν δράσασθε, μὴ ὀρῶντες
 γνόντες. σκέψασθε δέ. Παισανίας μὲν
 γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς, νομίζων ἐν γῇ τέ
 φιλία τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοῖσιν
 ὑμεῖς δέ, εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν
 τὴν Πλαταιίδα Θηβαίδα ποιήσετε, τί
 ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐ-
 τήν πατέρας τῶν ὑμετέρων καὶ συγγε-
 νεῖς, ἀτίμους γερῶν ὦν νῦν ἰχθῶσι, κατα-
 λείψετε; πρὸς δέ, καὶ γῆν, ἐν ἣ ἡλευθερώ-
 θησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσειε; ἱερὰ τε
 θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν,
 ἐρημῶν; καὶ θυσίας τὰς παλῖνους τῶν ἐσ-
 σαμένων καὶ κλισάνων ἀφαιρήσεσθε;

νθ'. Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ὦ
 Λακεδαιμόνιοι τάδε, ἔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν
 Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους
 ἀμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τῶν εὐεργέτας,

um, quos noster suo tempore tulit ager, amici *amicis* ex amico agro, et socii illis, qui quondam commilitones fuerant, offerentes. Quibus vos contraria feceritis, nos iniquo iudicio damnantes. Rem enim considerate. Pausanias quidem eos humavit, existimans, illos a se in agro amico, et apud amicos humari. Vos vero, si nos occideritis, et agrum Plataeensem Thebanum feceritis; quid aliud, quam patres, cognatosque vestros, honoribus, quibus nunc afficiuntur, spoliatos, in hostili solo, et apud ipsos eorum interfectores relinquetis? praeterea vero, et agrum, in quo Graeci in libertatem vindicati fuerunt, in servitutem redigetis? delubra etiam deorum, ad quae votis conceptis illi Medos superarunt, deferta patiimini? et patria sacrificia illorum, qui *templa* fundarunt, et condiderunt, tolletis?

59. Nequaquam haec vobis, Lacedaemonii, in gloriam cedent, neque ut in publica Graecorum instituta et in majores vestros peccetis; neque ut nos de vobis bene meritos propter alienas inimicitias,

‘ cum vos ipsi nullam injuriam a nobis acce-
 ‘ peritis, occidatis. Sed *rem vestra gloria*
 ‘ *dignam facietis*, si nobis parcatis, animo-
 ‘ que frangamini, modesta misericordia tacti:
 ‘ considerantes non solum atrocitatem suppli-
 ‘ cii, quo plectemur; sed etiam quales sumus
 ‘ nos, qui hoc ipsum patiemur: *considerantes*
 ‘ etiam, quam sit incertum cuinam calamitas
 ‘ vel immerenti sit eventura. Nos igitur (ut
 ‘ nos decet, utque necessitas ipsa nos cogit)
 ‘ Deos imploramus, qui iisdem aris a nobis
 ‘ aequae coluntur, quique Graecis omnibus
 ‘ sunt communes, et ab illis petimus, ut vo-
 ‘ bis persuadeant haec, *quae dicimus*, pro-
 ‘ ferentes iusjurandum, quod patres vestri
 ‘ jurarunt, cujus vos oblivisci non oportet.
 ‘ Et patrum vestrorum sepulcra suppliciter
 ‘ oramus, et vita defunctos imploramus, ne
 ‘ in Thebanorum potestatem redigamur, ne-
 ‘ ve nos, qui vobis amicissimi sumus, inimi-
 ‘ cissimis tradamur; illumque diem in me-
 ‘ moriam vobis redigimus, quo praeclarissi-
 ‘ ma facinora cum patribus vestris edidimus,
 ‘ nos, qui nunc, hoc ipso die, in gravissimo
 ‘ capitis periculo versamur. Quod autem
 ‘ et necessarium, et acerbissimum est homi-

ἄλλοτρίας ἔνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτὰς ἀ-
 δικηθέντας, διαφθεῖραι· φείσασθαι δὲ καὶ
 ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ, οἴκλον σώφρονα
 λαβόντας· μὴ ὦν πεισόμεθα μόνον δεινό-
 τητα κατανοῶντας, ἀλλ' οἰοί τε ἂν ὄν-
 τες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀσάθμητον τὸ τῆς
 συμφορᾶς, ὃ τινί ποτ' ἂν καὶ ἀναξίως
 συμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν,
 καὶ ὡς ἡ χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑ-
 μᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοδωμίους καὶ κοινοὺς
 τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πείσαι τά-
 δε, προφερόμενοι ὅρκους οὓς οἱ πατέρες
 ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν. ἰκέται γι-
 γνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρώων τάφων, καὶ
 ἐπικαλούμεθα τὰς κεκμηῶτας, μὴ γε-
 νέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἐχθρί-
 σοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ἡμέ-
 ρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ἥ τὰ
 λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν
 ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν πα-
 ρεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλε-

πῶταλον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευ-
 τᾶν, διότι καὶ τῆ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγύς
 μετ' αὐτοῦ, παύόμενοι, λέγομεν ἤδη ὅτι
 ἔθῃβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἰλό-
 μεθα γὰρ ἂν πρό γε τέττε, τῷ αἰχίσῳ
 ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευτήσῃσαι) ὑμῖν δὲ πιστεύ-
 σαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ
 πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας,
 τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἑᾶσαι ἡμᾶς αὐ-
 τοὺς ἐλέσθαι· ἐπισκῆπτομέν τε ἅμα
 μὴ, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι
 περὶ τῆς Ἑλλήνας γενόμενοι, Θῆβαίοις
 τοῖς ἡμῖν ἐχθρίστοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων
 χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἰκέ-
 ται ὄντες, ὧ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆ-
 ναι· γενέσθαι τε σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μὴ,
 τῆς ἄλλης Ἑλλήνας ἐλευθερῶντας ἡμᾶς
 διολέσαι.

Ξ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον.
 οἱ δὲ Θῆβαῖοι, δείσαντες πρὸς τὸν λόγον
 αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τί ἐνδῶσι, παρ-

nibus in hujusmodi fortuna constitutis, dicendi finem facere, quod cum ipso dicendi fine vitae quoque finiendae periculum sit proximum, finem dicendi facientes, illud jam dicimus, nos non dedidisse urbem Thebanis, (nam fame, turpissimo necis genere necari, quam hoc facere, maluissimus) sed vobis, ad quos vestra aequitate freti accessimus. Et aequum est, nisi vos exorare possimus, nos a vobis hoc saltem impetrare, ut in eundem locum, unde processimus, nos restituatis; et periculum, quodcunque fors tulerit, nos ipsos eligere finitis. Simul etiam vobis mandamus, *et vos oramus*, Lacedaemonii, ne nos, qui Plataeenses sumus, et qui maximam animi alacritatem pro communi Graecorum salute olim demonstravimus, ex vestris manibus, et ex vestra fide, *quam sequuti deditionem fecimus*, cum simus vestri supplices, Thebanis, qui nobis sunt hostes infensissimi, tradamur: *et vos oramus*, ut nostri servatores sitis, neve, qui caeteros Graecos in libertatem vindicatis, iidem nos funditus perdatis.

60. Atque Plataeenses quidem haec dixerunt. Thebani vero, veriti ne Lacedaemonii, illorum verbis adducti, aliquid *de supplicii*

severitate remitterent, ipsi quoque in medium progressi, se verba facere velle dixerunt, quod illis quoque, praeter suam opinionem, facta fuisse potestas oratione prolixiore respondendi ad propositam quaestionem. Cum autem *Lacedaemonii* eos verba facere iussissent, hanc orationem habuerunt.

61. 'NUNQUAM a vobis postulavimus; ut nobis dicendi potestatem faceretis, si et ipsi *Plataeenses* breviter ad interrogata respondissent; nec in nos conversi, crimina nobis objecissent; nec extra propositum, praecipue vero cum ne ab ullo quidem fuerint accusati, oratione prolixa se ipsos excusassent; nec pluribus laudassent res a se gestas, quas nullus vituperavit. Nunc igitur oportet nos, partim quidem, ad crimina nobis objecta respondere; partim vero, laudationem refutare; ut neque nostra improbitas, neque ipsorum gloria ipsis proficiat: sed, audita de utrisque veritate, iudicium faciatis. Nos enim primum ipsis inimici facti sumus, quia, cum Plataeam omnium urbium, quae sunt in Boeotia, potestatem contulimus, et alias urbes cum ea, quas expulsa hominum colluvie tenuimus, isti (ut primum fuerat constitutum)

ελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βέλεσθαι εἰπεῖν,
 ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν
 μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώ-
 τημα ἀποκρίσεως. ὥς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον
 τοιαῦδε.

ξα'. 'ΤΟΥΣ μὲν λόγους ἔκ ἂν ἡτη-
 ' σάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ
 ' ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τρα-
 ' πόμενοι, κατηγορίαν ἐποίησαντο, καὶ περὶ
 ' αὐτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα
 ' ὕδὲ ἡττιασμένων, πολλὴν τὴν ἀπολογίαν,
 ' καὶ ἔπαινον, ὧν ὕδεις ἐμέμφατο. νῦν δὲ
 ' πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἑ-
 ' λεγχον ποιήσασθαι· ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα
 ' αὐτῶν κακία ὠφελῇ, μήτε ἡ τέτων δό-
 ' ξα, τὸ δι' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκού-
 ' σαντες, κρίνῃε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι
 ' ἐγενόμεθα τοπρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάν-
 ' των Πλάταιαν ὕσερον τῆς ἄλλης Βοιω-
 ' τίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ
 ' συμμίχθης ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔχου-

• μεν, ἔκ ἡζίου ἔτοι, ὥσπερ ἐτάχθη το
• πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ
• τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες το
• πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσ-
• εχώρησαν πρὸς Αθηναίους, καὶ μετ' αὐ-
• τῶν πολλὰ ἡμᾶς ἐβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ
• ἀντέπαχον.

ΞΕ΄. • Επειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν
• ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν
• ὁ Μηδίσαι, καὶ τέτρω μάλισα αὐτοὶ τε
• ἀγάλλονται, καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς
• δὲ Μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι
• ὁρ' Αθηναίους· τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέα ὑ-
• σερρον Αθηναίων ἰόντων ἐπὶ τὰς Ἑλλη-
• νας, μόνοις αὖ Βοιωτῶν Ἀττικίσαι. καὶ
• τοὶ σκέψασθε ἐν οἷῳ εἶδει ἐκάτεροι ἡμῶν
• τοῦτο ἐπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πό-
• λιν τότε ἐτύγχανεν ἔτε κατ' ὀλγαρ-
• χίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ
• δημοκρατίαν. ὅπερ δὲ ἐστὶ νόμοις μὲν καὶ
• τῷ σωφρονέσασθαι ἐναντιώτατον, ἐγγυτά-

imperio nostro parere nolebant, et cum soli praeter caeteros Boeotos patria instituta violarent, postquam *haec observare* cogi coeperunt, a nobis ad Athenienses defecerunt, et illis adjuncti multa damna nobis dederunt, pro quibus et ipsi vicissim multa a nobis acceperunt.

62. 'Postquam vero barbarus in Graeciam venit, aiunt, se solos ex omnibus Boeotis cum Medis non sensisse; atque hoc potissimum nomine cum ipsi gloriantur, tum etiam nobis conviciantur. Nos vero fatemur quidem, illos cum Medis non sensisse, quia nec Athenienses: verum cum postea Athenienses eadem ratione adversus Graecos irent, contra, eos solos ex omnibus Boeotis ab Atheniensibus stetisse *dicimus*. Atque considerate, in quo reipublicae genere utrique versantes hoc fecerint. Nam nostra quidem civitas tunc temporis neque legitimo paucorum dominatu, neque populari statu gubernabatur: sed (quod legibus et modestiae maxime contrarium est, et quod ad tyrannidem proxime accedit)

‘ paucorum virorum potentia reipublicae
‘ gubernacula tenebat. Hi autem, quia spe-
‘ raverant fore, ut suas opes longe firmissi-
‘ fundatas retinerent, si Medi vicissent, vi-
‘ plebem coërcentes, ipsos accitos *in urbem*
‘ introduxerunt. Et universa civitas, quae
‘ sui juris non erat, hoc fecit; nec decet ei-
‘ exprobrare ea, quae non salvis legibus pec-
‘ cavit. At postquam et Medus discessit, et
‘ leges recepit, considerare oportet, cum
‘ postea Athenienses adversus Graecos ve-
‘ nissent, et cum reliquam Graeciam, tum
‘ etiam nostram regionem in suam potesta-
‘ tem redigere conarentur, et propter inte-
‘ stinas discordias bonam ejus partem jam
‘ occupassent, nunquid pugna ad Corone-
‘ am commissa, ipsisque superatis, Boeotiam
‘ in libertatem vindicaverimus, et nunc ala-
‘ criter Graeciam cum caeteris liberemus
‘ tantum equitatum, tantumque rerum bel-
‘ licarum apparatus praebentes, quantum
‘ nulli alii de fociis. Atque haec quidem re-
‘ spondemus ad crimen objectum, quod cum
‘ Medis senferimus.

63. ‘ Quod autem vos majorem injuriam

τω δὲ τυράννῃ, δυναστείᾳ ὀλίγων ἀνδρῶν
 εἶχε τὰ πράγματα. καὶ ἔτι ἰδίας δυνά-
 μεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον χήσειν, εἰ
 τὰ τοῦ Μήδου κρατήσῃ, κατέχοντες
 ἰσχύϊ τὸ πλῆθος, ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ
 ἡ ζυμπασα πόλις ἐκ αὐτοκράτωρ οὔσα
 ἑαυτῆς τῷτ' ἐπραξεν, ὅδ' ἄξιον αὐτῇ ὀ-
 νειδίσαι ὣν μὴ μετὰ νόμων ἡμαρτεν. ἐπὶ
 δὴ γὰρ ὁ, τε Μήδος ἀπῆλθε, καὶ τῶς νό-
 μους ἔλαβε, σκέψασθαι χρὴ, Ἀθηναίων
 ὑπερον ἐπιόντων, τήν τε ἄλλην Ἑλλάδα
 καὶ τήν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ'
 αὐτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ σάσειν ἤδη ἐ-
 χόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ μαχόμενοι
 ἐν Κορωνείᾳ, καὶ νικήσαντες αὐτῶς, ἡλευ-
 θερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, καὶ τῶς ἄλλης
 νῦν προθύμως ξυνελευθερώμεν, ἵππους τε
 παρέχοντες, καὶ παρασκευὴν ὅσῃ οὐκ ἄλ-
 λου τῶν συμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν
 Μηδισμόν τοσαῦτα ἀπολογέμεθα.

ξγ'. Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἡδίκη-

'κατε τῆς Ἑλλήνας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε
 'πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνεσθαι.
 'ἐγένεοδε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὥς
 'Φατὲ, Αθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται·
 'ἐκὼν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ὑ-
 'πάγεσθαι αὐτῆς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ'
 'αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον τε ὑμῖν, εἴτι
 'καὶ ἄκοντες προσήγεοδε ὑπ' Αθηναίων,
 'τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἡδὴ ἐπὶ
 'τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν
 'αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεοδε· ἱκανή γε ἦν
 'ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, τὸ μέγι-
 'στον, ἀδεῶς παρέχειν βεβλεύεσθαι. ἀλλ'
 'ἐκόντες καὶ ἐβιαζόμενοι ἔτι εἵλεοδε μάλ-
 'λον τὰ τῶν Αθηναίων. καὶ λέγειε ὡς αἰ-
 'σχρὸν ἦν προδῆναι τῆς εὐεργέτας· πολὺ δὲ
 'γε αἰσχίον καὶ ἀδικώτερον τῆς πάντας Ἑλ-
 'ληνας καταπροδῆναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Α-
 'θηναίους μόνους· τῆς μὲν, καταδεδυμένης
 'τὴν Ἑλλάδα, τῆς δὲ, ἐλευθερωμένης. καὶ ἐκ
 'ἴσῃν αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοιτε, οὐδέ

Graeciae feceritis, et quolibet supplicio digniores fitis, demonstrare conabimur. Societatem (ut ait) cum Atheniensibus iniistis, et civitate ab illis donati fuistis, ut nos ulcisceremini. Oportebat igitur vos adversus nos tantum ducere ipsos *Athenienses*, neque una cum ipsis alios *Graecos* invadere; praefertim, cum (si quo inviti ad alios subigendos ab Atheniensibus ducebamini) horum Lacedaemoniorum societas contra Medum contracta, vobis esset praesto, quam vos ipsi tantopere jactatis: nam et vim nostram a vobis arcere, et (quod maximum est) sine metu deliberandi facultatem vobis praebere potuisset. Sed profecto volentes, non autem coacti Atheniensium partes sequi maluistis. Et tamen dictitatis, turpe fuisse, bene de vobis meritos prodere. Imo vero longe turpius et iniquius erat, universos Graecos, cum quibus jurejurando adhibito societatem feceratis, quam solos Athenienses prodere: hos quidem, quia Graeciam in servitutem redigebant; illos vero, quia eam in libertatem vindicabant, nec parem, nec dedecoris expertem gratiam ipsis retulistis. Vos enim (ut dicitis) eos ascivi-

' stis, quod injuriam pateremini; sed iisdem
 ' in injuria aliis facienda vos socios praestitistis. Atqui turpius est, non referre similem
 ' gratiam, quam referre eam, quae juste quidem debetur, sed tamen injuste refertur.

64. ' Et *hoc modo* declarastis, vos ne tunc
 ' quidem solos *ex Boeotis*, Graecorum causa
 ' a Medis non stetisse; sed, quia ne Athenienses quidem *ab illis steterant*: vos vero, quia eadem, quae illi, facere volebatis,
 ' istis vero contraria, *ut in Atheniensium gratiam eos oppugnaretis*, nunc tamen postulatis, ut ea vobis profint, quae aliorum causa fortiter egistis. Sed hoc nequaquam est
 ' aequum. Sed quemadmodum Athenienses elegistis, sic etiam una cum illis certate: neque societatis tunc factae jus proferte, ut capitis periculo vos hoc nomine nunc liberandos esse demonstratis. eam enim deseruistis, ejusque jure violato, cum Aeginetas, tum etiam nonnullos alios ex illis, quibuscum foedus ac societatem interposito jurejurando feceratis, una cum Atheniensibus, quibus vestram operam navastis, in servitutem potius redegistis, quam impedivistis, *ne in servitutem ab illis redi-*

αἰχύνῃς ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ
 ἀδικέμενοι αὐτὰς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε,
 τοῖς δὲ ἀδικούσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέ-
 σῃε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀν-
 τιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ
 δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν
 δὲ ἀποδιδόμενας.

ξδ'. Δῆλον τε ἐποιήσατε, ἔδὲ τότε
 τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ Μηδίσαν-
 τες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι. ὑμεῖς δὲ,
 τοῖς μὲν ταυτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς
 δὲ τάναντία, καὶ νῦν ἀξίετε, ἀφ' ὧν δι'
 ἑτέροισι ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων
 ὠφελεῖσθαι, ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ
 Ἀθηναίους εἴλεσθε, τούτοις ξυναγωνί-
 ζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενο-
 μένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς
 νῦν σῶζεσθαι. ἀπελείπετε γὰρ αὐτήν,
 καὶ παραβάντες, ξυγκατεδύλασθε μάλ-
 λον Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν
 ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε· καὶ ταῦ-

‘ τα, οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νό-
 ‘ μους ὥσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενός
 ‘ ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τε-
 ‘ λευαίαν τε, πρὶν περιειχίζεσθαι, πρό-
 ‘ κλησιν ἐς ἡσυχίαν ὑμῶν, ὥστε μηδετέροις
 ‘ ἀμύνειν, ἢ ἐδέχεσθαι. τίνες ἂν ἔν ὑ-
 ‘ μῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἑλλησι μι-
 ‘ σοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀν-
 ‘ δραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἃ μὲν ποτὲ
 ‘ χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, ἢ προσήκον-
 ‘ τα νῦν ἐπεδείξατε. ἃ δὲ ἡ Φύσις αἰεί
 ‘ ἐβόλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές. με-
 ‘ τὰ γὰρ Αἰθναίων ἀδίκον ὁδὸν ἰόντων
 ‘ ἐχωρήσατε. τὰ μὲν ἔν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε
 ‘ ἀκέσιον Μηδισμόν, καὶ τὸν ὑμέτερον ἐκού-
 ‘ σιον Αἰτλικισμόν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.

ΞΕ. ‘ Ἄ δὲ τελευταῖα φαλὲ ἀδικηθῆναι
 ‘ (παρανόμως γὰρ ἔλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπον-
 ‘ δαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πό-
 ‘ λιν) οὐ νομίζομεν οὐδ’ ἐν τούτοις ὑμῶν
 ‘ μᾶλλον ἀμαρτάνειν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς

gerentur : idque non inviti, quippe qui leges salvas haberetis, quas adhuc *habetis*, neque (sicuti nos) ab ullo coacti. novissimam etiam adhortationem, qua (antequam circumvallaremini) ad pacem invitabamini, et, ut neutris opem ferretis, admonebamini, admittere nolulistis. Quos igitur omnes Graeci odiis prosequantur justius, quam vos, qui honesto quodam probitatis ac fortitudinis praetextu illos funditus evertere studuistis? Et praeclara illa facinora, quae quondam a vobis fortiter edita glori-
amini, ad vos non pertinere, nunc demonstrastis. ea vero, quae vestrum ingenium semper expetebat, jam apertissime patefacta redarguuntur. Athenienses enim iniquum iter ingressos sequuti estis. Quod igitur attinet ad nostrum invitum Medismum, et vestrum voluntarium Atticismum, hoc modo vobis respondemus.

65. Quod vero spectat ad injuriam, quam vobis novissime factam dicitis (nos enim stantibus adhuc foederibus, et primo mensis die, quo solennia sacra celebrabatis, in vestram urbem nefarie venisse dicitis) ne hac quidem in re nos gravius

‘ peccasse ducimus, quam vos. Si enim nos
 ‘ ipsi, ad vestram urbem profecti, vos op
 ‘ pugnassemus, et agrum hostili more va
 ‘ stassemus, injuriam profecto vobis fecisse
 ‘ mus: sed si vestrae civitatis cum opibus
 ‘ tum genere viri primarii, qui vos et ab
 ‘ externa societate avertere, et ad patria om
 ‘ nium Boeotorum jura reducere volebant,
 ‘ sua sponte nos accersiverunt, quid tandem
 ‘ injuriae vobis facimus? Qui enim ducunt,
 ‘ potius peccant, quam qui *ipso*s sequuntur.
 ‘ Sed nec illi (ut nostra fert opinio) *ullo mo*
 ‘ *do peccarunt*, nec nos. Cum enim cives es
 ‘ sent, ut vos, et longe majores opes peri
 ‘ culis objicerent, suae urbis portas aperue
 ‘ runt, et in suam urbem nos amice, non
 ‘ hostiliter introduxerunt: quod eos, qui
 ‘ de vobis improbiores erant, non amplius
 ‘ improbos esse, nec peiores fieri; et illos,
 ‘ qui meliores erant, suam dignitatem obti
 ‘ nere vellent: ut animi *vestri* moderatores
 ‘ essent, civitatem civibus non orbantes, sed
 ‘ in pristinam cum necessariis gratiam redu
 ‘ centes; nullius inimicitias, omnium vero
 ‘ pariter amicitias ac societatem vobis con
 ‘ ciliantes.

αὐτοὶ πρὸς τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμα-
 χόμεθα, καὶ τὴν γῆν ἐδηαῦμεν ὡς πολέ-
 μοι, ἀδικῶμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ
 πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βεβλόμενοι
 τῆς μὲν ἔξω συμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι,
 ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πά-
 τρια κατασηῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες,
 τί ἀδικῶμεν; οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομou-
 σι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' ἔτ' ἐκεῖ-
 νοι (ὡς ἡμεῖς κρίνομεν) ἔθ' ἡμεῖς. πο-
 λῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, καὶ πλείω
 παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀ-
 νοίξαντες, καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φι-
 λῶς, καὶ πολεμῶς κομίσαντες, ἐβέλοντο
 τῆς τε ὑμῶν χεῖρας, μηκέτι μᾶλλον
 γενέσθαι, τῆς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν·
 σωφρονισαὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν
 σωμάτων τὴν πόλιν ἐκ ἀλλοτριουῦντες,
 ἀλλ' ἐς τὴν συγγένειαν οἰκειῦντες· ἐχ-
 θρὸς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασιν δὲ ὁμοίως
 ἐνσπόνδους.

ΞΣ'. ' Τεκμήριον δὲ ὥς οὐ πολεμίως
 ' ἐπράσσομεν. ἔτε γὰρ ἠδίκησαμεν ἑδένα,
 ' προείπομέν τε, τὸν βουλούμενον κατὰ τὰ
 ' τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολίτευειν,
 ' ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χω-
 ' ρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ
 ' μὲν πρῶτον ἡσυχάζειε, ὕστερον δὲ, καλα-
 ' νοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας (εἰ ἄρα καὶ
 ' ἔδοκᾷ μὲν τι ἀνεπιεικέστερον πράττειν, οὐ
 ' μετὰ τῷ πλήθει ὑμῶν εἰσελθόντες) τὰ
 ' μὲν ὁμοῖα ἔκ ἀνταπέδοιε ἡμῖν, μήτε νε-
 ' ωτερίσειν ἔργῳ, λόγοις τε πείσειν ὥς
 ' ἐξελθεῖν. ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμ-
 ' βασιν, ἔς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείναιτε,
 ' ἔχ ὁμοίως ἀλγῶμεν. (κατὰ νόμον γὰρ
 ' δὴ τινα ἔπαχον) ἔς δὲ χεῖρας προϊχο-
 ' μένους, καὶ ζωγρήσαντες, ὑποχόμενοί τε
 ' ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως δι-
 ' εφθείρατε, πῶς ἔδεινὰ εἴργασθε; καὶ
 ' ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαν-
 ' τες, τὴν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν

66. 'Quod autem non hostiliter hoc fecerimus, hinc aperte patet: nam nec ulli vim attulimus, et mature ediximus, ut, quisquis ex patriis Boeotorum institutis vivere vellet, ad nos transiret. vos vero, cum libenter ad nos transissetis, et compositionem fecissetis, primum quidem quievistis, postea vero, cum nostrorum militum paucitatem animadvertissetis (si forte iniquius aliquid egisse videbamus, quod praeter vestrae plebis voluntatem *in urbem* ingressi fuissetus,) parem gratiam nobis non retulistis, ut neque factis quicquam innovaretis, et verbis nos ad exeundum induceretis: sed contra compositionem nos invasistis, ac illorum quidem, quos congressi trucidastis, vicem non ita dolemus; (hoc enim illi quodam belli jure sunt passi;) sed *in illos*, qui manus vobis tendebant, et quos vivos cepistis, et quos a vobis interfectum non iri postea nobis promisistis, et tamen nefarie interfecistis, quomodo atrocia facinora non patraistis? praesertim cum tres insignes injurias exiguo temporis intervallo nobis feceritis: nam et foederis pacta fregistis, et cives nostros postea trucida-

'stis, et de illis non occidendis (si ab omni
 ' rerum vestrarum, quae in agris erant, in
 ' juriâ et maleficio temperaremus) fidem no-
 ' bis datam fefellistis. Et tamen dicitis, nos
 ' jura violasse, vos vero dignos esse censetis,
 ' qui pro vestris sceleribus nullas poenas vi-
 ' cissim luatis. Sed profecto non ita erit, si
 ' modo isti sententiam sancte ac religiose tu-
 ' lerint: sed horum omnium scelerum cau-
 ' sa supplicio afficiemini.

67. ' Haec autem, ô Lacedaemonii, lon-
 ' ga oratione persecuti sumus, cum vestri-
 ' tum nostri causa: et vestri quidem causa,
 ' ut hos a vobis juste damnatum iri cogno-
 ' scatis; nostri vero causa, ut longe aequio-
 ' res poenas a nobis expetitas *sciatis*. neque
 ' priscas illorum virtutes, (si modo aliquae
 ' fuerunt) audientes frangamini: quas illis
 ' quidem praesidio esse oportet, qui patiun-
 ' tur injuriam: illis vero, qui facinus ali-
 ' quod turpe faciunt, duplam irrogare poe-
 ' nam; quia peccata pristinae suae virtutis
 ' non convenientia committunt. neque la-
 ' mentis, ac miseratione quicquam profici-
 ' ant, implorantes patrum vestrorum sepul-
 ' cra, suamque solitudinem deplorantes. Nos

ἀνδρῶν τὸν ὕπερον θάνατον, καὶ τὴν πε-
 ρὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν φευσθεῖσαν
 ὑπόχρεσιν, ἣν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ
 ἀδικῶμεν. ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆ-
 σαι, καὶ αὐτοὶ ἀξίῃτε μὴ ἀντιδοῦναι δί-
 κην. οὐκ, ἣν γε ἔτοι τὰ ὀρθὰ γυγνώ-
 σκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἔνεκα κολα-
 σθήσεσθε.

ΞΖ'. Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
 τῆς ἔνεκα ἐπέξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν
 καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως
 αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι
 ὀσιώτερον τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς
 ἀρετὰς, εἴτινες ἄρα καὶ ἐγένοντο, ἀκρόντες
 ἐπικλασθῆτε, ἅς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικημέ-
 νοις ἐπικέρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰχρὸν τι
 ὀρῶσι, διπλασίας ζημίας, ὅτι ἕκ ἐκ
 προσηκόντων ἀμαρτάνουσι μηδὲ ὀλοφυρ-
 μῶ καὶ οἰκίῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τε
 τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοῶμενοι, καὶ
 τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀν-

• ταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦ-
 • σαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διε-
 • φθαρμένην, ὧν πατέρες, οἱ μὲν, πρὸς ὑ-
 • μᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν
 • Κορωνείᾳ, οἱ δὲ, πρεσβύται λελειμμένοι,
 • καὶ οἰκίαι ἔρημοι πολλῷ δικαιότεραν ὑμῶν
 • ἱκετείαν ποιῶνται, τέσδε τιμωρῆσασθαι.
 • οἷκτε τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρε-
 • πές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ
 • δικαίως (ὥσπερ οἶδε) τὰ ἐναντία, ἐπί-
 • χαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἔρημίαν δι' ἐ-
 • αὐτὰς ἔχουσι. τὰς γὰρ ἀμείνους συμμα-
 • χους ἐχόντες ἀπέώσαντο· παρηνόμησάν
 • τε, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ
 • πλέον ἢ δίκη κρίναντες, καὶ ἐκ ἀνλαποδόντες
 • νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν. ἐννομα γὰρ πεί-
 • σονται, καὶ ἔχι ἐκ μάχης χεῖρας προϊ-
 • χόμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ συμ-
 • βάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτὰς παραδόντες.
 • ἀμύνατε ἔν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν
 • Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι,

enim contra affirmamus, nostram juventutem; quae ab istis trucidata fuit, mala longe graviora passam: cujus patres, partim, dum Boeotiam ad vos adducerent, ad Coroneam obierunt; partim vero, in senio filiiis orbati, et in aedibus desolatis relictis, vos precibus multo justioribus obsecrant, ut de istis supplicium sumatis. Homines enim, qui malum aliquod immerito patiuntur, misericordia sunt digniores; at qui merito (sicut isti) contra *digniores sunt*, quorum malis omnes gaudeant. Et praesentem solitudinem sua ipsorum culpa habent. nam sua sponte meliores socios rejecerunt. Et nos contra jus violarunt, quamvis nullis injuriis a nobis fuerint laceffiti, odio potius, quam jure judicium facientes, neque parem *suis sceleribus* poenam jam rependentes: nam justum supplicium patiuntur, nec ex proelio manus vobis tendentes, ut aiunt; sed ex compositione se ipsos ad causam dicendam dedentes. Succurrite igitur, Lacedaemoniis, et legi Graecorum ab istis violatae, et nobis, qui praeter jus injuriam passi sumus, debitam gratiam re-

‘ ferte pro studio, et animi alacritate, quam
 ‘ erga vos demonstravimus: neque propter
 ‘ istorum orationem apud vos repulsam fe-
 ‘ ramus. Graecis autem exemplum praebe-
 ‘ te, quo declaretis, vos non verborum, sed
 ‘ factorum certamina ipsis proposituros: quae
 ‘ si bona sunt, brevis *eorum* commemoratio
 ‘ fatis est: sed si propter peccati vitium sunt
 ‘ mala, longa oratio verborum ornatu ex-
 ‘ culta, ipsis velamenta praetendit. Verum si
 ‘ vos, penes quos arbitrium, et potestas nunc
 ‘ est, brevi interrogatione usi, rebus cogni-
 ‘ tis sententiam adversus omnes tuleritis,
 ‘ homines orationem speciosam, qua sua in-
 ‘ justa facinora velent, minus quaerent.’

68. Atque Thebani quidem haec dixe-
 runt. Lacedaemonii vero iudices, existiman-
 tes suam interrogationem sibi recte proces-
 suram, an beneficium aliquod ab ipsis in hoc
 bello accepissent (quoniam et superiori tem-
 pore ipsos rogaverant, ut ex veteri Pausa-
 niae, post bellum Medicum, foedere quie-
 scerent; atque etiam condiciones, quas post
 ea, antequam circumvallarentur, ipsis obtru-

καὶ ἡμῖν ἄνομα παθεῖσιν ἀνταπόδοτε χά-
 ριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα· καὶ
 μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περικωδῶμεν ἐν ὑ-
 μῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς Ἑλλησι παράδειγ-
 μα, ὃ λόγων τέτοις ἀγῶνας προθήσουρες,
 ἀλλ' ἔργων· ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βρα-
 χεῖα ἢ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· ἀμαρτανόμε-
 νων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκα-
 λύμμαθα γίγνουσι. ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες,
 ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς
 τοὺς ζύμπαντας διαγνώμας ποιήσασθε,
 ἥσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλὰς
 ζητήσῃ.

ξη'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ
 δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασαί, νομίζοντες τὸ ἐ-
 περώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἔξειν, εἴτι ἐν τῷ
 πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθόν τι πεπόνθασι,
 οἷοτι τόντε ἄλλον χρόνον ἤξιον δῆθεν αὐτῶν
 καλὰ τὰς παλαιὰς Παισανίου μετὰ τὸν
 Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὕστερον,
 ἀπὸ τῆς περιτειχίζεσθαι προϊούσης αὐ-

τοῖς, κοινὰς εἶναι κατ' ἐκεῖνα· ὥς ἂν ἐδὲ
 ξαντοί, ἡγόμενοι τῇ ἐαυτῶν δικαίᾳ βελήσει
 ἔκπονοι οἱ ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέ-
 ναι, αὖθις τὸ αὐτὸ ἓνα ἕκαστον παραγα-
 γόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ
 τὰς συμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δε-
 δρακότες εἰσὶν, ὅποτε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες
 ἀπέκλεινον· καὶ ἐξαίρετον ἐποίησαντο ὕδνα·
 διέφθειραν δὲ Πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ
 ἐλάσσης διακοσίων, Αθηναίων δὲ, πέντε καὶ
 εἴκοσι, οἱ ξυνεπολιορκῆντο γυναῖκας δὲ ἡ-
 δραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνταυλὸν μὲν τῶν
 Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι καλὰ σάσιν ἐκ-
 πεπλωκόσι, καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονέοντες
 Πλαταιέων περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν. ὕ-
 σερρον δὲ, καθελόντες αὐτὴν ἐς ἑδαφος πᾶ-
 σαν ἐκ τῶν θεμελίων, ὠκοδόμησαν πρὸς
 τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν,
 πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν
 καὶ ἄνωθεν· καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν
 Πλαταιέων ἐχρήσαντο· καὶ τοῖς ἄλλοις

lerant, ut videlicet ex illius foederis formula communes essent, accipere noluerant) rati, se propter sua iusta postulata *ab illis neglecta*, jam ut hostes foederis expertes ab illis violatos: singulos *eorum* productos, et eodem modo rursus interrogatos, an aliquo beneficio Lacedaemonios, eorumque socios in hoc bello affecissent, cum illi responderent nullum beneficium a se in ipsos collatum, illinc abductos interficiebant; et nullum supplicii immunem fecerunt. Plataeensium quidem non pauciores ducentis necarunt; Atheniensium vero, viginti et quinque, qui una obfessi fuerant. foeminas autem in servitutem abduxerunt: et urbem Megarensibus, qui propter seditionem domo profugerant, et Plataeensibus, qui supererant, quique secum senserant, per integrum annum Thebani dederunt incolendam. Postea vero cum eam totam funditus evertissent, et solo aequassent, prope Junonis templum exstruxerunt diversorium quoquo versus ducenum pedum, domiciliis infra supraque circumdatum. Et usi sunt ipsis Plataeensium tectis et janu-

is. Ex reliqua vero supellectile, quae in moenibus erat, ex aere, inquam, et ferro lectos construxerunt, quos Junoni consecrarunt; templumque lapideum centum pedum eidem aedificarunt. Agrum vero publicatum, et ad decem annos locatum Thebani coluerunt, Propemodum autem, imò vero omnino Lacedaemonii a Plataeensibus adeo fueruntaversi, Thebanorum gratia, quod ipsos in bello, quod jam tum susceptum erat, sibi perutiles fore putarent. Res igitur, quae ad Plataeam gestae sunt, nonagesimo tertio anno a societate, quam Plataeenses cum Atheniensibus inierant, hunc exitum habuerunt.

69. Quadraginta vero Peloponnesiorum naves, quae Lesbii subsidio profectae fuerant, cum tunc per pelagus aufugissent, ut persequentem Atheniensium classem vitarent, et tempestate prope Cretam jactatae fuissent, et illinc ad Peloponnesum palantes appulissent, tredecim triremes Leucadiorum et Ambraciotarum, et Brasidam Tellidis filium, qui advenerat, ut Alcidae consiliarius

ἦν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ Ἡρᾷ, καὶ νεῶν ἐκατόμποδον λίθινον ὠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες, ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. χερόν δέ τι καὶ τὸ ζύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔτως ἀποτραμμένοι ἐγένοντο, Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτὰς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ ἐννενηκὸς ὧ ἐπιδὴ Ἀθηναίων ζύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησαν.

ΞΘ'. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθόνσαι, ὥς τότε φεύγσαι διὰ τῆς πελάγους, ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι, [καὶ] ἀπ' αὐτῆς σποράδες πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσαι ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακι-

ωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ζύμελλον
 Αλκίδα ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ
 Λακεδαιμόνιοι, ὥς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν,
 πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν Κέρ-
 κυραν πλεύσαι φασιάζουσαν, δώδεκα μὲν
 ναυσὶ μόναις, παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύ-
 πακτον· πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ
 τῶν Ἀθηνῶν ναυτικόν, ὅπως προφθάσῃ
 καὶ παρεσκευάζοντο ὅ, τε Βρασίδης καὶ ὁ Αλ-
 κίδας πρὸς ταῦτα.

δ'. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐφασιάζον, ἐπει-
 δὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἤλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν
 περὶ Επίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων
 ἀφελέντες, τῷ μὲν λόγῳ, ὀκτακοσίων τα-
 λάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ,
 πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποι-
 ῆσαι. καὶ ἐπρασον ἔτσι, ἕκαστον τῶν πολι-
 τῶν μετιόντες, ὅπως ἀποσήσωσιν Ἀθηναίους
 τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεῆς
 καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγασῶν, καὶ ἐς λόγους
 καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθη-

esset, ad Cyllenen offendunt. Lacædaemonii enim in animo habebant, quoniam Lesbi conservandae spes eos fefellerat, parata majori classe, in Corcyram seditione laborantem navigare, quod Athenienses cum duodecim duntaxat navibus ad Naupactum essent. antequam autem Athenis major aliquis navium numerus *aliis* subsidio veniret, ut praeverterent *novae classis adventum, hoc facere statuerant.* atque Brasidas et Alcidas in his parandis erant occupati.

70. Nam Corcyraei discordiis intestinis laborare coeperunt, ex quo illi, ubi in proeliis navalibus circa Epidamnum capti fuerant, ad ipsos redierant, a Corinthiis dimissi, verbo quidem, talentis octingentis redempti, datis idoneis fidejussoribus, hospitibus suis: re vero ipsa, quod Corinthiorum verbis adducti promississent fore, ut Corcyram in ipsorum potestatem redigerent. Hi autem singulos cives sollicitabant, ac id agebant, ut civitatem ad defectionem ab Atheniensibus faciendam impellerent. Cum autem Attica navis, item et Corinthia venisset, utraque cum legatis, quos vehibat: cumque ventum esset in colloquium, Corcyraei decreverunt,

ut Atheniensibus quidem, ex pacto socii, Pe-
loponnesiis vero, quemadmodum et prius
amici essent. Et Pithiam (hic enim erat vo-
luntarius Atheniensium hospes, et tunc ci-
vitatibus princeps) isti viri in iudicium vocant
crimini dantes, quod Corcyram in Atheni-
ensium potestatem redigere moliretur. Hic
vero absolutus, vicissim reos facit quinque ex
illis omnium ditissimos, crimini dans, quod
ex Jovis et Alcini fano vallos praeciderent.
Pro singulis autem vallis singuli stateres e-
rat multa constituta. Cum autem illi dam-
nati fuissent, et multam persolvere debe-
rent, ac propter ejus magnitudinem ad tem-
pla consedissent supplices, ut, compositione
facta, certis pensionibus multam irrogatam
persolverent, Pithias (erat enim et senator)
Corcyraeis persuasit, ut lege *in eos* agerent.
Illi vero, cum propter hanc legem *ab hono-
ribus et Curia* prohiberentur, simul etiam
audirent, Pithiam, quamdiu senator esset,
multitudini persuasurum, ut eosdem amicos,
hostesque duceret, quos Athenienses; facta
conjuratorum manu, cum pugionibus in Se-
natum ex improvviso irrumpunt, et cum ip-
sum Pithiam, tum etiam alios, tam senator-

αίοις μὲν ζύμμαχοι εἶναι, κατὰ τὰ ζυγ-
 είμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ
 πρότερον. καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόζε-
 ῶς τε τῶν Αθηναίων, καὶ τῷ δήμῳ προειση-
 γει, ὑπάγασιν αὐτὸν ἔτοι οἱ ἄνδρες εἰς δι-
 κήν, λέγοντες Αθηναίοις τὴν Κέρκυραν κα-
 ταβλῆν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐ-
 τῶν τὸς πλεσιωτάτους πέντε ἄνδρας, Φά-
 σκων τέμνειν χάρακας ἐκ τῷ τε Διὸς τε-
 μένους καὶ τῷ Αλκίνοῳ. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην
 χάρακα ἐπέκειλο σελήης. ὀφλόντων δὲ αὐ-
 τῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων,
 διὰ τὸ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι
 ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ
 βελῆς ὢν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι.
 οἱ δ' ὅτ', ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ
 αἶμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βε-
 λῆς ἐστὶ, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τὸς
 αὐτοὺς Αθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομί-
 ζειν, ζυγίσαντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρί-
 δια, ἔξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες,

τόν τε Πειθίαν κλείνσι, καὶ ἄλλας τῶν τε
βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν, ἐς ἐξήκοντα. οἱ δὲ
τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὁλί-
γοι ἐς τὴν Αττικήν τριήρη κατέφυγον ἐπὶ
παρῆσαν.

α'. Δράσαντες δὲ τῷτο, καὶ συγκαλέ-
σαντες Κερκυραίους, εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ
βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκισ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπὲρ
Αθηναίων· τό, τε λοιπὸν μηδετέρους δέχε-
σθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηϊ ἡσυχάζοντας. τὸ δὲ
πλέον, πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὥς δὲ εἶπον, καὶ
ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμ-
ψαι δὲ καὶ ἐς τὰς Αθήνας εὐθύς πρέσβεις,
περί τε τῶν πεπραγμένων διδάζοντας, ὥς
ξυνέφερε, καὶ τὸς ἐκεῖ καταπεφευγότας πεί-
σοντας μὴδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως
μὴ τις ἐπιστροφὴ γένηται.

β'. Ελθόντων δὲ, οἱ Αθηναῖοι τὸς τε
πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας συλλαβόντες, καὶ
ὅσους ἐπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιον. ἐν δὲ
τῷτῳ, τῶν τε Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ

rum, quam privatorum hominum ad sexaginta interficiunt. Pauci vero quidam, qui cum Pithia fenserant, ad Atticam triremem, quae adhuc aderat, confugiunt.

71. Hoc facinore perpetrato, et convocatis Corcyraeis, dixerunt haec optima esse, atque hoc modo *Corcyraeos* in servitutem ab Atheniensibus minime redactum iri: ac in posterum neutros, nisi cum singulis navibus venirent, a Corcyraeis pacatis recipiendos: si vero cum pluribus, eos in hostium numero, locoque ducendos. Cum autem haec dixissent, populum in suam sententiam decretum facere coegerunt: statimque legatos Athenas miserunt, qui et res gestas nuntiarent; et ita facto opus fuisse demonstrarent; et illis, qui eo confugerant, persuaderent, ut nihil, quod a rationibus, commodisque civitatis esset alienum, molirentur, nequa rerum turbatio, mutatioque fieret.

72. Cum autem legati Athenas pervenis-
sent, Athenienses cum eos, ut res novas molientes, tum etiam *alios*, quibus persua-
rant *id, cujus causa eo missi fuerant*, corri-
puerunt, et in Aegina custodiendos deposu-
erunt. Interea vero Corcyraei, qui reipu-

blicae principes erant, Corinthiacae triremis et Spartanae legationis adventu, plebem adoriuntur; pugnaque commissa vicerunt, sed noctis interventu, plebs quidem in arcem, et editiora urbis loca confugit, ibique castra frequens posuit, et Hyllaicum portum tenebat. Victores vero forum occuparunt, ubi permulti ipsorum habitabant, et portum, qui in forum et in continentem spectat.

73. Postridie vero leve certamen inter se missilibus commiserunt, et in agros utrique nuntios dimiserunt, servitia sollicitantes, spe libertatis proposita. Et plebi quidem servitiorum multitudo se sociam adjunxit. alteris vero octingenti milites ex continente subsidio venerunt.

74. Uno autem die interjecto, pugna rursus est commissa, et plebs vicit, quod et locorum munitione et hominum numero superior esset. mulieres etiam eos viriliter adjuverunt, hostem tegulis e summis aedium culminibus ferientes, et supra sexum iterum tumultum sustinentes. Facta autem sub cre-

πράγματα, ἐλθέσης τριήρης Κορινθίας, καὶ
 Λακεδαιμονίων πρέσβων, ἐπιτίθενται τῷ
 δήμῳ· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης
 δὲ νυκτός, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ
 τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ
 αὐτῷ ξυλλεγείς ἰδρύνθη. καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν
 λιμένα εἶχον. οἱ δὲ, τὴν τε ἀγορὰν κατέλα-
 βον, ἔπερ οἱ πολλοὶ ὤκον αὐτῶν, καὶ τὸν λι-
 μένα τὸν πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

σγ'. Τῇ δὲ ὑφεραία ἠκροβολίσαντό τε
 ὀλίγα, καὶ ἐς τὰς ἀγρὰς περιέπεμπον ἀμφο-
 τεροι, τὰς δὲ ἄλλας παρακαλῶντές τε, καὶ ἐλευ-
 θερίαν ὑπὸ χνέμενοι. καὶ τὸ μὲν δήμῳ τῶν
 εἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ζύμμαχον·
 τοῖς δὲ ἑτέροις, ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπὶ κερσοὶ ὀκ-
 τακόσιοι.

οδ'. Διαλιπέσης δὲ ἡμέρας, μάχη αὖ-
 θις γίνεσθαι· καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε
 ἰχθυῖ καὶ πλήθει προέχων· αἱ τε γυναῖκες
 αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλου-
 σαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ, καὶ παρὰ

φύσιν ὑπομένεσαι τὸν θόρυβον. γενομένης
 δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὄψιν, δέισαν-
 τες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τῷ τε-
 νεωρίῳ κρατήσκειν ἐπελθὼν, καὶ σφᾶς δια-
 φθείρειν, ἐμπιπράσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύ-
 κλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως
 μὴ ἢ ἔφοδος, φειδόμενοι ὅτε οἰκείας, ὅτε
 ἀλλοτρίας. ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμ-
 πόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε
 πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ
 φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν, παυ-
 σάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι ἡσυχά-
 σαντες, τὴν νύκτι ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κο-
 ρινθία ναῦς, τῷ δήμῳ κεκρατηκότος, ὑπεξα-
 νήγειο, καὶ τῶν ἐπικέρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν
 ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

οέ΄. Τῇ δὲ ἐπιγυγνομένη ἡμέρᾳ Νικό-
 στρατος ὁ Διίτρεφς, Αθηναίων στρατηγός,
 παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα
 ναυσὶ, καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλί-
 ταις. ζύμβασιν τε ἔπρασε, καὶ πείθει ὥστε

pusculum vespertinum fuga, optimates, veriti ne plebs eodem impetu, sublato clamore, in se irruens, et navalibus potiretur, et se interficeret, aedes, quae in foro circumcirca erant, et illis contiguas domos, nequa illinc in se fieret impressio, incendunt, neque suis, neque alienis parcentes. quamobrem et multae mercatorum pecuniae crematae sunt, et parum abfuit, quin urbs tota penitus periret, si ventus ingruisset, qui flammam in ipsam sparsisset. Atque illi quidem, facto pugnandi fine, quieti utrinque noctem illam dispositis custodiis transegerunt. Et Corinthiaca navis, quia plebs vicerat, clam discessit; et militum auxilium plerique hostem latentes in continentem se receperunt.

75. Sequenti vero die Nicostratus, Diotrephes filius, Atheniensium dux, cum duodecim navibus, et quingentis gravis armaturae militibus Messeniis, Naupacto ad oppidum *Corcyraeis* ferendam venit. et de compositione inter illos facienda agere coepit, illisque persuasit (ut in mutuae concordiae gratiam redirent) ut decem quidem

homines, qui praecipui malorum autores fuerant, in iudicium vocarent, qui diutius *ibi non manserunt; sed statim se subduxerunt*: reliqui vero *Corcyram* incolerent, isto inter se et cum Atheniensibus foedere, ut eosdem hostes et eosdem amicos ducerent, Atque ille quidem his rebus gestis discessurus erat. sed plebis principes ei persuaferunt, ut sibi quinque de suis navibus relinqueret, ut adversarii minus se commoverent; se vero totidem de suis rebus omnibus ad navigationem necessariis instructas, cum eo missuros *dixerunt*. atque ille quidem *hoc ipsi concessit*; illi vero suos quique adversarios delegerunt, quos naves conscendere iusserunt. Sed illi, veriti ne Athenas mitterentur, ad Castoris et Pollucis fanum supplices confederunt. At Nicostratus illos illinc excitare, et consolari coepit. Sed, cum illis persuadere non posset, *ut illinc discederent*, populus, armis hac de causa sumtis, quod existimaret, eos nihil sani in animo habere, qui propter suam diffidentiam cum Nicostrato navigare nollent, et eorum arma ex aedibus absportavit, et nonnullos ipsorum, in quos inciderat, interfecisset, nisi Nico-

ζυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας
 τὰς αὐτικωτάτας κρίναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν·
 τὰς δὲ ἄλλας οἰκεῖν, σπονδὰς πρὸς ἀλλή-
 λους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε
 τὰς αὐτὰς ἐχθρὰς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ
 μὲν, ταῦτα πράξας, ἔμελλεν ἀποπλεύ-
 σεσθαι. οἱ δὲ τῷ δήμῳ προσάται πείθεσιν
 αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι
 καταλιπεῖν, ὅπως ἦσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν
 οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ
 σφῶν αὐτῶν, συμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ζυνε-
 χώρησεν, οἱ δὲ, τὰς ἐχθρὰς κατέλεγον ἐς
 τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς
 Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν
 Διοσκύρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτὰς ἀ-
 νίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' ἔκ' ἐπειθεν,
 ὁ δῆμος ὀπλιθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύ-
 τη, ὡς ἔδεν αὐτῶν ὑγιὲς διανοσμένων τῇ τῷ
 μὴ συμπελεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν
 ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἷς
 ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, δι-

196 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. 05'. 0Ζ'.

έφθειραν άν. όρώντες δι' οι άλλοι τά γι-
γνώμενα, καθίζουσιν ές τὸ Ήραϊόν ικέται, κ'
 γίγνονται εκ ελάσσης τετρακοσίων. ό δέ
 δήμος, δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, άνίστησί
 τε αὐτὸς πείσας, κ' διακομίζει ές τήν πρό
 τῃ Ήραίῃ νήσον, κ' τὰ επιτήδεια εκείσε
 αὐτοῖς διεπέμπειο.

05'. Τῆς δέ σάσεως έν τέτρω ὄσης, τε-
 τάρτῃ ἢ πέμπτῃ ήμέρᾳ μετά τήν τῶν άν-
 όρων ές τήν νήσον διακομιδήν, αἱ εκ τῆς
 Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετά τὸν
 εκ τῆς Ιωνίας πλῆν, ἑφορμοι ὄσαι, παρα-
 γίγνονται τρεῖς κ' πενήκοντα. ἤρχε δέ αὐ-
 τῶν Αλκίδας, ὡσπερ κ' πρότερον, κ' Βρα-
 σίδας αὐτῷ ξύμβουλος επέπλει. όρμισάμε-
 νοι δέ ές Σύβοτα λιμένα τῆς ήπειρου, ἅμα
 ἔω επέπλεον τῇ Κερκύρᾳ.

0Ζ'. Οἱ δέ, πολλῶ δορύβω, κ' πεφο-
 βημένοι τά τ' έν τῇ πόλει καὶ τὸν επί-
 πλουν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἐξήκοντα
 ναῦς, καὶ τὰς αἰὲ πληρῆσμένας ἐξέπεμπον

stratus *eum* impedivisset. Alii vero, cum haec fieri viderent, ad Junonis templum supplices confederunt, erantque non pauciores quadringentis. Populus vero, veritus ne quid novi molirentur, verbis adductos illinc excitavit, et in insulam Junonis templo oppositam transportavit; et quae ad vitam sustentandam erant necessaria, illuc ad ipsos trans mittebat.

76. Cum autem seditio in hoc statu esset, quarto, quintove ab istis in insulam transportatis die, tres et quinquaginta Peloponnesiorum naves ex Cyllene, ubi, post reditum ex Ionia, stationem habebant, adven-runt. His autem praecerat Alcidas, ut et prius; et Brasidas consiliorum socius cum eo navigabat. cum autem appulissent ad Sybotta portum, qui est in continente, primo diluculo adversus Corcyram navigarunt.

77. Corcyraei vero magno cum tumultu, cum res urbanas, tum etiam classis hostilis adventum formidantes, sexaginta naves simul instruere coeperunt; et prout unamquamque rebus omnibus ad proelium

committendum necessariis explebant, eam adversus hostem mittebant: Athenienses enim ipsis suaserant, ut se primos exire sinerent, ipsi vero postea cum tota classe simul subsequerentur. Sed cum ipsorum naves dispersae ad hostes accederent, duae quidem protinus ad eos transfugerunt: qui vero in aliis vehebantur, inter se proeliabantur. nihil autem rite fiebat. Peloponnesii vero tumultu animadverso, cum viginti quidem navibus se Corcyraeis opposuerunt, cum reliquis vero, duodecim Atticis navibus, quarum duae erant Salaminia et Paralus, *obviam processerunt.*

78. Atque Corcyraei quidem, quia male, navibusque raris impetum faciebant, soli graviter laborabant. Athenienses vero, quia multitudinem metuebant, et ne circumvenirentur, in confertas *illorum naves* non iruebant, nec in eas, quae in medio agmine contra se instructae erant: sed in extremum cornu irruentes, unam navem demergunt. Postea vero *Peloponnesii*, sua classe in orbem digesta, hostem circumeuntes turbare

πρὸς τὰς ἐναντίας, παραινέγων Ἀθηναίων
σφᾶς τε ἑᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕπε-
ρον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι· ὥς δὲ
αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες
αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ἡυτομόλησαν, ἐν ἑ-
τέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχον-
το. ἦν δὲ ὕδεις κόσμος τῶν ποικιμένων. ἰ-
δόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν,
εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τὰς Κερκυραίους ἐ-
τάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα
ναῦς τῶν Ἀθηναίων· ὧν ἦσαν αἱ δύο, Σα-
λαμινία καὶ Πάραλος.

σὴ. Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι, κακῶς τε
καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπλοντες, ἐταλαιπο-
ρῶντο καθ' αὐτές· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, φοβέμε-
νοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν, ἀθρό-
οις μὲν ἐπ' προσέπιπλον, ὕδὲ κατὰ μέσον ταῖς
ἐφ' ἐαυτῶν τεταγμέναις· προσβαλόντες δὲ
κατὰ κέρας, καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ
μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν,
περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο δορυβεῖν. γνόντες

δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δείσαντες
μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκῳ γένοιτο, ἐπιβοήθουσι
καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπι-
πλυν τοῖς Αθηναίοις ἐποιῶντο. οἱ δὲ ὑπε-
χώρουν, ἥδη πρύμναν κρούμενοι· καὶ ἅμα τὰς
τῶν Κερκυραίων ἐβέλοντο προκαταφυγεῖν,
οἰμαλίστα ἑαυτῶν χολῇ τε ὑποχωρούν-
των, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναν-
τίων. ἡ μὲν ὃν ναυμαχία, τοιαύτη γενο-
μένη, ἐτελεύτα ἐς ἡλίας δύσιν.

Θ'. Καὶ οἱ Κερκυραῖοι, δείσαντες μὴ
σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς
κρατῶντες οἱ πολέμιοι, ἢ τῆς ἐκ τῆς νήσου
ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τῆς
τε ἐκ τῆς νήσου πάλαί ἐς τὸ Ἡραῖον διε-
κόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. οἱ
δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν ἐκ ἐτόλμησαν πλεῖ-
σαι, κρατῶντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρεῖς δὲ καὶ
δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων, ἀπέ-
πλευσαν ἐς τὴν ἡπειρον, ὅθεν περ ἀνηγά-
γοντο. τῇ δὲ ὑπεραία ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν

conabantur. At qui adversus Corcyraeos in
 acie stabant, hac re cognita, et veriti, ne *suis*
 idem accideret, quod ad Naupaetum, auxili-
 um ferunt: tunc vero naves confertae simul
 in Athenienses impressionem fecerunt. Illi
 vero se subducere coeperunt, jam in pup-
 im remigantes. simul etiam volebant, Cor-
 cyraeorum naves mature fugere, dum ipsi
 quam lentissime retrocederent, et hostium
 sibi oppositorum impetum sustinerent. Hoc
 igitur navale proelium, quod hujusmodi
 fuit, sub solis occasum finitum est.

79. Et Corcyraei, veriti ne hostes, ut-
 pote victores, infesta classe contra se veni-
 rent, et urbem invaderent, aut ex insula eos
 exportarent, aut aliud quidpiam novi moli-
 rentur; eos, quos eo transmiserant, illinc
 in Junonis templum rursus reportarunt, et
 urbem custodiebant. Hostes vero, quamvis
 eos navali proelio superassent, ad urbem ta-
 men accedere non sunt ausi: sed cum tre-
 decim Corcyraeorum navibus, quas cepe-
 rant, in continentem navigarunt, unde ve-
 nerant. Postridie vero nihilo magis urbem
 infesta classe petierunt, licet omnes ejus in-

colae in magna perturbatione et trepidatione essent, licet etiam Brasidas (ut fertur) Alcida ad hoc adhortaretur; quamvis numero suffragiorum esset inferior: sed in promontorium Leucimnam ex navibus egressi, agros vastarunt.

80. Interea vero Corcyraeorum populus vehementer metuens, ne Peloponnesiorum classis urbem invaderet, cum supplicibus, aliisque in colloquium de civitate conservanda venit: et eorum nonnullis persuasit, ut naves conscenderent. Nam *Corcyraei quamvis in hoc rerum statu essent constituti*, tamen triginta naves rebus ad proelium necessariis expleverunt, hostis adventum operientes. At Peloponnesii ad meridiem usque agrum eorum populati, discesserunt. Sub noctem autem ignibus accensis significatum fuit ipsis sexaginta naves Atticas a Leucade venire: quas Athenienses (certiores facti de Corcyraeorum seditione, deque classe cum Alcida adversus Corcyram itura) miserant cum Eurymedonte Theuclis filio, qui ipsis praeerat.

81. Peloponnesii igitur eadem nocte sta-

ἐν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ
 ἀνταρραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδης παραι-
 νουσίῳ, ὡς λέγεται, Αλκίδα, ἰσοψήφου δὲ
 ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμνην τὸ ἀκρω-
 νήριον ἀποβάντες, ἐπόρθαν τὰς ἀγρὰς.

π'. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τῷ
 ὄρω περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ
 νῆες, τοῖς τε ἰκέταις ἦσαν ἐς λόγους, καὶ
 τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καὶ
 οἱ ναῦται αὐτῶν ἐπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐμβῆναι·
 πλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, προσδε-
 χόμενοι τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ Πελοποννή-
 σιοι μέχρι μέσης ἡμέρας δῶσαντες τὴν γῆν,
 ἐπέπλευσαν. καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυ-
 γωρήθησαν ἐξήκοντα νῆες Αθηναίων, προσ-
 τέλousσαι ἀπὸ Λευκάδος. ἃς οἱ Ἀθηναῖοι,
 συνθανόμενοι τὴν σάσιν, καὶ τὰς μετ' Αλ-
 κίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν,
 ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θυκλῆος
 στρατηγόν.

πα'. Οἱ μὲν ἔν Πελουποννήσιοι τῆς νυκ-

τὸς εὐθὺς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκον
 παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκὸν
 καδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περὶ
 πλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ,
 αἰσθόμενοι τὰς τε Αττικὰς ναῦς προσπλεύσας,
 τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχόμενας, λαβόντες τὰς τε
 Μεσσηνίας ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας· καὶ τὰς
 ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν,
 ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ ὥς περὶ
 ριεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν
 ἀπέκλεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσας ἔπεισαν
 ἐσβῆναι ἐκβιάζοντες, ἀπεχώρησαν· ἐς τὴν
 Ἡραϊὸν τε ἐλθόντες, τῶν ἱκετῶν ὡς περὶ
 κοντα ἄνδρας δίκην ὑποχεῖν ἔπεισαν, καὶ
 κατέγνωσαν ἀπάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ
 τῶν ἱκετῶν, ὅσοι ἐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων
 τὰ γινόμενα, διέφθειραν αὐτῶν τὴν ἱερᾶν
 ἀλλήλῃς, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὰς ἀπήγαγον·
 οἱ δ', ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνέστησαν ἐν
 νηυσὶν. ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενοι

οὐκ Λευ περ ἔκ ναυ ῶν τῶν ταύ τῶν πρὸ σφ τῶν καὶ οὐ κα ὅ κα ἐν
 magna celeritate domum redierunt o-
 mnes legentes. cum autem naves per Leuca-
 tum Isthmum transportassent, ne circum-
 stantes *ab hoste* conspicerentur, se recepe-
 runt. Corcyraei vero, cum et Atticas naves
 adventare, et hostiles discessisse intellexis-
 sent, Messenios receperunt, et in urbem in-
 troduxerunt, qui prius erant extra: iussisque
 navibus, quas rebus ad proelium necessariis
 expleverant, in portum Hyllaicum circum-
 ire; dum illae circumveherentur, si quem
 de suis inimicis cepissent, eum interficie-
 rant. quinetiam eos omnes, quibus persua-
 derant, ut naves conscenderent, ex navibus
 ejicientes, discesserunt. Et ad Junonis tem-
 plum profecti, ex supplicibus circiter quin-
 quaginta ad iudicium fubeundum verbis ad-
 duxerunt, omnesque capite damnatos mor-
 te mulctarunt. Sed plerique supplicum, qui
 verbis illorum adduci non potuerant, ut ju-
 dicio subirent, cum viderent ea, quae ge-
 rebantur, ibidem, in templo se mutuo in-
 terfecerunt; et nonnulli eorum ex arbori-
 bus se ipsos laqueis suspenderunt. reliqui
 vero, prout quisque potuit, se ipsos absum-
 erunt. Et per septem dies, per quos Eu-

rymedon cum sexaginta navibus eo profectus, *ibi* manserat, Corcyraei eos interfecerunt, quos inimicos esse ducebant: crimine quidem illis dantes, quod popularem statum everterent. sed nonnulli etiam ob inimicitias privatas, alii etiam propter pecunias, quae ipsis debebantur, a debitoribus, quae eas acceperant, interfecti fuerunt. omneque mortis genus visebatur: et (quemadmodum in huiusmodi rerum statu solet accidere) nihil est, quod non contigerit, atque eo amplius. Etenim pater filium occidebat; et homines a templis abstrahabantur, et prope ipsa caedebantur. quinetiam nonnulli muros circumsepti in Bacchi templo, *fame necati* perierunt. Eo saevitiae progressa est seditio, atque ideo major est visa, quod haec apud eos prima exstitisset.

82. Nam postea propemodum et universa Graecia commota est; quod ubique discordiae essent inter plebis patronos, qui Athenienses, et optimates, qui Lacedaemonios accersere volebant. ac in pace quidem nullam *hujus rei peragendae* speciosam causam habuissent: nec ad ipsos accersendos

Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμει-
 νεν, οἱ Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τῆς ἐχθρῆς
 κοκῆντας εἶναι ἐφόνευσον, τὴν μὲν αἰτίαν
 ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν·
 ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἕνεκα, καὶ
 ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ
 τῶν λαβόντων. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θα-
 νάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνε-
 σθαι, ὃδὲν ὅ, τι ἔξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέ-
 ρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκλεινε, καὶ
 ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐ-
 τοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δὲ τινὲς καὶ περιοικοδομη-
 θέντες ἐν τῇ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.
 ὅτως ὠμὴ σάσις πρὸς χώρησε· καὶ ἔδοξε μάλ-
 λον, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο.

πβ'. Επεὶ ὕσερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἶ-
 πεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν ἔ-
 σῶν ἑκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προ-
 σάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ
 τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ ἐν
 μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν, οὐδ'

ἐτοίμων παρακαλεῖν αὐτοὺς· πολέμου
 μένων δὲ, καὶ ζυμμάχιας ἅμα ἑκατέ-
 ροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, καὶ σφί-
 σιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσῃ, ῥα-
 δίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τὶ βε-
 λομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε πολ-
 λὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ σάσιν ταῖς πόλε-
 σι, γιγνώμενα μὲν, καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ὥς
 ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ἦ, μᾶλλον δὲ
 καὶ ἡσυχαιότερα, καὶ τοῖς εἶδεσι διηλλαγ-
 μένα, ὥς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν
 ζυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ
 καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἱ τε πόλεις καὶ
 οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, διὰ
 τὸ μὴ ἐς ἀκυσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ
 πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ κατὰ
 ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, καὶ πρὸς τὰ
 παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ.
 ἐσασίαζέ τε ἔν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ
 ἐφυσερίζοντά που, πύσει τῶν προγενομέ-
 νων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τῆς και-

deoque prompti fuissent: bello vero coorto, u-
 risque (qui rerum novarum erant cupidi)
 facile dabatur *occafio* et facultas accerfendi
 socios auxiliares, ut simul et adverfam fac-
 tionem opprimerent, et exinde potentiam
 sibi compararent. Et multae eaeque gra-
 ves calamitates propter seditionem civitati-
 bus acciderunt, quae accidere solent, et sem-
 per accident, quoad eadem hominum natu-
 ra fuerit: sed tamen vel graviores, vel le-
 viores, et genere diversae, prout singulae
 rerum fortunaeque mutationes contigerint.
 Nam in pace quidem et rerum secundarum
 affluentia, cum ipsae civitates, tum etiam ho-
 mines privati mentes habent meliores, quod
 in odiosas necessitates non incidant. Bellum
 vero, subducens paulatim rerum copiam ad
 quotidianum vitae usum necessariam, vio-
 lentus est magister, et ad praesentem rerum
 statum multorum mores effingit. Civitates
 agitur seditionibus agitabantur, et illae, in
 quibus seditiones serius excitabantur, res,
 quas alibi jam accidisse fama acceperant, lon-
 ge superare studebant, ut propter rerum a-
 mentum inventarum novitatem ingenii laudem
 quaererent, quod novas inimicorum adori-

endorum rationes magna cum solertia inven-
nissent, et nova suppliciorum genera excogitassent. Quinetiam usitatam vocabulorum significationem in rebus arbitrato suo immutaverunt. Nam inconsiderata quidem audax fortitudo amicorum studiosa existimata est: considerata vero cunctatio, honesta timiditas: modestia ignaviae praetextus. Et ad habere prudentiam ad rem omnem, quae gerenda suscipitur, in re qualibet cessatio segnitie *existimabatur*. At vesana celeritas viri *fortis* officio tribuebatur. Cautio vero iteranda deliberatione, speciosa negotii de tractandi materia. Et qui iracundus erat, fide dignus semper habebatur: at qui verbis ei resistebat, huius fides erat suspecta. Qui vero insidias aliis paraverat, si res ipsi exitu nimis sententia successisset, prudens *habebatur*; et si aliorum insidias sibi paratas providisset, longe prudentior. Qui vero prospexisset, ne ullis huiusmodi rebus ipse indigeret, is amicitiae dissolutor, et adversariorum timens *vocabatur*. In summa, is laudabatur qui alterum in injuria facienda praevertisset, et qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipsum impulisset. Quinetiam sodales cognati

ὄσθαι τὰς διανοίας, τῶν τ' ἐπιχειρήσεων
 περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπία.
 καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξιῶσιν τῶν ὀνομάτων
 ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιοῦσει.
 τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρία φιλέται-
 ρος ἐνομίῳ. μέλλησις δὲ προμηθῆς, δει-
 νία εὐπρεπῆς. τὸ δὲ σῶφρον, τῷ ἀνάνδρῳ
 πρόχρημα. καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ζυνετὸν,
 ἐπίπαν ἀργόν. τὸ δ' ἐμπλήκως ὄξυ, ἀν-
 δρὸς μοίρα προστετέθη. ἀσφάλεια δὲ τὸ
 ἐμβελεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὐ-
 λογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς αἰεὶ,
 καὶ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὑποπτος. ἐπβου-
 λεύσας δέ τις τυχῶν, ζυνετὸς, καὶ ὑπονοή-
 τας, ἔτι δεινότερος. προβουλεύσας δὲ ὅπως
 μηδὲν αὐτῶν δεήσοι, τῆς τε ἑταιρίας δια-
 λυτῆς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμέ-
 νους. ἀπλῶς δὲ, ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα
 μαχόν τι δρᾶν, ἐπηνεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύ-
 σας τὸν μὴ διανοόμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ

ζυγγενές τῷ ἑταιρικῷ ἀλλοτριώτερον ἐγέ-
 νετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασί-
 σως τολμᾶν. ὃ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων
 νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ζύνοδοι, ἀλ-
 λά παρὰ τῆς καθεσῶτας πλεονεξία. καί
 τὰς ἐς σφᾶς αὐτὰς πίσεις οὐ τῷ δέοντι
 νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, ἢ τῷ κοινῇ τῇ
 παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίας
 καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ
 εἰ προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτι-
 μωρήσαοθαί τε τινὰ περὶ πλείονος ἦν, ἢ
 αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὄρκοι εἶπε ἀρ-
 γένοιτο ζυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς
 τὸ ἀπορον ἐκατέρω διδόμενοι, ἰχθυον, ὅτι ἐ-
 χόντων ἄλλοθεν δύναμιν. ἐν δὲ τῷ παρα-
 τυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἀ-
 φρακίον, ἥδιον διὰ τὴν πίσιν ἐτιμωρεῖτο
 ἀπὸ τῆς προφανῆς. καὶ τό, τε ἀσφαλές
 ἐλογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος
 ζυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾶ

anteponerentur; quod ad audendum sine ulla tergiversatione promptiores essent. Nam huiusmodi fodalitiorum coetus non utilitatis causa, ex legum latarum praescripto: sed avaritiae gratia, contra leges usu longo stabilitas, fiebant. nec tam jurisjurandi interpositi religione, quam scelerum, quae simul parabant, communicatione, fidem inter se confirmabant. Et quae ab adversariis probe dicebantur, ea admittebant, ut actiones eorum observarent et caverent, si superiores essent, non autem ex generositate. Et unusquisque hoc pluris faciebat, si alium pro injuria illata ulcisci posset, quam si ipse nulla injuria ab alio lacefferetur. Et si forte reconciliandae gratiae causa jusjurandum inter utramque partem aliquando interponebatur, id in praesentia valebat propter difficultatem praesentem, quia vires aliunde non habebant: sed ad quamlibet rei peragendae occasionem oblatam, qui prior fidere coepisset, is, si *adversarium* minus munitum animadvertisset, propter fidem, lubentius ulciscebatur, quam si aperte *rem gessisset*. Nam et tutum hoc esse reputabat, et, quod fraude superasset, prudentiae praemium praeterea consequabatur.

facilius enim multi, qui sunt fraudulentis, follertes appellantur; quam tardi, boni: atque hoc quidem erubescunt; illo vero gloriantur. Horum autem omnium causa fuit principatus, qui propter avaritiam et ambitionem appetebatur. His autem quasi fundamentis jactis, alacritas etiam animorum ad contentionis studium accedebat. Nam singularum civitatum principes, honesto et specioso utrique nomine, civilem populi aequabilitatem, et moderatam optimatum dominationem anteponentes, rempublicam verbo quidem curabant; sed re ipsa tanquam suorum certaminum praemium eam sibi proponebant. Et cum alii alios omni modo superare contenderent, atrocissima quaeque facinora sunt ausi, et sunt persecuti, poenas, non quantum aequitas, et utilitas publica postulabat, sed longe graviores irrogantes, et pro sua utrique libidine semper eas in qualibet re statuentes; et vel iniquis suffragiis damnantes, vel manibus potentiam sibi parantes, ad praesentis contentionis libidinem explendam erant parati. Itaque neutri *quicquam transigere* consueverant, habita ratione religionis: sed quibus speciosa oratione aliquid

οἱ οἱ πολλοὶ, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέ-
 κληνῆαι, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· καὶ τῷ μὲν αἰ-
 χλύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάν-
 των δ' αὐτῶν αἴτιον ἡ ἀρχή, ἡ διὰ πλε-
 ονείαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν, καὶ ἐς
 τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον.
 οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προσάντες, μετ' ὁ-
 νόματος ἐκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε
 ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώ-
 φρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ
 διαπραεύοντες ἅθλα ἐποιούντο, παντὶ δὲ
 τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνε-
 σθαι, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπε-
 ξήσάν τε, τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους ἢ μέ-
 χρι τῆς δικαίας καὶ τῇ πόλει συμφόρου προ-
 τιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἐκατέρωθεν πρὸς αἰεὶ ἡδο-
 νὴν ἔχον ὀρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδί-
 κου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ
 κρατεῖν, ἔτοιμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλο-
 νεκρίαν ἐμπιμπλάναι· ὥς τε εὐσεβεία μὲν

ἑδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπεΐα δὲ λόγῳ, οἷς
 ζυμβαίῃ ἐπιφθόνως τὶ διαπραΰσασθαι, ἀ-
 μεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν
 ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι ἐξυνηγωνίζοντο, ἢ
 φθόνῳ τῷ περιεῖναι, διεφθείροντο.

πγ'. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακο-
 τροπίας διὰ τὰς ψάσεις τῷ Ἑλληνικῷ.
 καὶ τὸ εὐήθες (οὗ τὸ γενναῖον πλείστον με-
 τέχει) καταγελασθὲν ἠφανίσθη· τὸ δὲ
 ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀ-
 πίσως, ἐπιπολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ
 διαλύσων, ἔτε λόγος ἐχυρὸς, ἔτε ὄρκος φο-
 βερὸς. κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισ-
 μῷ ἐς τὸ ἀνέλπισον τοῦ βεβαίου, μὴ πα-
 θεῖν μᾶλλον προεσκόπουν, ἢ πισεῦσαι ἐ-
 δύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην, ὡς
 τὰ πλείω περιεγίγνοντο. τῷ γὰρ δεδιέναι
 τό, τε αὐτῶν ἐνδεές, καὶ τὸ τῶν ἐναντί-
 ων ζυμετόν, μὴ λόγοις τε ἥσους ὦσι, καὶ
 ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης

commode transigere licuisset, illi melius audiebant. Cives vero, quotquot inter utrosque erant medii, *et qui neutris favebant, nec in partibus erant*, hi, vel quod illos non adjuvarent, vel propter invidiam, quod ipsi calamitatum essent immunes, ab utraque factione penitus perdebantur.

83. Adeo omne facinorum genus in Graecia passim propter seditiones exstitit: et simplicitas (cujus ipsa generositas est maxime particeps) cum irrisione funditus est deleta. Animis vero infestis inter se esse, et nullam alteri fidem habere, longe praestitit: nam nec ulla sermonis autoritas, nec ullus jurisjurandi terror illas inimicitias dirimere poterat. Sed cum omnes animis essent propensiores ad desperandum de alterius fide et constantia, illud potius prospiciebant, quomodo malum impendens vitarent, quam, ut cuiquam fiderent, adduci poterant. Et qui prudentia minus valebant, plerunque superiores erant. Quod enim et suam imprudentiam, et adversariorum prudentiam metuerent, veriti, ne vel illorum eloquentia superarentur, vel propter illorum ingenii caliditatem praevenirentur insidiis priores appetiti, audacter ad quaelibet facinora fusc-

pienda ferebantur. Qui vero *haec* negligebant, et *insidias* se praesensuros *existimabant*, nec sibi factis ullis opus esse *ducebant* in antevertendis illorum insidiis, quas consilio vitare possent, non muniti, facilius opprimebantur.

84. Pleraque igitur hujusmodi audaciae facinora Corcyrae prius, *quam in aliis civitatibus*, patrata fuerunt, et alia, quaecunque facere possent, qui suas injurias ulciscuntur, in eos, qui damnum datum, injuriamque sibi factam sunt ulti, a quibus, dum illorum imperio parerent, insolepter potius quam modeste tractati fuerunt: et *quaecunque facere possent pauperes* aliqui, qui consueta ac diuturna rerum inopia se liberari cuperent, praecipue vero, qui per avaritiam fortunas alienas occupare studerent, et se has praeter jus consequi posse confiderent: et *quaecunque patrare possent*, qui non avaritiae causa; sed primum *quidem* aequo jure *suos inimicos* invaderent, *deinde vero* immani indignatione longissime provecti, crudeliter *eos*, et animo inexorabili persequerentur. Cum autem vitae disciplina tunc temporis Corcyrae fuisset perturbata, ipsa quoque humana natura, quae vel praeter leges,

φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς
πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονῶν-
τες καὶ προαιδέσθαι, καὶ ἔργῳ ὕδεν σφᾶς
δεῖν λαμβάνειν ἂν γνώμῃ ἔξεσιν, ἄφρακτοι
μᾶλλον διεφθείροντο.

πδ'. Εν οἷ οὖν τῇ Κερκύρα τὰ πολ-
λὰ αὐτῶν προετολμήθη, καὶ ὅποσα ὕβρει
μὲν ἀρχόμενοι τοπλέον ἢ σωφροσύνη, ὑπὸ
τῶν τὴν τιμωρίαν παραχόντων, οἱ ἀν-
ταμυνόμενοι δράσειαν· πενίας δὲ τῆς εἰω-
θυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, μάλιστα δ' ἂν
διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας
ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν· οἳ τε μὴ
ἐπὶ πλεονεξία, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπι-
όντες, ἀπαιδευσία ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερό-
μενοι, ὡμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν.
ζυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν και-
ρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρα-
τήσασα ἢ ἀνθρωπεΐα φύσις, εἰωθυΐα καὶ
παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένῃ ἐδήλω-
σεν ἀκρατῆς μὲν ὀργῆς οὔσα, κρείσσων δὲ

τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προὔχον-
τος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὀσίου τὸ τιμω-
ρεῖσθαι πρὸςτίθεσαν, τῷ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ
κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσιν ἰχθύν εἶ-
χε τὸ φθονεῖν. ἄξιόν τε τοὺς κοινούς
περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους,
ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπίς ὑπόκειται σφαλεῖ-
σι καὶ αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τι-
μωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπε-
σαι, εἰ ποῖε ἄρα τις κινδυνεύσας τινὸς δε-
ήσεσθαι αὐτῶν.

πέ'. Οἱ μὲν ἔν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυ-
ραῖοι, τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς
ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον
δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων (διεσώθη-
σαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τεῖχη τε
λαβόντες ἃ ἦν ἐν τῇ ἡπείρῳ, ἐκράτουν τῆς
πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὀρμώμενοι,
ἐληΐζοντο τὰς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἐ-
βλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πό-

injuste facere consuevit, legibus superatis, se irae quidem impotentem, at jure potentiorē, omnisque superioris dignitatis hostem esse lubenter declaravit. *Aliter enim profecto homines* pietati vindictam non anteposuis- sent, neque innocentiae quæstum, in quo invidia potentiam non nocentem habebat. quippe homines cum alios ulciscuntur, communes leges de rebus illis latas, in quibus spes omnibus est reposita, ut si ipsi in calamitates aliquas inciderint, saltem ipsae leges conserventur, evertere mature volunt, nec relinquere, si quis forte in periculum adductus, aliqua illarum indigeat.

85. Corcyraei igitur, qui in urbe erant, primi *omnium* tales iras inter se *tunc* exercuerunt. Et Eurymedon, et Athenienses cum classe *illinc* discesserunt. Postea vero Corcyraeorum exfules (nam ad quingentos illorum evaserant) occupatis quibusdam munitionibus, quæ in continente erant, suo ulteriore agro potiti sunt, atque illinc erumpentes, populabantur agros illorum, qui erant in insula, magnisque detrimentis illos

afficiebant. Et *propterea* in urbe fames ingens est exorta. Iidem etiam legatos de suo reditu Lacedaemonem et Corinthum miserunt. Sed cum nihil proficerent, postea paratis navibus et militibus auxiliariis, in insulam trajecerunt, numero universi circiter sexcenti. atque navibus incensis, ut nulla spes alia relinqueretur quam agri occupandi, montem Istonem conscenderunt, et, munitione illic exstructa, eos, qui in urbe erant, gravissime vexabant, agroque potiebantur.

86. Hac eadem aestate extrema, Athenienses viginti naves in Siciliam miserunt, et Lachetem Melanopi, et Charoeadam Euphileti filium, harum praefectos. Nam Syracusani et Leontini bellum inter se gerebant. Syracusanorum autem sociae erant, exceptis Camarinaeis, caeterae Dorienfes civitates, quae in Lacedaemoniorum societatem hujus belli initio concesserunt, eos tamen in bello non adjuverant: Leontinorum vero, Chalcidicae civitates, et Ca-

λει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμο-
να καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὥς ὕδεν αὐ-
τοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ
ἐπικέρους παρασκευασάμενοι, διέβησαν ἐς
τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ
τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγονια ἢ
τῷ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες
ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰσώνην, τεῖχος ἐνοικοδομη-
σάμενοι, ἔφθειρον τὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς
γῆς ἐκράτην.

πς'. Τῷ δ' αὐτῷ θέρους τελευτῶντος,
Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν,
καὶ Λάχληα τὸν Μελανώπυ στρατηγὸν αὐ-
τῶν, καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτη. οἱ γὰρ
Συρακῆσιοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλή-
λοις καθέσσαν. ζύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συ-
ρακείοις ἦσαν, πλὴν Καμαρινάων, αἱ
ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν
τῶν Λακεδαιμονίων τοπρῶτον ἀρχομένε
τῷ πολέμῳ ζύμμαχίαν ἐτάχθησαν, ὃ μὲν-
τοι ζυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντίνοις

αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ Καμαρίνα. τῆς δὲ Ἰταλίας, Λοκροὶ μὲν Συρακυσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ, κατὰ τὸ ζυγγενές, Λεοντίνων. ἐς ὧν τὰς Αθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ζύμμαχοι, κατὰ τε παλαιὰν ζυμμαχίαν, καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς Αθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν Συρακυσίων τῆς τε γῆς εἰργονίῳ καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ Αθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῆτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιέμενοι εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες ὧν ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας, τὸν πόλεμον ἐποιῶντο μετὰ τῶν ζυμμάχων· καὶ τὸ θέρους ἐτελεύτα.

πζ'. Τῷ δὲ ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος ἡ νόσος τοδεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Αθηναίοις, ἐκλιπῶσα μὲν ὀδύνα χρόνον τοπανιόπασιν, ἐγένετο δὲ τις ὁμῶς διακωχή. παρέμεινε

marina. Sed ex Italia, Locri quidem, Syracusanis; Rhegini vero, propter cognationem Leontinis favebant. Leontinorum igitur socii, cum propter antiquam societatem, tum etiam quod Iones essent, legatis Athenas missis, Atheniensibus persuaferunt, ut naves ad se mitterent. nam et terrae et maris usu a Syracusanis prohibebantur. Atheniensibus vero naves miserunt, per speciem quidem necessitudinis; sed *re ipsa*, eo consilio, ut neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, utque tentarent, an res Siculas in suam potestatem redigere possent. Cum igitur Rhegium Italiae appuissent, cum sociis bellum gerere coeperunt. Atque haec aestas excessit.

87. At hyeme ineunte morbus Athenienses iterum invasit; qui nunquam quidem omnino sedatus fuerat, sed tamen quaedam ejus quiescentis intermissio facta fuerat: quum autem eos rursus est aggressus, non

minus anno integro *apud eos* immoratus prius vero, vel per biennium *est grassatus* adeo ut nihil fuerit, quod Athenienses magis, quam morbus iste prefferit, eorumque vires affligerit. Nam ex legionariis militibus obierunt non pauciores quam quatuor millia et quadringenti, et trecenti equites nam caeterae turbae numerus iniri non potest. Tunc vero praeterea frequentes terrae-motus exstiterunt, et Athenis, et in Euboea, et cum inter Boeotos, tum vero praecipue in Boeotiae oppido Orchomeno.

88. Et Athenienses, ac Rhegini, qui in Sicilia erant, insulis, quae Aeoli vocantur eadem hyeme bellum cum triginta navibus intulerunt. Nam aestate propter aquarum inopiam bellum ipsis inferri nequit. Liparaei autem, qui sunt Cnidiorum coloni, eas possident: habitantque in una ex istis insulis non magna, quae Lipara vocatur. Hinc autem proficiscentes, alias, Didymen scilicet, Strongylen, et Hieram, colunt. Homines autem, qui sunt in illa regione, Vulca-

ὁ δὲ τὸ μὲν ὕστερον, ἔκ ἑλάσσον ἐνιαυτῷ· τὸ
 δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη· ὥστε Ἀθηναῖς τε
 μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτῃ ἐπίεσε, καὶ
 ἐκμάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁ-
 πλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους
 ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἱπ-
 πέων· τῷ δὲ ἄλλῃ ὄχλῳ ἀνεξεύρετος ἀριθ-
 μός. ἐγένοντο δὲ τότε καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ
 τῆς γῆς, ἔντε Ἀθῆναις, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ
 ἐν Βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν Ορχομενῷ τῷ
 Βοιωτίῳ.

πη. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ
 Ῥηγῖνοι, τῷ αὐτῷ χειμῶνος, τριάκοντα ναυ-
 σιφρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλους νήσους καλῶ-
 μένας. θέρους γὰρ δι' ἀνδρίαν ἀδύνατα ἦν
 ἐπιστραφεῖν. νέμονται δὲ Λιπαράοι αὐτάς,
 Κνιδίων ἀποικοὶ ὄντες. οἰκῶσι δ' ἐν μιᾷ τῶν
 νήσων οὐ μεγάλη, καλεῖται δὲ Λιπάρα.
 τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωρ-
 γοῦσι, Διδύμην, καὶ Στρογγύλην, καὶ Ἱεράν. νο-
 μίζουσι δὲ οἱ ἐκείνη ἄνθρωποι, ἐν τῇ Ἱεράᾳ

ὥς ὁ Ἡφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδῶσα πολὺ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν· ζύμμαχοι δ' ἦσαν Συρακυσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν, ὥς ὃ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν εἰς τὸ Ῥήγιον· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ζυνέγραψε.

πθ'. Τῷ δ' ἐπιγυγνομένῃ θέρει, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ζύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ Ἰαθμῶς ἦλθον, ὥς εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλῶντες, Ἀγιδος τῷ Ἀρχιδάμῃ ἡγεμένῃ, Λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπείράποντο πάλιν, καὶ ἔκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τέτρες τῶν χρόνων τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς Εὐβοίας ἐν Οροβίαις, ἡ θάλασσα ἐπελθῶσα ἀπὸ τῆς τότε ἔσης γῆς, καὶ κυμαίνουσα, ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι· καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόσησε· καὶ θάλασσα νῦν ἐστὶ πρότερον

um in Hiera fabrilem artem exercere putant, quia noctu quidem, magnum ignem, interdiu vero, fumum emittere cernitur. Hae autem insulae sitae sunt e regione Siculi, et Messani agri: erantque Syracusanorum sociae. Athenienses vero, vastato illorum agro, cum illae se dedere nollent, Rhegium redierunt. atque haec hyems exiit, et belli, quod Thucydides conscripsit, quintus annus excessit.

89. Sequenti vero aestate Peloponnesii, eorumque socii, duce Agide, Archidami filio, Lacedaemoniorum Rege, ad Isthmum usque processerunt, ut irruptionem in Atticam facerent. Sed cum crebri terrae-motus fierent, retro se receperunt, nec irruptionem in Atticam fecerunt. Per haec tempora terrae-motibus Euboeam apud Orobiis agitantibus, mare ab ea, quae tunc erat tellus, magno cum fluctuum impetu veniens, quandam urbis partem invasit. Atque una quidem *maris pars illam urbis partem* demersit; altera vero, *se in suum pristinum*

alveum recepit. et quod antea tellus fuerat id nunc est mare. omnesque mortales perdidit, quotquot in editiora loca ocius cursu se conferre non potuerant. Huic autem similis alluvio exstitit circa Atalantam insulam apud Locros Opuntios, quae ab Atheniensium castello partem abstraxit, et duarum navium, quae subductae erant, alteram diffregit. In Peparetho quoque fuit quaedam maris restagnatio, quae tamen *urbem* non inundavit. Et terrae-motus muri partem, et Prytaneum, et aliquot alias domos diruit. Hujus autem rei ego causam fuisse puto, quod terrae-motus, qua parte vehementissimus exstitit, ab hac mare longe amandarit, hoc vero repente rursus retroactum inundationem violentiorem fecerit. nam sine terrae-motu non videtur mihi contingere, ut hoc fiat.

90. Eadem aestate, cum alii, ut quibusque contigit, in Sicilia, bellum inter se gesserunt; tum etiam ipsi Sicilienses, alii aliis arma inferentes, et Athenienses cum suis sociis. Quae autem maxime digna memo-

ἔσα γῆ· καὶ ἄνθρωπος διέφθειρεν ὅσοι μὴ ἐδύ-
 νατο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόν-
 τες. καὶ περὶ Αἰαλάνην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς
 Οπυνθίοις νῆσον παραπλησίᾳ γίγνεται ἐπι-
 κλυσίς, καὶ τῷ τε φρερὶς τῶν Αἰθηνάων
 παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν ἀνείλκυσμένων τὴν ἐ-
 τέραν κατέαζεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ
 κύμαλος ἐπαναχώρησίς τις, ὃ μέντοι ἐπέ-
 κλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τῷ τείχεος τὶ κατέ-
 βαλε, καὶ τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰκίας
 ὀλίγας. αἴτιον δ' ἐγώ γε τῷ τοιούτῳ νομίζω,
 ἢ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τῷ-
 το ἀποσέλλειν τε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξα-
 πίνης πάλιν ἐπισπώμενην, βιαίότερον τὴν
 ἐπὶ κλυσίῳ ποιεῖν. ἄνευ δὲ σεισμῷ ὅτι ἂν μοι
 δοκεῖ τὸ τοῖστο συμβῆναι γενέσθαι.

4'. Τῷ δ' αὖτῳ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ
 ἄλλοι, ὥς ἐκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σμε-
 λία, καὶ αὐτοὶ οἱ Σμελεῖωται ἐπ' ἀλλήλους
 στρατεύοντες, καὶ οἱ Αἰθηνᾶι ζὺν τοῖς σφέε-
 ροις συμμάχοις· ἃ δὲ λόγῳ μάλιστα ἄξιον ἢ

μέλα τῶν Αθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν,
 ἢ πρὸς τὰς Αθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τῶν
 μνησθήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἦδη τῶν
 Αθηναίων στρατηγῶν τεθνηκότος ὑπὸ Συρα-
 κυσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων
 τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν, ἐστράτευσε μέλα τῶν
 συμμαχῶν ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσση-
 νίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς
 τῶν Μεσσηνίων φρεσθῆσαι, καὶ τινα καὶ ἐνέ-
 δραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ
 δὲ Αθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὰς τε ἐκ
 τῆς ἐνέδρας τρέψουσι, καὶ διαφθεῖρουσι πολ-
 λές· καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες, ἠνάγκα-
 σαν ὁμολογῆσαι τὴν τε ἀκρόπολιν παραδῆ-
 ναι, καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ με-
 τὰ τῷτο, ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε
 Αθηναίων καὶ τῶν συμμαχῶν, προσεχώρη-
 σαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες, καὶ τὰ ἄλ-
 λα πιπρὰ παραχόμενοι.

41. Τῷ δὲ αὐτῷ θέρει οἱ Αθηναῖοι
 τριάκοντα μὲν ναῦς ἐξεῖλαν περὶ Πελο-

ratu, vel focii cum Atheniensibus, vel hostes adversus Athenienses gesserunt, horum mentionem faciam. Cum enim Charoeades Atheniensium dux a Syracusanis in proelio caesus fuisset, Laches totum classis imperium penes se habens, cum sociis Mylis Messaniorum oppido bellum intulit. Mylis autem praesidio erant duae Messaniorum cohortes, quae nonnullas etiam insidias struxerant *Atheniensium* militibus, qui in navibus erant: sed Athenienses, eorumque focii, illos, qui in insidiis collocati fuerant, in fugam vertunt, multosque caedunt; et munitionem adorti, eos compositione facta et arcem dedere, et secum adversus Messanam militare coegerunt. Postea vero Messanii, cum Athenienses, eorumque focii *eos* invassissent, ipsi quoque deditionem fecerunt, datis obsidibus, aliisque fidei pignoribus praebitis.

91. Eadem aestate, Athenienses triginta quidem naves circa Peloponnesum miserunt (quibus praeerant Demosthenes Al-

cisthenis, et Procles Theodori filius:) sexaginta vero in Melum, cum duobus millibus gravis armaturae militum: Nicias autem Nicerati filius ipsis praeerat. Melios enim, quod insulam incolerent, nec imperio parere, neque societatem secum inire vellent, subigere volebant. Sed cum illi, agro vastato, se ipsis minime dederent; castris ex Melo motis, ipsi quidem ad Oropum, quod est e regione, navigarunt: cumque sub noctem eo appulissent, gravis armaturae milites ex navibus egressi, ad Tanagram Boeotiae itinere pedestri protinus ire coeperunt. Athenienses vero, qui Athenis erant, ex omni universi populi ordine coactis frequentibus copiis, Hipponico Calliae, et Eurymedonte Theuclis filio, ducibus, dato signo in eundem locum terra suis obviam iiverunt. Castrisque illo die apud Tanagram positis, agrum populabantur, et noctem illic egerunt. Ac postridie, cum Tanagraeos, qui eruptionem in ipsos fecerant, et Thebanos aliquot, qui auxilio venerant, proelio superassent, et arma illis abstulif-

πόννησον, (ὧν ἐσρατήγει Δημοσθένης τε ὁ
 Αλκιθένης, καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρῃ) ἐξή-
 χοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ διχιλίς ὀπλίτας·
 ἐσρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτης.
 τὸς γὰρ Μηλίης ὄντας νησιώτας, καὶ ἐκ
 ἐθέλουσας ὑπακύνειν, ἔδδ' ἐς τὸ αὐτῶν ζυμ-
 μαχικὸν ἵεναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι·
 ὡς δὲ αὐτοῖς δημένης τῆς γῆς ἔπρως ἐπρὸς
 ἄραντες ἐκ τῆς Μήλης, αὐτοὶ μὲν ἐ-
 πλεύσαν ἐς Ωρωπὸν τῆς πέρας γῆς, ὑπὸ
 νύκτα δὲ χιόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὀπλί-
 ται ἀπὸ τῶν νεῶν περὶ ἐς Τανάγραν τῆς
 Βοιωτίας. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πανδημεῖ
 Αθηναῖοι, Ἴππονίχης τε τῆς Καλλίης στρα-
 τηγόντος, καὶ Εὐριμέδοντος τῆς Θεοκλῆς,
 ἀπὸ σημείων ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπην-
 τῶν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι, ταύτην τὴν
 ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρα ἐδήσαν, καὶ ἐνηυλί-
 σαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες
 τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ
 Θηβαίων τινὰς προσβεβηθηκότας, καὶ ὁ-

πλα λαβόντες, καὶ τροπαῖον σήσαντες, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν, εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ, ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἶκον.

46'. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τῷτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσαντο, ἀπὸ τοιαύτης γνώμης Μηλιεῖς οἱ ζύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τῶν δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τοπρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτὰς, δείσαντες δὲ μὴ ὃ σφίσι πιστοὶ ᾧσι, πέμπουσιν εἰς Λακεδαίμονα, ἐλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ζυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριεῖς, ἡ μὴτρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκῶσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλό-

sent, et trophaeum statuissent; hi quidem, in urbem, illi vero, ad naves redierunt. Nicias autem cum sexaginta navibus terram legens, maritimam Locridis oram vastavit, domumque rediit.

92. Sub hoc ipsum tempus Lacedaemonii Heracleam, quae est in agro Trachinio, missa colonia condiderunt, hac de causa. Melienses in tres partes universi distinguuntur, in Paralios, Hierenses, et Trachinios. Ex his autem Trachinii ab Oetaeis finitimis bello attriti, initio quidem se ipsos Atheniensibus adungere statuerant: sed veriti, ne illi parum fideles sibi essent, Tisamenum legatum elegerunt, quem Lacedaemonem miserunt. cum ipsis autem et Dorienses, quae est Lacedaemoniorum metropolis, legatos miserunt, ut idem peterent. Nam ipsi quoque ab Oetaeis gravissime vexabantur. Lacedaemonii autem his auditis, in animo habebant coloniam emittere, quod et Trachiniis et Doriensibus opem ferre vel-

lent. Simul etiam quod haec urbs ad bellum adversus Athenienses gerendum in loco opportuno sita esse ipsis videretur. Nam et adversus Euboeam *ibi* classem paratum iri, ubi trajetus brevis esset, et ad transitum in Thraciam usui futuram. Et omnino oppidum illud *colonia eo missa* condere studebant. Primum igitur Deum, qui Delphis est, consuluerunt. Cum autem ille jussisset, colonos cum de suis, tum de populis circumcirca finitimis *eo* emiserunt: quinetiam aliorum Graecorum quisquis vellet, sequi jusserunt, exceptis Ionibus et Achaeis, et nonnullis aliis gentibus. Tres autem ex Lacedaemoniis, Leon, Alcidas, et Damagon, coloniae duces, et conditores fuerunt. Cum autem eo pervenissent, urbem a fundamentis denuo excitatam muro cinxerunt, quae nunc Heraclaea vocatur, quadraginta ferme stadiorum spatio a Thermopylis, et viginti a mari distans. Navaliaque praeparaverunt, eaque juxta Thermopylas, ad ipsas earum angustias facere coeperunt, ut ea facile tueri possent.

μενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. καὶ ἅμα τῇ
 πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ καλῶς αὐτοῖς ἐ-
 δόκει ἢ πόλις καθίστασθαι. ἐπὶ τε γὰρ τῇ
 Εὐβοίᾳ ναυλικὸν παρασκευασθῆναι ἂν, ὥς
 ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε
 ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἔξειν. τό-
 τε ζύμπαν, ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν.
 πρῶτον μὲν ἦν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπή-
 ροιο· κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμψαν τὸς οἰκή-
 τορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιόικων· καὶ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βεβλόμενον ἐκέλευον
 ἔπεσθαι, πλὴν Ἰώνων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν
 ὧν ἄλλων ἔθνων. οἰκισαὶ δὲ τρεῖς Λακε-
 δαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων, καὶ Αλκίδας, καὶ
 Δαμάγων. κατασάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν
 πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖ-
 ται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σαδίους μά-
 λιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴ-
 κοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἥρξαντο
 κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ σενὸν,
 ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἶη.

4γ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, τοπρῶτον ἔδεισάν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλισα καθίστασθαι, ὅτι βραχὺς ἐστὶν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. ὃ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν ὕδεν. αἴτιον δὲ ἦν· οἱ τε Θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτης χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχύϊ παροικῶσιν, ἔφθειρον, καὶ διαπαντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαλασάτοις ἕως ἐξετρύχωσαν, γενομένων τοπρῶτον καὶ πάνυ πολλῶν. πᾶς γάρ τις Λακεδαιμονίων οἰκιστῶν, Σαρσαλέως ἤτις βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. ὃ μέντοι ἤκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἀφικνέμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τὰς πολλὰς, χαλεπῶς τε καὶ ἐστὶν ἂν καλῶς ἐξηγούμενοι ὥς ῥᾶ ὅν ἤδη αὐτῶν πρόσσοικοι ἐπεκράτουν.

93. Athenienses autem, cum haec urbs a colonis undique coactis conderetur, primum quidem timuerunt, hancque potissimum adversus Euboeam condi putarunt, quod illinc ad Cenaeum Euboeae *promontorium* brevis esset trajectus. postea vero praeter opinionem, *res* ipsis cessit: nihil enim mali inde *Atheniensibus* evenit. Cujus rei haec fuit causa: quia Theffali, qui rerum illarum potiebantur, et quorum in agro condebatur, veriti, ne praepotentes accolae haberent, assidue bello novos colonos premebant, donec ipsos attritos in paucissimos redegerunt, quamvis initio permulti fuissent. Quilibet enim hanc urbem, quam Lacedaemonii concedebant, stabilem fore sperans, eo confidenter habitabat. Veruntamen vel ipsi Lacedaemonii ministratus, qui *illuc* proficiscebantur, *illius* civitatis res maxime labefactarunt, et urbem infrequentem reddiderunt, quod plurimos deterruissent; asperius, quinetiam nonnullis in rebus perperam *ipsis* imperantes. Quamobrem populi finitimi facilius eos jam superabant.

94. Eadem aestate, et sub idem tempus quo Athenienses in Melo detinebantur, illi quoque Athenienses, qui cum triginta navibus circa Peloponnesum erant, primum quidem ad Ellomenum Leucadiae quosdam ex praefidiariis per insidias interfecerunt, deinde vero cum majore classis apparatu, et cum omnibus Acarnanibus, qui cum frequentibus copiis, quas ex omnibus suae gentis civitatibus coegerant, exceptis Oeniadis, eo comitabantur, praeterea cum Zacynthiis, et Cephalleniiis, et quindecim Corcyraeorum navibus, adversus Leucadem iverunt. Atque Leucadii quidem, cum ipsorum ager tam extra quam intra Isthmum (ubi et ipsa Leuca est sita, et Apollinis templum) vastaretur, quod militum numero longe inferiores essent, quiescebant. Acarnanes vero Demosthenem Atheniensium ducem rogabant, ut eos circumvallaret. hanc enim urbem facile expugnare posse, seque civitate sibi semper inimica liberatum iri putabant. Sed Demosthenes hoc ipso tempore verbis Messeniorum adductus est, ut crederet, e dignitate sua esse, cum tantus exercitus esset coactus Aetolis bellum inferre, quod et Naupactum

48. Τῷ δ' αὐτῷ θέρει, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα ἑξῶν Ἀθηναῖοι, περὶ Πελοπόννησον ὄντες, πρῶτον ἐν Ελλομένῳ τῆς Λευκαδίας φρέ-
 ρους τινας λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπει-
 τα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μέζονι σόλῳ ἤλ-
 θον, Ακαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἱ πανδημεῖ,
 πλὴν Οἰνιαδῶν, ξυνέσποντο, καὶ Ζακυν-
 θίοις, καὶ Κεφαλλῆσι, καὶ Κερκυραίων
 πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι,
 τῆς τε ἔξω γῆς δηουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς
 τῆς ἰσθμῆς (ἐν ἣ καὶ ἡ Λευκάς ἐσι, καὶ τὸ
 ἱερόν τοῦ Απόλλωνος) πλήθει βιαζόμενοι
 ἡνέχον. οἱ δὲ Ακαρνᾶνες ἡζίουσαν Δημο-
 σθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀ-
 ποτειχίζειν αὐτούς· νομίζοντες ῥαδίως
 ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεώς τε αἰεὶ σφί-
 σι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης
 δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον
 ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ, στρατι-

ἄς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, Αἰτωλοῖς ἐ-
 πιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίους ἔσι-
 καί, ἣν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥαδίως καὶ τὸ
 ἄλλο Ἡπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ Αθηναίους
 προσποιήσιν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶ-
 ναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ μάχιμον, οἷ-
 κουν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ
 ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρῶ-
 μενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν συμ-
 βοηθῆσαι, καλασραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκ-
 λευον πρῶτον μὲν Αποδώτοις, ἔπειτα δὲ
 Οφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, Εὐρυτάσ-
 (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν· ἀ-
 γνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ Ὀμοφάγοι εἰσὶν
 ὡς λέγονται) τέτων γὰρ ληφθέντων, ῥαδίως
 καὶ τὰλλα προχωρήσιν.

4΄. Ὁ δὲ, τῶν Μεσσηνίων χάρι-
 πειθεῖς, καὶ μάλισα νομίσας ἄνευ τῶν
 τῶν Αθηναίων δυνάμεως τοῖς Ἡπειρώταις
 συμμαχοῖς μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι
 ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λα-

hostes essent. Et si hos superasset, reli-
 quas quoque civitates, quae in illis Epiri
 partibus erant, in Atheniensium potesta-
 tem facile redacturum. Aetolorum enim gen-
 tem magnam illam quidem, et bellicosam
 esse: quia tamen in vicis nullo muro cin-
 ctis, idque longo intervallo inter se distan-
 tibus habitabat, et levi armatura utebatur,
 eam non difficulter ab eo subigi posse de-
 monstrabant, *si celeriter eam invasisset*, ante-
 quam ipsa copiis omnium suarum civitatum
 in unum coactis obviam ipsi prodiret, ut sa-
 luti fortunisque communibus opem ferret.
 Suadebant autem ut primum quidem inva-
 deret Apodotos, deinde vero Ophionenses,
 post hos Eurytanes, (quae est maxima Aeto-
 lorum pars. Sermone autem utuntur per-
 quam captu difficili, et carnibus crudis ve-
 scuntur, proinde et Omophagi vocantur.)
 His enim captis, caeteros etiam populos de-
 litionem facile facturos.

95. Ille vero Messeniorum, qui in gratia
 apud eum erant, verbis adductus, praecipue
 vero, quia credidit, se sine Atheniensium co-
 piis, *cum solis Epiroticis sociis, et cum Ae-*
olis posse itinere terrestri proficisci contra

Boeotos, per Locros Ozolas, ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dextram habet, donec descenderet ad Phocenses, qui propter amicitiam, quae ipsis cum Atheniensibus perpetuo quondam intercesserat, ad eandem militiam alacriter venturi, vel etiam per vim, qua cogerentur, profecturi videbantur. jam vero Boeotia Phocensibus est finitima. Cum omnibus igitur copiis, invitis Acarnanibus, a Leucade solvens, oram maritimam legens ad Sollium navigavit. Consilio autem cum Acarnanibus communicato, cum illi hoc non admisissent, quod Leucadem circumvallare noluiisset, ipse cum reliquis copiis Cephalleniorum, Messeniorum, Zacynthiorum, et trecentorum ex suis classariis Atheniensium (nam quindecim Corcyraeorum nares abierant) Aetolis bellum intulit. Ex Oenone autem Locridis profectus est. Isti autem Locri Ozolae erant socii, eosque cum omnibus suis copiis in loca mediterranea proficisci oportebat, ut illis Atheniensibus praesto essent. quod enim Aetolis essent finitimi, et armorum genere similes, cum propter peritiam pugnae, quam illi utebantur, tum etiam propter locorum

κρῶν τῶν Οζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρι-
 κόν, ἐν δεξιᾷ ἔχον τὸν Παρνασσόν, ἕως
 καταβαίη ἐς Φωκέας, οἱ προθύμως ἐδόκουν
 κατὰ τὴν Αθηναίων αἰεὶ ποτε Φιλίαν
 ὑσφρατεύειν, ἢ καὶ βίᾳ προσαχθῆναι. καὶ
 Φωκεῦσιν ἤδη ὁμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν. ἄρας
 ἔν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευ-
 κάδος, ἀκόντων τῶν Ακαρνάνων, παρέπλευ-
 σεν ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν
 τοῖς Ακαρνασιν, ὥς ὁ προσεδέξαντο, διὰ τῆς
 Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ
 λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι, καὶ Μεσσηνί-
 οισι, καὶ Ζακυνθίοις, καὶ Αθηναίων τριακο-
 σίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφειέρων νεῶν (αἱ
 γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλ-
 θον νῆες) ἐσφράτευσεν ἐπ' Αἰτωλίας. ὥρμα-
 το δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ο-
 ζολοὶ οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει
 αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Αθη-
 ναίοις ἐς τὴν μεσόγειον. ὄντες γὰρ ὁμοροὶ
 τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκευοι, μεγάλη ὥφέ-

248 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. 45'.

λεια ἐδόκην εἶναι ξυστρατεύουσαι, μάχης τε ἐμπειρία τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

45'. Αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τῇ Διὸς τῇ Νεμείδι τῷ ἱερῷ (ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτης ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν) ἅμα τῇ ἑῷ ἄρας ἐπορεύετο εἰς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἶρεϊ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτιδανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ Τίχιον· ἑμένε τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν εἰς Εὐπόλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα κατασφραγίσας, ὅπως ἐπὶ Οφιονέας, εἰ μὴ βέλοισι συγχωρεῖν, εἰς Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τὰς δὲ Αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ, ὅτε ὅτε τοπρῶτον ἐπεβουλευέτο, ἐπειδὴ τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθην πάντες· ὥς τε καὶ οἱ ἑοχάλοι Οφιονέων οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμίης καὶ Καλλιῆς, ἐβοήθησαν.

notitiam, eorum auxilium in hac expeditione magno ufui fore videbatur.

96. Cum autem in Jovis Nemeaei templo (in quo ab illius regionis incolis Hesiodus obiisse dicitur, cum oraculum accepisset, hoc sibi in Nemea eventurum) cum toto exercitu pernoctasset, sub auroram castris inde motis in Aetoliam est profectus. primoque die Potidaniam cepit; secundo, Crocylium; tertio, Tichion. ibique substitit: et praedam in Eupolion Locridis misit. nam in animo habebat, ubi caetera loca prius in suam potestatem rede-gisset, ita demum postea adversus Ophionenses, Naupactum reversus, nisi se dedere voluissent, cum suis copiis proficisci. Sed hic apparatus Aetolos non latuit, imo ne tunc quidem quum primum consilium inibatur: et postquam *ejus* exercitus *in Aetoliam* irrupit, omnes *Aetoli* ingenti manu ei obviam iverunt. ita ut illi, qui Ophionensium sunt extremi, qui ad Meliacum sinum pertingunt, Bomien-ses et Cal-lienses, opem *suis* tulerint.

97. Messenii vero *tunc etiam* idem, quod et initio, Demostheni suadebant. *Nam* eum docentes, Aetolorum debellationem facilem esse, hortabantur, ut quam celerrime vicos *illorum* invaderet, nec exspectaret, donec universi, copiis in unum contractis, ei occurrerent: sed *vicum* quemcunque proxime adjacentem expugnare semper conaretur. Ille vero his verbis adductus, et fortuna fretus, quod nulla in re ei adversaretur, Locros, quos ipsi auxilium ferre oportebat, non praestolatus (velitum enim et levis armaturae opera potissimum indigebat) adversus Aegitium contendit, et aggressus expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi fuerant, et tumulos oppido imminentes occupaverant. nam in locis excelsis erat situm, a mari distans octoginta ferme stadiis. Aetoli vero (jam enim ad Aegitium venerant, ut ei ferrent opem) Athenienses eorumque socios invaserunt, et alii ex his, alii ex aliis tumulis decurrentes, missilia *in eos* ingerebant. Et quoties Atheniensium exercitus *ipsos* invadebat, ipsi pedem referebant: illis vero pe-

43'. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδ' ἐτι οἱ
 Μεσσήνιοι παρήνυν ὅπερ καὶ τοπρῶτον· ἀ-
 ναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὥς εἴη
 ῥαδία ἢ αἵρεσις, ἵεναι ἐκέλευον ὅτιτάχιστα
 ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ζυμ-
 παντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν-
 ποσὶν αἰεὶ πειρᾶσθαι αἰρεῖν. ὁ δὲ, τέτοις
 τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι ὁ-
 δὲν αὐτῷ ἤναντιῖτο, τὸς Λοκρὸς ἐκ ἀνα-
 μείνας ὅς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν
 γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὲς ἦν μάλιστα) ἐχώρει
 ἐπὶ Αἰγιτίς, καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ ἐπιών.
 ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο
 ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν
 γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς
 θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ
 δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν
 ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς Αθη-
 ναίοις, καὶ τοῖς συμμαχοῖς, καθάθεοντες ἀπὸ
 τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον·
 καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Αθηναίων στρατό-

πεδον, ὑπεχώρην, ἀναχωρῶσι δὲ ἐπέκειντο·
 καὶ ἦν ἐπιπολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε
 καὶ ὑπαγωγαὶ ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἦσαν ἦσαν
 οἱ Ἀθηναῖοι.

41. Μέχρι μὲν ἔν οἱ τοξόται εἶχον
 τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἱοί τε ἦσαν χρῆ-
 σθαι, οἷδε ἀντεῖχον· (τοξεύομενοι γὰρ οἱ
 Αἰτωλοὶ ἄνθρωποι φιλοὶ ἀνελλόντο) ἐπὶ-
 δὴ δὲ τῷ τε τοξάρχῃ ἀποθανόντις ἔτι δι-
 σκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, καὶ ἐ-
 πιπολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἱ τε
 Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, ἔτι δὲ
 τραπόμενοι ἔφευγον· καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε
 χαράδρας ἀνεκβάττας, καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦ-
 σαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν
 αὐτοῖς τῶν ὁδῶν Χρόμων ὁ Μεσσήνιος ἐ-
 τύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἔσακον-
 τίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ
 καὶ πόδας αἰρῶντες, ἄνθρωποι ποδώκεις καὶ
 φιλοὶ, διέφθειρον· τὸς δὲ πλείους, τῶν ὁ-
 δῶν ἀμαρτάνοντας, καὶ ἔς τὴν ὕλην ἐσφερομέ-

dem referentibus instabant. Et hujusmodi pugna diu est commissa, dum alij alios mutuo insequerentur, et vicissim se reciperent, et in utroque Athenienses erant inferiores.

98. Quoad igitur illorum sagittariis tela suppeditarunt, hisque uti potuerunt, hi *Aetolis* restiterunt. (nam Aetoli, quod leviter armati essent, dum sagittis peterentur, reprimabantur) at cum amisso sagittariorum duce et isti dispersi, et ipsi defessi essent, quippe qui jamdudum eodem labore premerentur, et Aetoli ipsis instarent, et missilibus ipsos peterent, ita demum terga verterunt, fugaeque se dederunt. et incidentes in torrentium alveos exitu carentes, et in loca, quorum erant ignari, perdebantur. Nam Chromon [Messenius, qui viae dux ipsis erat, jam obierat. Aetoli vero missilibus eos petentes, multos quidem eorum illic in ipsa fuga pedibus assequuti, quod essent homines pedum velocitate praestantes et leviter armati, perdiderunt. Sed longe plures, qui a viis aberraverant, et in sylvam non pervi-

am se contulerant, allato *injectoque* igne concremarunt. Denique fugae et interitus omne genus in Atheniensium exercitu cernebatur. Et qui superfuerunt, ad mare, et Oeneonem Locridis (unde profecti fuerant) aegre fuga se recipere potuerunt. Perierunt autem cum ex sociis multi, tum etiam ex ipsorum Atheniensium militibus graviter armatis ad summum circiter centum et viginti. Atque tot quidem numero *fuerunt*, et eadem aetas *militaris omnibus erat*. Isti igitur, qui reipublicae Atheniensis cives, virique fortissimi erant, in hoc bello perierunt. periit etiam alter ex ducibus Procles. Cum autem suorum militum cadavera, fide publica interposita, ab Aetolis accepissent, et Naupactum rediissent, postea cum navibus Athenas delati sunt. Demosthenes vero apud Naupactum, et in illius regionis locis remansit, quod ob res a se *male* gestas Athenienses formidaret.

99. Per eadem tempora, Athenienses etiam, qui circa Siciliam erant, cum in Lo-

οὐκ ἔσαν, πῦρ κομισάμενοι
 περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα καλῆς τῆς
 φυγῆς καὶ τῷ ὀλέθρῳ τῶν στρατοπέδων τῶν
 Αθηναίων. μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ
 τὸν Οἰνέωνα τῆς Λοκρίδος (ὅθεν περ καὶ ὤρ-
 μήθησαν) οἱ περιγερόμενοι καλέφυγον. ἀπέ-
 θανον δὲ τῶν τε ζυμμάχων πολλοὶ, καὶ
 αὐτῶν Αθηναίων ὀπλῖται περὶ εἴκοσι μά-
 λιστα καὶ ἑκατόν. τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος,
 καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. ἔτι βέλτιστοι δὲ ἄνδρες
 ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Αθηναίων πό-
 λεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος
 στρατηγὸς Προκλῆς. τῆς δὲ νεκροὺς ὑπο-
 σπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ
 ἀναχωρήσαντες εἰς Ναύπακτον, ὑψερὸν εἰς
 τὰς Αθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δη-
 μοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία
 ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φο-
 βούμενος τῆς Αθηναίων.

40'. Κατὰ δὲ τῆς αὐτῆς χρόνου, καὶ οἱ
 περὶ Σικελίαν Αθηναῖοι πλεύσαντες εἰς τὴν

256 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. ρ'. ρά'.

Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσ-
βοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ Πε-
ριπόλιον αἰρῶσιν, ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀληκι πο-
ταμῷ.

ρ'. Τῷ δ' αὐτῷ Θέρξαι Αἰτωλοὶ προ-
πέμφαντες πρότερον ἐς τε Κόρινθον καὶ ἐς
Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ο-
Φιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτάνα, καὶ Τι-
σανδρον τὸν Απόδωλον, πείθουσιν ὥστε σφίσι
πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον, διὰ τὴν
τῶν Αθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπεμψαν
Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ Φθινόπωρον τριχι-
λίδες ὀπλίτας τῶν ξυμμάχων. τέτων ἦ-
σαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τρα-
χίνι πόλεως, τότε νεοκτίστῃ ὄσσης. Σπαρ-
τιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατίας,
καὶ ξυνηκολάθον αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενε-
δαῖος οἱ Σπαρτιάται.

ρά'. Ξυλλεγέντος δὲ τῷ στρατεύματι ἐς
Δελφούς, ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς
τοῖς Οζόλαις. διὰ τέτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς

cridem navigassent, in quodam exscensu e navibus in terram facto, Locros, qui *loco* auxilium ferebant, superarunt, et Peripolium ceperunt, quod situm erat ad flumen Halecem.

100. Eadem aestate, Aetoli, qui jam ante Corinthum et Lacedaemonem legatos miserant, Tolophum Ophionensem, et Boriadem Eurytanem, ac Tisandrum Apodotum, *illarum civitatum Magistratibus* persuaserunt, ut sibi copias contra Naupactum mitterent, propter Athenienses a *Naupactiis* accersitos et in oppidum introductos. Lacedaemonii vero sub autumnum tria millia gravis armaturae fociorum emisserunt. Horum in numero fuerunt quingenti ex Heraclaea urbe in agro Trachinio tunc recens condita. His autem copiis praeerat Eurylochus Spartanus, eumque Massarius et Menedaeus Spartani comitabantur.

101. Exercitu autem Delphis coacto Eurylochus caduceatorem ad Locros Ozolas praemisit. Nam per illorum regionem ad

Naupaetum iter erat, simul etiam eos ab Atheniensium societate abducere volebat. Amphissenfes autem omnium Locrorum maxime eum adjuvabant, quia propter Phocensium odium sibi timebant. Et cum ipsi primi dederunt obsides, tum etiam alios ad idem faciendum induxerunt, qui hostilis exercitus adventum metuebant. Primum igitur Myonenses sibi finitimos (hac enim ager Locrensis aditum habet difficillimum) deinde Ipnenses, Messapios, Tritaenses, Challaeos, Tolophonios, Hessios, et Oeantheses. Isti omnes etiam ad eandem expeditionem profecti sunt. at Olpaei obsides quidem dederunt: sed tamen alios sequi noluerunt. Hyaei vero ne obsides quidem dederunt, priusquam vicus eorum nomine Polis ab hostibus est captus.

102. Postquam autem res omnes ad expeditionem necessariae comparatae fuerunt, *Eurylochus* obsidibus in Cytinio Dorico depositis, cum exercitu per Locrorum agrum Naupaetum versus contendit. Et dum iter faceret, Oeneonem ipsorum et Eupolium cepit. Nam *Eurylocho* se adungere noluerant. Cum in agrum Naupaetium pervenissent,

Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβόλετο
ἀποσῆσαι αὐτές. ξυνέπρασον δὲ μάλιστα
αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφιασῆς, διὰ τὸ τῶν
Φωκέων ἔχθος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ πρῶτον
δόντες ὁμήρους, καὶ τῆς ἄλλους ἐπεισαν δῆ-
ναι, Φοβεμένους τὸν ἐπιόντα στρατὸν· πρῶ-
τον μὲν ἔν τῆς ὁμόρου αὐτοῖς Μυονέας
(ταύτη γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς)
ἐπειλα Ἰπνέας, καὶ Μεσαπίς, καὶ Τριται-
ίας, καὶ Χαλλαίς, καὶ Τολοφωνίς, καὶ Ἡσ-
σίς, καὶ Οἶανθέας. ἔτοι καὶ ξυνεστράτευον
πάντες. Ολπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἡ-
κολάθην δὲ ὅ. καὶ Ὑαῖοι ἔκ ἔδοσαν ὁμήρους,
πρὶν αὐτῶν εἶλον κώμην, Πόλιν ὄνομα ἔ-
χουσαν.

ρβ'. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ
τῆς ὁμόρου κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρι-
κόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακ-
τον, διὰ τῶν Λοκρῶν. καὶ πορευόμενος, Οἰ-
νεῶνα αἰρεῖ αὐτῶν, καὶ Εὐπόλιον. ὁ γὰρ
προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυ-

πακλία, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβό-
 ηθηκότες, ἐδήκον τὴν γῆν, καὶ τὸ προάσειον
 ἀτείχισον ὃν εἶλον. ἐπὶ τε Μολύκρειον
 ἔλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Α-
 θηναίων δὲ ὑπήκοον, αἰρῶσι. Δημοσθένης δὲ
 ὁ Αθηναῖος, (ἐτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ
 τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον)
 προαισθόμενος τῷ στρατῷ, καὶ δεῖσας περὶ
 αὐτῆς, ἐλθὼν, πείθει Ακαρνᾶνας χαλε-
 πῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρη-
 σιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπει μὲν
 αὐτῷ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὀπλίτας· οἱ
 ἐσελθόντες, περιεποιήσαντο τὸ χωρίον. δει-
 νὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλῃ ὄντος τῷ τείχεσσι,
 ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, ἐκ ἀντίχωσιν.
 Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτῷ ὥς ἤσθοντο
 τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὄν
 τὴν πόλιν βίᾳ ἐλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ
 Πελοποννήσῃ, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν
 νῦν καλεσμένην Καλυδῶνα, καὶ Πλευρῶνα,
 καὶ ἐς τὰ ταῦτη χωρία, καὶ ἐς Πρόχιον τῆς

et Aetoli simul auxilium ei jam tulissent, agrum vastarunt, et suburbia nullis cincta muris ceperunt. Et Molycricum profecti, quae Corinthiorum quidem colonia erat, sed Atheniensium imperio parebat, ceperunt. Demosthenes vero Atheniensis (adhuc enim post reditum ex Aetolia, ubi cladem acceperat, circa Naupactum agebat) cum hostilis exercitus adventum praesensisset, et de ipsa *Naupacto* timeret, ad Acarnanes profectus, ipsis aegre (propter discessum ex *Leucade*) persuasit, ut *Naupacto* subsidio venirent. Et cum eo mille gravis armaturae milites navibus vectos miserunt: qui urbem ingressi, eam sunt tutati. Metus enim vehemens erat, ne, cum magnus esset murorum ambitus, et pauci propugnatores, *urbis incolae hostibus* resistere non possent. Eurylochus vero, et qui cum eo erant, cum intellexissent, *Atheniensium* copias in urbem ingressas, eamque expugnari non posse, se receperunt non in Peloponnesum, sed in Aeolidem, quae nunc *Calydon* vocatur, et *Pleuronem*, et in alia illius regionis loca, nec non in *Proschir*

on Aetoliae. Nam Ambraciotae ad eos profecti ipsis persuaferunt, ut secum Argos Amphilochicum, et caeteram Amphilochiam, et Acarnaniam aggrederentur. Simul etiam ipsis dixerunt, fore ut, si haec in suam potestatem redegissent, tota Epirotica gens societatem cum Lacedaemoniis contraheret. Eurylochus igitur horum verbis adductus, et dimissis Aetolis, circum illa loca cum exercitu conquevit, donec Ambraciotis ad militiam profectis ad Argos subsidio venire porteret. atque haec aestas excessit.

103. Sequentem autem hyemem, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum sociis Graecis, et *aliis* Siculis, quotquot violento Syracusanorum imperio premebantur; et qui, cum *eorum* essent focii, defectione a Syracusanis facta, ipsos in hoc bello juvabant, Nefsam Siciliae oppidum, cujus arcem Syracusani tenebant, aggressi sunt. quum autem hoc expugnare non potuissent, abierunt. In ipso autem receptu, Syracusani, qui in arce erant, Atheniensium socios, qui extremum

Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρακιῶται ἐλθόντες
 πρὸς αὐτὰς, πείθουσιν ὥς τε μετὰ σφῶν Ἀρ-
 γεῖ τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχία
 τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανία· ἅ-
 μα λέγοντες ὅτι ἦν τέτων κρατήσωσι, πᾶν
 τὸ Ἡπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ζύμμαχον
 καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πει-
 δεῖς, καὶ τὰς Αἰτωλὰς ἀφείς, ἡσύχαζε
 τῷ στρατῷ περὶ τὰς χώρας τέτας, ἕως τοῖς
 Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ
 Ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ Δέρος ἐτελεύτα.

ργ'. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τῷ
 ἐπιγιννομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ
 τῶν Ἑλλήνων ζυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν
 κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακυσίων,
 καὶ ζύμμαχοι ὄντες, ἀποσάντες αὐτοῖς ἀπὸ
 Συρακυσίων, ξυνεπολέμεν, ἐπὶ Νῆωσαν, τὸ
 Σικελικὸν πόλισμα, ἧ τὴν ἀκρόπολιν Συ-
 ρακῆσιοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὥς ἐκ ἐ-
 δύναμις ἐλεῖν, ἀπῆσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχω-
 ρήσει, ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ζυμμάχοις

ἀναχωρῶσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τῆς τειχίσ-
 μαλος Συρακῆσιοι· καὶ προσπεσόντες, τρέψ-
 σί τε μέρος τὶ τῆς στρατῆς, καὶ ἀπέκτειναν
 οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νε-
 ῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Λο-
 κρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ
 τὸν Καϊκινὸν ποταμὸν, τὰς προσβοηθῆντας
 Λοκρῶν μετὰ Προξένῃ τῆς Καπάτωνος, ὡς
 τριακοσίους, μάχῃ ἐκράτησαν, καὶ ὅπλα λα-
 βόντες ἀπεχώρησαν.

ρδ'. Τῆς δὲ αὐτῆς χειμῶνος καὶ Δῆλον
 ἐκάθησαν Ἀθηναῖοι, κατὰ χρησμὸν δὴ τινα.
 ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος
 πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον
 ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ
 πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῶδε τρόπῳ· θῆκαι ὅ-
 σαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας
 ἀνείλον, καὶ τολοιπὸν προεῖπον μήτε ἐνα-
 ποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν,
 ἀλλ' εἰς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέ-
 χει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου ἔτις ὀλίγον

agmen claudebant, dum se reciperent, invaserunt. et impressione in illos facta, magnam exercitus partem in fugam vertunt, et non paucos occidunt. Postea vero Laches et Athenienses, exscensu e navibus in nonnulla Locridis loca facto, ad Caicinum fluvium, Locros, qui cum Proxeno Capatonis filio ad vim arcendam occurrerant, circiter trecentos, proelio superarunt; armisque deductis, abierunt.

104. Eadem hyeme, Athenienses Delum etiam ex oraculo quodam lustrarunt. Nam et ante Pisistratus tyrannus eam quidem lustraverat: sed non totam; at tantum insulae spatium, quantum a templo prospici poterat. tunc vero tota hoc modo fuit expiata. Quaecunque in Delo defunctorum monumenta erant, omnia fustulerunt, et edixerunt, nequis in posterum in insula moreretur, neque *mulier* in ea pareret: sed in *insulam* Rheneam transportarentur. Rhenea autem tam parvo intervallo a Delo distat, ut Polycrates Samiorum tyrannus, qui quondam ad aliquod tempus

et classe polluit, et aliis insulis imperavit, Rheneam etiam captam, Apollini Delio consecraverit, ad Delum catena religatam. Tunc quoque primum Athenienses post lustrationem, festa lustralia, ludosque Deliacos, qui quinto quoque anno celebrabantur, instituerunt. Fuit autem et priscis temporibus in Delo frequens Ionum, et accolarum in insulis circumjacentibus habitantium conventus. nam cum uxoribus et liberis ad spectacula conveniebant, ut nunc Iones ad ludos in Dianae Ephesiae honorem institutos *confluere solent*. Illic autem gymnicum, musicumque certamen fiebat. Et civitates *eo* saltatorum choros mittebant. Quod autem haec ita se habuerint, Homerus in primis declarat, his versibus, qui sunt ex hymno Apollinis:

Tunc tibi magnopere in Delo mens gestit Apollo,
Cum natis quoties cum conjugibusque frequentes
Iones in fluxa celebrant tua compita veste:
Cestibus et variis certamina sacra choreis
Oblectant, referuntque tuas modulamine laudes.

Quod autem Musices etiam certamen *ibi*

ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰ-
 χύσας τινὰ χρόνον ναυλικῶ, καὶ τῶν τε ἄλ-
 λων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ῥήνειαν ἐλὼν, ἀ-
 νέθηκε τῷ Απόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἀλύσει
 ὁήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντεήριδα
 τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν
 οἱ Αθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ το-
 πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν
 Ἰόνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. ξύν τε
 γὰρ γυναῖξί καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν
 ἐς τὰ Εφέσια Ἴωνες· καὶ ἀγῶν ἐποιεῖτο
 αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικὸς. χοροὺς
 τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὁ-
 μηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἑπεσι τοῖςδε,
 ἃ ἔστιν ἐκ προοιμίας Απόλλωνος,

Ἀλλὰ σὺ Δήλω Φοῖβε μάλισ' ἐπιτέρπειαι ἦτορ,
 Ἐνθά τοι ἔλκε χίτωνες Ἰάονες ἠγερέθοντα,
 Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
 Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῶ καὶ αἰοιδῇ
 Μνησάμενοι τέρπεσιν, ὅταν σήσωνται ἀγῶνα.

Ὅτι δὲ καὶ Μουσικῆς ἀγῶν ἦν, καὶ ἀγωνιάμε-

νοι ἐφοίτων, ἐν τοῖςδε αὖ δηλοῖ, ἃ ἔστιν ἐκ
τῶ αὐτῶ προοιμίᾳ. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χα-
ρὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τῶ
ἐπαίνῳ ἐς τὰδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτὴν
ἐπεμνήσθη,

Ἄλλ' ἄγεθ', ἰλήκοι μὲν Απόλλων, Ἀρτέμιδι ζύν,
Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπιωδε
Μνήσασθ', ὅπποτε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Εὐθαδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθὼν,
Ὡ κῆραι, τίς δ' ὕμιν ἀνὴρ ἥδιστος αἰοιδῶν
Εὐθάθε πωλεῖται, καὶ τῷ τέρπειωδε μάλισσά;
Ἵμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθε ἀφήμως,
Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκῇ δὲ Χίῳ ἐνὶ παιπαλοέσση.

Τοσαῦτα μὲν Ὀμηρὸς ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν
καὶ τοπάλαι μεγάλη ζύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ
Δήλῳ. ὕστερον δὲ τῆς μὲν χορᾶς οἱ νησιῶ-
ται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μετ' ἱερῶν ἐπεμπον.
τὰ δὲ περὶ τῆς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κα-
τελύθη ὑπὸ ζυμφορῶν, ὥς εἰκὸς, πρὶν δὴ οἱ
Αθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἱπ-
ποδρομίας, ὃ πρότερον ἔκ ἦν.

ρε'. Τῶ δ' αὐτῶ χειμῶνος, Ἀμπρακί-

feret, et certaturi se conferrent, his quoque versibus indicat qui sunt ex eodem Apollinis hymno. nam postquam Deliacum mulierum chorum celebravit, suam laudationem his versibus finivit, in quibus et sui ipsius mentionem fecit:

Verum agedum, nobis adsis cum Phoebe Diana,
 Vos etiam cunctae me discedente valete:
 Et memores estote mei posthac, homo si quis
 Venerit huc alius peregre, dicatque Puellae,
 Quis vir in his versans unquam lepidissimus oris
 Pectora praecipue demulsit vestra canendo?
 Vos uno assensu sic respondete faventes,
 Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.

His igitur argumentis Homerus manifeste probavit, vel priscis temporibus ingentem conventum, et celebritatem in Delo fieri consuevisse. postea vero Athenienses, et insularum incolae, coetus quidem saltatorum cum sacris eo mittebant. Sed certamina, et caetera pleraque, ut credibile est, adversis casibus exoluerunt, donec Athenienses certamen tunc instaurarunt, et equorum cursum addiderunt, quod ante non fuerat.

105. Eadem hyeme, Ambraciotae, quem-

admodum Eurylocho promiserant, quum ejus exercitum retinuerunt, expeditionem adversus Argos Amphilochicum fuscipiunt cum tribus millibus gravis armaturae militum. et irruptione in agrum Argivum facta, Olpas occupant, castellum in colle munitum, ad mare situm. quod Acarnanes quondam cum munivissent, communi juridici conventus loco utebantur. ab Argivorum autem urbe, quae est maritima, fere quinque et viginti stadiis distat. Acarnanes vero, partim quidem, copiis coactis Argos suppetias ferebant, partim vero, castra posuerunt in eo Amphilochiae loco, qui Fontes vocatur, observantes Peloponnesios, qui cum Eurylocho erant, ne clam ad Ambraciotas transirent. Mittunt praeterea cum ad Demosthenem, qui Atheniensium copias in Aetoliam *ante* duxerat, ut sibi dux esset; tum etiam ad viginti Atheniensium naves, quae circa Peloponnesum erant, quibus praeerat Aristoteles Timocratis, et Hierophon Antimnesti filius. Ambraciotae vero, qui apud

ὦται, ὥσπερ ὑποχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν
 στρατιὰν κατέχον, ἐκστρατεύοντα ἐπὶ Ἀργος
 τὸ Ἀμφιλοχικὸν τριχιλίοις ὀπλίταις· καὶ
 ἰσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν, καταλαμβάνου-
 σιν Ολπας, τεῖχος ἐπὶ λόφῳ ἰχυρὸν πρὸς
 τῇ θαλάσῃ· ὃ πόλιν Ἀκαρνᾶνες τεργισά-
 μενοι, κοινῶ δικάστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει
 δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσί-
 ας ὄσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίαις μάλιστα. οἱ
 δὲ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν, ἐς Ἀργος ξυμβοήθην,
 οἱ δὲ, τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τέτῳ τῷ χω-
 ρίῳ ὃ Κρήναι καλεῖται, φυλάσσοντες τὰς
 μετὰ Εὐρυλόχῳ Πελοποννησίαις, μὴ λά-
 θωσι πρὸς τὰς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐ-
 στρατοπεδεύσαντο. πέμπουσιν δὲ καὶ ἐπὶ Δη-
 μοφένην τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων
 στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμῶν γίγνη-
 ται. καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων,
 αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον ἕσαι· ὧν
 ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ
 Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήσου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ

ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ολπας Ἀμπρακιῶ-
ται ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν
πανδημεί. δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχῃς
ἐ δύνωσι διελθεῖν τὰς Ἀκαρνανάς, καὶ σφί-
σιν ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχη γένηται, ἢ ἀνα-
χωρεῖν βελομένοις ἐκ ἡ ἀσφαλές.

ρς'. Οἱ μὲν ἔν μετ' Εὐρυλόχῃς Πελο-
ποννήσιοι, ὡς ἡ ᾠδὸν τοὺς ἐν Ολπαις Ἀμ-
πρακιώτας ἤκοντας, ἄραντες ἐκ τῆ Προ-
χίς, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. καὶ διαβάλλες τὸν
Ἀχελῶον, ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, ἕως
ἐρήμῃ, διὰ τὴν ἐς Ἀργὸς βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ
μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν, καὶ τὴν
Φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην
Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων
γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας, καὶ αὖθις Με-
δεῶνος παρ' ἑχαλᾶ. ἔπειτα διὰ Λιμναίας.
καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀγραιῶν ἐκέτι Ἀκαρνα-
νίας, Φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ
Θυάμῃ ὄρεος, ὃ ἐστὶν ἀγροικόν, ἐχώρουν δι'
αὐτῆ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργεῖαν νυκ-

Olpas erant, mittunt et ipsi nuntium in urbem *Ambraciam*, rogantes, ut populus frequentibus copiis auxilium sibi ferret: quia verebantur, ne Euryloclus, et qui cum eo erant, Acarnaniam pertransire non possent; atque *ita* sibi vel aliorum praesidio nudatis proelium esset committendum, vel si domum redire voluissent, minime tutum esset.

106. Euryloclus igitur, ac Peloponnesii, qui cum eo erant, simul atque Ambraciotas, qui apud Olpas erant, venire intellexerunt, castris e Proschio motis, ad opem ipsis ferendam confestim profisciscuntur. Et Acheloo transmissio, iter per Acarnaniam faciebant, quae propter subsidium Argos missum praesidiis erat nudata, ad dextram quidem habentes Stratiorum urbem et ipsorum praesidium, ad sinistram vero reliquam Acarnaniam. Cum autem Stratiorum agrum pertransissent, iverunt per Phytiam, et rursus per extremos Medeonis fines; deinde per Limnaeam. *illinc* ingressi sunt in Agraeorum terram, quae non Acarnaniae jam, sed ipsis amica. Et Thyamum montem nacti, qui est incultus, per eum transiverunt, et

in agrum Argivum descenderunt, cum jam nox esset. Cumque inter Argivorum urbem et Acarnanum praesidium, quod erat ad Fontes, clam transissent, cum Ambraciotis, qui apud Olpas erant, se conjunxerunt.

107. Junctis autem castris, simul atque illuxit, consistunt ante urbem, quae Metropolis appellatur, ibique castra fecerunt. Athenienses vero non multo post cum viginti navibus ad sinum Ambracicum advennerunt opem Argivis laturo. Et Demosthenes cum ducentis gravis armaturae militibus Messeniis, et sexaginta sagittariis Atheniensibus. Atque naves quidem ad Olpas in colle sitas, a mari stationem habebant. Acarnanes vero, et Amphilochorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciotis per vim distinebantur) cum Argos jam convenissent, ad proelium cum adversariis committendum se praeparabant. Et Demosthenem totius socialis exercitus ducem cum suis praetoribus elegerunt. Ille vero copiis ad Olpas adductis, castra prope eas posuit. Ingens autem terrae vorago utraque castra dirime-

τὸς ἦδη. καὶ διεξελθόντες μελαζὺ τῆς τε Αργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ακαρνάων Φυλακῆς, ἔλαθον, καὶ προσέμιζαν τοῖς ἐν Ολπαῖς Αμπρακιώταις.

ρζ'. Γενόμενοι δὲ ἄθροοι, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλεσμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποίησαντο. Αθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἔκ πολλῶ ὕψερον παραγίγνουσαι ἐς τὸν Αμπρακικὸν κόλπον, βοηθῶντες τοῖς Αργείοις· καὶ Δημοσθένης, Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἐξήκοντα δὲ τοξότας Αθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ολπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφόρμυον· οἱ δὲ Ακαρνᾶνες, καὶ Αμφιλόχων ὀλίγοι (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Αμπρακιωτῶν βία κατεΐχοντο) ἐς τὸ Αργεὸς ἦδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο ὡς μαχόμενοι τοῖς ἐναντίοις. καὶ ἡγεμόνα τῷ παντὸς συμμαχικῷ αἰρῶναι Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ολπης, ἐστρατοπεδεύσας. χαράδρα

δι' αὐτὰς μεγάλη διεΐργε. καὶ ἡμέρας μὲν
 πέντε ἡσύχαζον, τῇ δὲ ἑκτῇ ἐτάσσοντο
 ἀμφοτέροι ὡς ἐς μάχην. καὶ μείζον γὰρ ἐ-
 γέμετο, καὶ περιέχε τὸ τῶν Πελοποννησίων
 στρατόπεδον. ὁ δὲ Δημοσθένης, δέισας μὴ
 κυκλωθῇ, λοχίζει ἐς ὁδὸν τινα κοίλην καὶ
 λοχμῶδη ὀπλίτας καὶ ψιλὰς, ξυναμφοτέ-
 ρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως καλὰ τὸ ὑπερέ-
 χον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξα-
 νασάντες ἔτοι καλὰ νώτε γίνωνται. ἐπεὶ
 δὲ παρσκευάσθαι ἀμφοτέροις, ἦσαν ἐς χεῖ-
 ρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρασ ἔχων
 μετὰ Μεσσηνίων καὶ Αθηναίων ὀλίγων· τὸ
 δὲ ἄλλο Ακαρνανες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι
 ἐπεΐχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκον-
 τισαί. Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται
 ἀναμιῖξ τεταγμένοι, πλὴν Μανινέων. ἔτοι
 δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ ὃ τὸ κέρασ
 ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλο-
 χος ἔχαιον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ'
 αὐτῶ, καλὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

bat. Et per quinque dies quieverunt: at sexto utrique ad proelium se instruxerunt. Sed enim Peloponnesiorum acies major, et longe superior erat. Demosthenes igitur, veritus ne circumveniretur, in insidiis in via quadam cava et dumosa collocat, tam ex gravi quam ex levi armatura promiscue ad quadringentos milites; ut ab ea parte, qua hostis numero superior erat, isti in ipso congressu surgentes ex insidiis eum a tergo aggrederentur. Ubi vero acies utrinque fuit instructa, ad manus venerunt. Demosthenes autem cum Messeniis et paucis Atheniensibus dextrum cornu tenebat: alterum vero, Acarnanes, ut cuique locus in acie obtigerat, et Amphilochorum jaculatores, qui aderant, obtinebant. Peloponnesii vero et Ambraciotae promiscue instructi erant, exceptis Mantinensibus. hi enim in laevo potius, non tamen extremo penitus in cornu, conferti stabant. Sed Eurylochus, et qui cum eo erant, e regione Messeniorum et Demosthenis, extremum laevum cornu tenebant.

108. Cum autem manus inter se jam confererent, et Peloponnesii cornu superiores essent, et dextrum adversariorum circumvenirent, Acarnanes, qui in insidiis collocati fuerant, illos a tergo adoriuntur, factaque impressione in fugam vertunt, ita ut ne primum quidem ipsorum impetum sustinuerint: sed territi majorem exercitus partem in fugam conjecerint. Postquam enim cornu, cui praeerat Eurylochus, quod erat firmissimum, *ab hoste* caedi viderunt, multo magis metuere coeperunt. Et Messenii, qui cum Demosthene ab ea parte in acie stabant, rem magna ex parte confecerunt. At Ambraciotae, et qui in dextro cornu collocati erant, hostilem aciem sibi oppositam vicerunt, et ad Argos usque sunt persequuti. Etenim omnium, qui circum illa loca habitant, sunt pugnacissimi. Sed cum se reciperent, postquam majorem suarum copiarum partem victam viderunt, impetumque in eos caeteri Acarnanes fecerunt, ad Olpas aegre confugerunt. Et multi eorum obierunt, dum *in Olpas* perturbatis ordinibus, et nulla rei militaris disciplina servata irruerent, prae-

ρή. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέχον
τῷ κέρα οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλῆντο
τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας
Ακαρνᾶνες, ἐπ'γενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νότυ,
προσπίπτουσι τε, καὶ τρέψουσιν, ὥς μὴτε
εἰς ἀλκὴν ὑπομῆναι, φοβηθέντας τε εἰς φυ-
γὴν καὶ τὸ πλεον τῷ στρατεύματος καταστῆ-
σαι. ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον,
καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ
μᾶλλον ἐφοβῶντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες
ταύτῃ μετὰ τῷ Δημοσθένε, τὸ πολὺ τῷ
ἔργῳ ἐπέζηλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται, καὶ
οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ἐνίκων τὸ καθ'
ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἀργεὺς ἀπεδίωξαν. καὶ
γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χω-
ρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωρῶντες δέ,
ὥς ἑώρων τὸ πλεον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι
Ακαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς
διεσώζοντο εἰς τὰς Ολπας. καὶ πολλοὶ ἀ-
πέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ ἔδενι κόσμῳ
προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων. ἔτσι δὲ

μάλισα ζυντεταγμένοι παντὸς τῷ στρατῷ
ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα
ἕως οὗ.

ρθ'. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυ-
λόχῃ τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίῃ, αὐτὸς πα-
ρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης
ἡσσης γεγεννημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων
πολιορκήσεται, ἢ ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης
ταῖς Ἀττικάῃς ναυσὶν ἀποκεκλεισμένος, ἢ
καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λό-
γον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσ-
θένῃ καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ
περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὶ
μὲν ἀπέδσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοῖς ἔστησαν,
καὶ τὰς ἐαυτῶν τριακοσίς τις μάλισα ἀποθα-
νόντας ἀνείλοντο. ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τῷ
προφανῆς ἐκ ἐσπείσαντο ἅπασιν, κρύφα δὲ
Δημοσθένους μὲν τῶν ξυστρατηγῶν Ἀκαρ-
νάνων σπένδοντο Μανθινεῦσι, καὶ Μενεδαίῳ,
καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχαῖσι τῶν Πελοποννη-
σίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι,

ter Mantineos. isti enim totius exercitus maxime compositi se receperunt. pugnaeque finis sub vesperum est factus.

109. Postridie vero Menedaeus, defuncto Eurylocho, et Macario, ipse imperium adeptus, et ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, quod terra, marique navium Atticarum praesidiis esset circumseptus, aut etiam evaderet, si eruptionem tentasset, Demostheni et Acarnanum ducibus sermonem infert de foedere, et de discessu suo, et de recipiendis suis militibus in acie caesis. Illi vero milites quidem caesos reddiderunt, ipsique trophaeum statuerunt, et suos ferme ad trecentos, qui in proelio ceciderant, susceperunt. Abeundi vero facultatem non palam omnibus facto foedere dederunt: sed Demosthenes cum Acarnanibus praetoribus, suis collegis, clam foedere facto cum Mantinensibus, et Menedaeo, et aliis Peloponnesiorum ducibus, et quicumque inter illos dignitate maxime praestabant, quamprimum abeundi potestatem ipsis fecit; eo consilio, ut Ambraciotas, turbamque mi-

litum mercede conductorum, nudaret; praecipue vero, quod Lacedaemonios et Peloponnesios apud illius regionis Graecos in invidiam rapere cuperet, quod illos foede prodidissent, suaeque privatae potius, quam communi fociorum salutis consulissent. Atque hi quidem fuorum cadavera receperunt, et pro praesenti rerum copia festinabundi ea sepelierunt. Et illi, quibus abeundi facultas clam data fuerat, *clam* abire delibabant.

110. Demostheni autem et Acarnanibus nuntiatur, Ambraciotas, qui in urbe *Ambracia* erant, primo illo nuntio, quem ex Olpis acceperant, excitos frequentibus copiis per Amphilochiam ad opem suis ferendam venire, quia cum illis, qui in Olpis erant, se conjungere volebant, rerum ante gestarum prorsus ignari. Quamobrem quandam copiarum partem ad vias insidiis obfendas, et ad munitissima quaeque loca praecoccupanda confestim mittit. Simul autem cum reliquis copiis ad opem suis contra illos ferendam se praeparabat.

111. Interea vero Mantinenses, et cae-

ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βεβλόμενος φι-
λῶσαι τὸς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθο-
φόρων ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλισα δὲ Λα-
κεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς
τὸς ἐκείνη χρίζων Ἕλληνας, ὡς καταπρο-
δόντες, τὸ ἐαυτῶν πρῶργιαίτερον ἐποιήσαντο.
καὶ οἱ μὲν τὸς τε νεκρὸς ἀνείλοντο, καὶ διὰ
τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε· καὶ τὴν
ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπέβέλευον.

ρί. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρ-
ναῖσιν ἀγγέλλεται τὸς Ἀμπρακιώτας τὸς
ἐκ τῆς πόλεως πανδημεῖ κατὰ τὴν πρῶ-
την ἐκ τῶν Ολπῶν ἀγγελίαν ἐπβοηθεῖν
διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βεβλομένοις τοῖς ἐν
Ολπαῖς συμμίξαι, εἰδότας ἔδεν τῶν γεγε-
νημένων. καὶ πέμπει εὐθύς τῷ στρατῷ μέ-
ρος τὶ τὰς ὁδὸς προλοχίοντας, καὶ τὰ καρ-
τερά προκαταληφόμενος· καὶ τῇ ἄλλῃ
στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ'
αὐτούς.

ρία. Ἐν τῷ δ' οἱ Μαντινεῖς, καὶ οἷς

ἔσπειρο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ
 φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπήε-
 σαν κατ' ὀλίγας, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ
 ἐξῆλθον δῆθεν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄ-
 πωθεν τῆς Ολπης, θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ
 δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐ-
 τύγχανον ἔτως ἀθροοὶ ξυνελθόντες, ὡς ἐγνω-
 σαν ἀπίονίαις, ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθεον
 δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ
 Ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμι-
 σαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τὰς Πελο-
 πονησίους ἐπεδίωκον, καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν
 στρατηγῶν κωλύονίαις, καὶ φάσκονίαις ἐσπεῖ-
 σθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας κατα-
 προδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τὰς μὲν
 Μαντινέας, καὶ τὰς Πελοπονησίους ἀφίεσαν,
 τὰς δ' Ἀμπρακιώτας ἐκλείνον. καὶ ἦν πολλή
 ἔρις, καὶ ἄγνοια εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν,
 εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μὲν
 τινὰς αὐτῶν ἀπέκλειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέφυ-
 γον ἐς τὴν Ἀγραῖδα, ὁμορον ἔσαν· καὶ Σα-

teri, quibus abeundi potestas pactis induciis
 data fuerat, per speciosam olerum et cremi-
 orum colligendorum causam egressi, rari
 clam abibant, et inter abeundum collige-
 bant ea, quorum causa se exisse simulabant.
 Cum autem ab Olpa jam longe progressi es-
 sent, tunc se ocius proripiebant. Ambraci-
 otæ vero et alii, qui sic frequentes conve-
 nerant, cum *suos* abire animadvertissent, ipsi
 quoque magna contentione, cursuque con-
 citato currere coeperunt, quod *eos* assequi
 vellent. Acarnanes vero, primum quidem
 vel omnes pariter nullis induciis impetratis
 abire existimarunt, et *ideo* Peloponnesios
 persequiebantur; quinetiam quidam, qui ex-
 istimabant se prodi, in quosdam e suis du-
 cib, insequi vetantes, ac dicentes, illos da-
 ta fide abire, tela jaculati sunt. Deinde ta-
 men Mantinenfes quidem et Peloponnesios
 dimittebant, Ambraciotas vero caedebant.
 Eratque magna contentio, et ignoratio, quis
 Ambraciota, quisve Peloponnesius esset; et
 ex illis ad ducentos interfecerunt. Caeteri
 vero in Agraidem, quæ finitima erat, dif-
 fugerunt. Et Salynthius Agræorum Rex,

quippe quod eorum amicus esset, eos ex-
cepit.

112. Ambraciotae vero, qui ex urbe ve-
niebant, ad Idomenen perveniunt. Idome-
ne vero sunt duo excelsi tumuli. horum al-
terum, qui major est, noctis adventu, mili-
tes ex castris a Demosthene praemissi, clam
hostibus iter facientes celeriter praeoccupa-
runt: alterum vero, qui minor est, Ambra-
ciotae priores ascenderant, et *in eo* perno-
ctarant. Demosthenes vero a coena, primo-
que crepusculo, statim cum reliquo exercitu
viam ingreditur, et dimidium quidem ejus
secum habens ad illam tumuli partem sub-
stitit, qua illis aditus patebat: alterum ve-
ro dimidium per Amphiloichicos montes i-
vit. Et sub aurorae ortum invadit Ambra-
ciotas in cubilibus adhuc jacentes, rerum-
que gestarum penitus ignaros; imo vero po-
tius opinantes, ex suis esse. Demosthenes e-
nim Messenios de industria primos, et ante
caeteros omnes in acie collocarat, et impe-
raverat, ut *Ambraciotas* Dorice alloqueren-
tur, et illis, qui pro castris erant in statio-

λύνθιος αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Αγραίων φί-
λος ὢν ὑπεδέξατο.

ρβ'. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Αμπρακιῶ-
ται ἀφικνῶνται ἐπ' Ἰδομένην. ἔσόν δὲ δύο
λόφῳ ἢ Ἰδομένη ὑψηλῷ· τέτοιον τὸν μὲν
μείζω, νυκλὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσα-
λύντες ὑπὸ τῷ Δημοοδένῃ ἀπὸ τῷ στρατο-
πέδῳ, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλα-
βόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Αμπρα-
κιῶται προαναβάντες, καὶ ἠυλίσαντο. ὁ δὲ
Δημοοδένης, δειπνήσας ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλ-
λο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς
μὲν τὸ ἡμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ'
ἄλλο διὰ τῶν Αμφιλοχικῶν ὁρῶν. καὶ ἅμα
ὀρθρῶ ἐπιπίπτει τοῖς Αμπρακιώταις ἔτι
ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ ἐπ' προηοδημένοις τὰ γε-
γεννημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι
τὸς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τὸς Μεσσηνίῃς
πρώτης ἐπίτηδες ὁ Δημοοδένης πρῶταζε,
καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσ-
σαν ἰέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίσιν παρε-

χομένους, ἅμα δὲ καὶ ὁ καθορωμένος τῇ
 ὄψει, νυκτὸς ἔτι ὕσης. ὥς ἔν ἐπέπεσε τῷ
 στρατεύματι αὐτῶν, τρέπσιν καὶ τῆς μὲν
 πολλὰς αὐτῆς διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ, κα-
 τὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκαλει-
 λημένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν
 Αμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν
 γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς ὀπλίτας, τῶν δὲ,
 ἀπείρων, καὶ ἀνεπιστημόνων ὅποι τράποιλαι,
 ἐσπίπτοντες ἐς τε χαράδρας καὶ τὰς προλε-
 λοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶ-
 σαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς Φυγῆς, ἐτρά-
 ποιλότινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ
 ἀπέχουσιν. καὶ ὥς εἶδον τὰς Αττικὰς ναῦς
 παραπλεύσας, ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυ-
 χίᾳ, προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐ-
 τیکا φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν
 ἐν ταῖς ναυσὶν ἤδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν
 βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων Αμφιλόχων. οἱ μὲν
 ἔν Αμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέν-
 τες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν

ne, fidem facerent, praecipue vero quod eorum facies cerni non posset, adhuc enim nox erat. cum igitur illorum copias invassisset, eas fugarunt, et magnam illorum partem illic interfecerunt. Reliqui vero in fugam versi, cursu montes petere coeperunt. Sed cum itinera jam praeoccupata essent, simul etiam cum Amphilochi quidem suae regionis notitiam haberent, et leviter armati essent adversus homines armis graves: hi vero locorum essent imperiti, nec scirent, quo se verterent, incidentes aut in loca confragosa, aut in vias insidiis jam infestas, profligabantur. Et cum omne fugae genus tentassent, nonnulli ad mare etiam non longe distans se converterunt. Et cum vidissent naves Atticas, quae terram legebant, interea dum ipsi forte fugerent, *ad eas* annatarunt; existimantes, in praesenti metu sibi satius esse jam ab illis, qui in navibus erant, quam a barbaris et Amphilochiis insensissimis hostibus trucidari. Ambraciotae igitur hoc modo profligati, e multis pauci in urbem evaserunt. Acarnanes vero, spoliatis

cadaveribus, et trophaeis erectis, Argos redierunt.

113. Et ad eos postero die venit caduceator missus ab Ambraciotis, qui ex Olpa ad Agraeos confugerant, petiturus, ut sibi liceret fuscipere cadavera suorum, quos post primum proelium *Acaruanes* interfecerant, quam una cum Mantinensibus, et caeteris, quibus abeundi potestas pactis induciis facta fuerat, ipsi nulla fide data egressi fuerant. Caduceator autem intuitus arma Ambraciotarum, qui ex urbe prodierant, multitudinem admirabatur. Cladis enim acceptae ignarus erat: sed ea sociorum suorum esse arbitrabatur. Tunc vero quidam eum interrogat, quidnam admiraretur, et quot ex ipsis putaret periisse. Nam, qui eum interrogabat, existimabat, istum caduceatorem ab illis missum, qui apud Idomenen erant. Ille vero respondit ad ducentos. Ille vero, qui eum interrogabat, ejus orationem excipiens subjecit, atqui non *ducentorum* haec arma videntur esse: sed plusquam mille militum interfectorum. Et ille rursus; non ergo sunt eorum, qui nobiscum in acie steterunt. Cui

πόλιν. Ακαρνᾶνες δὲ, σκυλεύσαντες τὰς νε-
κρὰς, καὶ τροπαῖα σήσαντες, ἀπεχώρησαν
εἰς Ἀργος.

ργ'. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κή-
ρυξ ἀπὸ τῶν εἰς Αἰγυπτίους καταφυγόντων
ἀπὸ τῆς Οἴλῃς Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν
αἰτήσων τῶν νεκρῶν, ὃς ἀπέκτειναν ὕπε-
ρον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν
Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξήσαν
ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὄπλα τῶν
ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύ-
μαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ἦδει τὸ πάθος,
ἀλλ' ὥρετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις
αὐτὸν ἤρετο ὅ, τι θαυμάζοι, καὶ ὅποσοι αὐ-
τῶν τεθναῖσιν· οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι
τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη
διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν
εἶπεν, ἔκην τὰ ὄπλα ταυτὶ φαίνεσθαι, ἀλ-
λὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐθις δὲ εἶπεν ἐκεῖ-
νος, ἔκ' ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐσίν.
ὁ δ' ἀπεκρίνατο, εἶπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένη

χθές ἐμάχεσθε. ἀλλ' ἡμεῖς γε ἔδενι ἐμα-
 χόμεθα χθές, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχω-
 ρήσει. καὶ μὲν δὴ τέτοις γε ἡμεῖς χθές ἀπὸ
 τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν
 ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω
 ὅτι ἢ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται,
 ἀνοιμῶζας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν
 παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθύς ἀπρακίος,
 καὶ ἐκέτι ἀπήτει τὰς νεκρὰς. πάθος γὰρ
 τῷτο μιᾷ πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις
 μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐ-
 γένετο. καὶ ἀριθμὸν ἐκ ἔγγραφᾶ τῶν ἀποθα-
 νόντων, διότι ἀπιστον τὸ πλήθος λέγεται
 ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πό-
 λεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα, ὅτι εἰ ἐβ-
 λήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι, Ἀθη-
 ναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν,
 αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ
 Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτήν, χαλεπώτεροι
 σφίσι πάροικοι ᾧσι.

ριδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νεί-

idem respondit, siquidem vos apud Idomenen heri pugnavistis. Atqui nos (inquit ille) heri cum nemine pugnavimus; at nudius tertius, dum nos reciperemus. Et hic subiecit; nos tamen cum istis, qui ex Ambraciotarum urbe ad opem suis ferendam venerunt, heri pugnavimus. Cum autem caduceator hoc audisset, et auxilium urbanum profligatum cognovisset, edito gemitu, et ob praesentium malorum magnitudinem attonitus, confestim re infecta discessit, nec ulterius suorum cadavera flagitavit. Haec enim clades, quam una Graeca civitas accepit intra tot dies, *quot dixi*, exstitit maxima omnium, quae in hoc bello contigerunt. neque caesorum numerum scripsi, quia multitudo, quae dicitur interiisse, fidem superat, pro magnitudine civitatis. Ambraciam autem (sat scio) Acarnanes et Amphiloichi, si Atheniensibus ac Demostheni morem gerentes expugnare voluissent, primo statim clamore expugnassent. Jam vero timerunt, ne Athenienses, si eam tenuissent, accolae sibi molestiores essent.

114. Postea vero tertia spoliis parte

Atheniensibus attributa, reliqua inter civitates diviserunt. Atque Atheniensium quidem spolia in ipso navigationis cursu fuerunt intercepta: nam illae trecentae solidae armaturae, quae nunc in templis Atticis affixae visuntur, Demostheni privatim honoris causa datae fuerunt, quas ille secum in navibus absportavit. Simul etiam post cladem in Aetolia acceptam, ob has res gestas reditus in patriam ei tutior fuit. Athenienses quoque, qui in viginti navibus erant, Naupactum redierunt. Acarnanes vero et Amphilochi post Atheniensium et Demosthenis discessum, Ambraciotis et Peloponnesiis, qui ad Salynthium et Agraeos confugerant, fide publica interposita, ex Oeniadis abeundi potestatem dederunt: qui etiam ad Salynthium, et Agraeos transiverunt. Postea vero Acarnanes et Amphilochi foedus et societatem ad centum annos cum Ambraciotis coiverunt, his conditionibus: ut neque Ambraciotae cum Acarnanibus bellum Peloponnesiis inferrent, neque cum Ambraciotis Acarnanes Atheniensibus; sed

μαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ
 ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ
 μὲν τῶν Ἀθηναίων, πλέοντα ἐάλω· τὰ δὲ
 νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς, Δη-
 μοσθένοι ἐξηρέθησαν, τριακόσαι πανοπλῖαι,
 καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο
 ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν Αἰτωλίᾳ συμφο-
 ρὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεστέρα ἢ
 κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι
 ναυσὶν Ἀθηναῖοι εἰς Ναύπακτον· Ἀκαρνᾶνες
 δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων Ἀθηναίων,
 καὶ Δημοσθένες, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγ-
 ραῖς καταφυγῶσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πε-
 λοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπεύσαντο ἐξ Οἰ-
 νιαδῶν. οἵπερ καὶ μέλανεσθσαν παρὰ Σαλύν-
 θιον καὶ Ἀγρᾶς. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον
 σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἐποίησαντο ἐκαλὸν ἔ-
 τη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρα-
 κιώτας, ἐπὶ τοῖσδε, ὥςτε μήτε Ἀμπρακιώ-
 τας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελο-
 ποννησίς, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρα-

κιοῶν ἐπ' Αθηναίους βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλή-
λων, καὶ ἀποδῆναι Ἀμπρακιώτας ὅποσα ἢ
χωρία, ἢ ὁμόρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι· καὶ
ἐπὶ Ἀνακλῶριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὄν Ἀ-
καρναῖσι. ταῦτα ζυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν
πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, Κορίνθιοι Φυ-
λακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέσει-
λαν, ἐς τριακοσίους ὀπλίτας, καὶ Ξενοκλεί-
δαν τὸν Εὐθυκλέους ἀρχοῦλα· οἱ κομιζόμε-
νοι, χαλεπῶς διὰ τῆς Ηπείρου ἀφίκοντο.
τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν ὕτως ἐγένετο.

ριέ. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι,
τῷ αὐτῷ χειμῶνος, ἐς τε τὴν Ἰμεραίαν
ἀπόβασιν ἐποίησαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ
τῶν Σικελιωτῶν ἀνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ
ἔσχατα τῆς Ἰμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου
νήσους ἐπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς Ῥή-
γιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου Αθηναίων
στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς
διάδοχον ὣν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σι-
κελίᾳ ζύμμαχοι πλεύσαντες ἐπεισαν τὰς

mutuo sibi forent auxilio, utque Ambracio-
tae redderent quicquid aut oppidorum aut
agrorum Amphilochis finitimorum tene-
rent; neque subsidium mitterent Anaclori-
um, quod Acarnanibus erat infestum. Cum
autem hoc modo inter eos convenisset, bel-
lum deposuerunt. Post haec Corinthii prae-
sidium ex suis ad trecentos gravis armatu-
rae milites, cum Xenoclide Euthyclis *filio*,
eorum duce, Ambraciam miserunt: qui iti-
nere per Epirum facto *eo* aegre pervene-
runt. Res igitur ad Ambraciam gestae hunc
exitum habuerunt.

115. Eadem hyeme Athenienses, qui in
Sicilia erant, cum Siciliensibus, qui ex locis
mediterraneis in extremos agri Himeraei
fines irruptionem fecerant, exscensum ex
navibus in agrum Himeraeum fecerunt, et
in Aeoli insulas navigarunt. cum autem
Rhegium se recepissent, Pythodorum Iso-
lochi *filium*, Atheniensium ducem, Lachetis
in classis praefectura successorem offendunt.
Nam Sicilienses focii ad Athenienses navi-
bus profecti, ipsis persuaferunt, ut majore

navium numero opem sibi ferrent. Syracusani enim eorum agro potiebantur: cum autem paucis *illorum* navibus maris usu prohiberentur, classem cogebant, et se ad vim arcendam parabant, quod hanc injuriam ferre nollent. Athenienses igitur quadraginta naves instruxerunt, quas ad ipsos mittere statuerunt, tum quod bellum illic celerius confectum iri sperarent, tum etiam quod suos in rebus navalibus exercere cuperent. Unum igitur e ducibus Pythodorum cum paucis navibus *eo* miserunt. Sophoclem vero Sostratide, et Eurymedontem Theucelis *filium* cum majore navium numero *postea* mittere decreverant. Pythodorus vero, accepta jam praefectura classis, qui Laches ante praeerat, sub extremam hyemem profectus est ad Locrorum castellum, quod Laches ante ceperat; proelioque victus a Locris discessit.

116. Per idem ver ignis rivus ex Aetna effluxit, uti prius quoque; et vastavit partem agri Catanacorum, qui sub Aetna mon-

Αθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς
 μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακῆσιοι ἐκράτουν,
 τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμε-
 νοι, παρεσκευάζοντο, τὸ ναυλικόν, ξυναγεί-
 ροντες, ὡς ὁ περιεφόμενοι. καὶ ἐπλήρην ναῦς
 τεσσαράκοντα οἱ Αθηναῖοι, ὡς ἀποσελῶν-
 τες αὐτοῖς. ἅμα μὲν ἠγόμενοι θάσσον τὸν
 ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ
 βυλόμενοι μελέτην τῇ ναυτικῇ ποιεῖσθαι.
 τὸν μὲν ὅν ἓνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν
 Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν
 Σωστράτιδαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θυκλῆαν,
 ἐπὶ τῶν πλείονων νεῶν ἀποπέμψειν ἐμελ-
 λον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ
 Λάχης τῶν νεῶν ἀρχήν, ἐπλευσε τελευ-
 τῶνός τῃ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρέ-
 ριον, ὃ πρότερον Λάχης εἴλε. καὶ νικηθεὶς
 μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν, ἀνεχώρησεν.

ρις'. Εὐρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τῷτο
 ὁ ῥύαξ τῇ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ
 τοπρότερον. καὶ γῆν τινα ἐφθειρε τῶν Κα-

300 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. ρις'.

ταναίων, οἱ ὑπὸ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκῶ-
σιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ.
λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο
μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα· τὸ δὲ ξύμπαν,
τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ' ἧς Σικελία
ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ
τὸν χειμῶνα τέττον ἐγένετο. καὶ ἕκτον ἔτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης
ξυνέγραψε.

ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ.

te incolunt, qui omnium Siciliae montium est maximus. haec autem flammaram eruptione quinquagesimo post primam ignis eruptionem anno contigisse fertur. Ex quo autem Sicilia a Graecis habitatur, ad summum ter exstitisse traditur. Atque haec quidem hac hyeme gesta sunt. hujusque belli, quod Thucydides conscripsit, sextus annus excessit.

THUCYDIDIS
LIBRI TERTII
FINIS.

THE CYPRESS

